

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΟΣ ΒΜ 36749

Εἰς δύο μελέτας, συγγραφείσας κατὰ τὴν ἰδίαν περίπου ἐποχὴν, οἱ ὑπογράφοντες τὴν παροῦσαν ἐργασίαν εἶχομεν ἀσχοληθῆ, ἀνεξαρτήτως ἀλλήλων, μὲ τὴν συλλογὴν ἐπιστολῶν ἀνωνόμου λογίου τῶν μέσων περίπου τοῦ δεκάτου αἰῶνος, ἣ ὁποία διεσώθη εἰς τὸν κώδικα Add. 36749 τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου¹. Εἰς τὸ ἐπίμετρον τῶν δημοσιευμάτων μας ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ἐδημοσίευσεν καὶ μερικὰς ἐπιστολάς ὡς χαρακτηριστικὸν δείγμα τοῦ ὕφους τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος συγγραφέως. Λόγω ὅμως τοῦ ἐνδιαφέροντος τὸ ὅποιον προεκάλεσαν αἱ δύο ὡς ἄνω μελέται μας ἐνομίσαμεν ὅτι θὰ ἦτο χρήσιμος ἡ πλήρης ἔκδοσις ὅλων τῶν ἐπιστολῶν, εἵμεθα δὲ εὐγνώμονες πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἐπετηρίδος Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν διὰ τὴν προθύμον φιλοξενίαν τῆς παρούσης δημοσιεύσεως.

Ἐκ τῶν ἐνταῦθα δημοσιευμένων ἐπιστολῶν αἱ μὲν ὑπ' ἀριθ. 2-54(53) ἀντεγράφησαν ὑπὸ τοῦ Βασ. Λαούρδα ἀπὸ φωτογραφίας τοῦ κώδικος, αἱ δὲ 55(54)-122(130) ὑπὸ τοῦ Robert Browning ἀπὸ αὐτὸν τοῦτον τὸν κώδικα, ἔπειτα ὅμως τοῦ μὲν πρώτου αἱ ἀναγνώσεις ἠλέγχθησαν ὑπὸ τοῦ δευτέρου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κώδικος, τοῦ δὲ δευτέρου ὁμοίως ὑπὸ τοῦ πρώτου ἐπὶ τῇ βάσει φωτογραφιῶν. Οὕτω ἐλπίζομεν ὅτι ἡ ἔκδοσις παρέχει ἀρκετὴν ἀσφάλειαν.

Διὰ νὰ ἀποφύγωμεν περιττὴν αὐξησιν ὄγκου, δὲν ἐπανεκδίδομεν τὰς ἤδη εἰς τὰς ὡς ἄνω δύο μελέτας δημοσιευθείσας ἐπιστολάς, παραπέμπομεν ὅμως εἰς τὰς σελίδας τῶν δύο περιοδικῶν, ὅπου ἐδημοσιεύθησαν, ὥστε ὁ ἐνδιαφερόμενος νὰ δύναται νὰ ἴδῃ καὶ αὐτάς. Ἐπειδὴ τὸ κείμενον ἔχει καταγραφῆ εἰς τὸν κώδικα μετὰ πολλῆς προσοχῆς, δὲν παρέστη ἀνάγκη πολλῶν διορθώσεων. Εἰς τὸ κριτικὸν υπόμνημα πάντως σημειοῦνται ὅλαι αἱ ἐπὶ τοῦ κώδικος ἐπινεχθεῖσαι ὑπὸ μεταγενεστέρως χειρὸς διορθώσεις ἢ ἀλλαγαί².

---

¹ Λαούρδα Βασ., Ἡ συλλογὴ ἐπιστολῶν τοῦ κώδικος ΒΜ, Add. 36749, « Ἀθηνᾶ », ΝΗ', 1954, 176-198. Browning R., The correspondence of a tenth century byzantine scholar, « Byzantion », 24, 1956, 397-452.

² Τὸν κώδικα δηλοῖ τὸ γράμμα Α, τὸν δὲ διορθωτὴν ὁ Α². Μερικὰς ἐκ τῶν διορθώσεων του τὰς ἐδέχθημεν εἰς τὸ κείμενον.

Διὰ τὸν κώδικα, διὰ τὸν συγγραφέα καὶ διὰ τοὺς ἀποδέκτας τῶν ἐπιστολῶν θεωροῦμεν ἀρχετὰ ὅσα ἐγράφησαν ἤδη ὑπὸ τοῦ R. Browning καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀμνομεν ἐνταῦθα λόγον περὶ αὐτῶν. Ἐπίσης δὲν ἀσχολούμεθα καὶ μὲ τὴν ἰδιαζόντως ἐνδιαφέρουσαν ἀρχαιομάθειαν τοῦ ἐπιστολογράφου, ἀρχοῦμενοι ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς ὅσα ἐπεσήμανεν ὁ Βασ. Λαούρδας καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ βραχὺ ὑπόμνημα ἐν κατακλείδι τῆς παρούσης δημοσιεύσεως, ἣ ὁποία ὡς μόνον σκοπὸν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ τὸ κείμενον τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἀξιολόγου τούτου βυζαντινοῦ διανοουμένου.

ROBERT BROWNING - ΒΑΣ. ΛΑΟΥΡΔΑΣ

ε. 135v **1. Ἀναστασίῳ μητροπολίτῃ Ἡρακλείας καὶ οἰκονόμῳ¹.**

2. Μανουήλ κουβουκλεισίῳ καὶ χαρτουλαρίῳ.

Ἡ κατάνευσις ἐχέτω καὶ τὴν κατάπραξιν, ἵνα μὴ ἀπάτη καὶ τὸ ὄλον
 4 ὑπόκρισις ἢ κατάνευσις ᾗ. τοῦτο δοξάσαντα ἄχρι τοῦ νῦν, οὐκ ἔγνωκά τινα
 ε. 136 περὶ σοῦ, ἀλλ' οὐδ' ἢ ὑπόληψις ἔσχεν παρ' δ' | εἶχεν ἢ ἡμετέρα τῶ ἐξ ἀρχῆς
 γνωρισμῶ. ἐπακολουθεῖ γὰρ τῶ θαυμασίῳ Μανουήλ ἢ κατὰπραξις τῶν
 καλῶν καὶ τὸ τῶν ἡθῶν μέτριον καὶ ἔψεται καὶ αὐτῆς μέχρι τῆς ἀπὸ τοῦ
 δεσμοῦ τῆς ψυχῆς διαζεύξεως, οὐ πάλαι προσῆν καὶ οὐ νῦν ἐπεγένετο, κἂν
 οὐχ ὕψεσιν, ἀλλὰ πρόσθεσιν ἢ σήμερον ἡμέρα ποιῆ τοῦ καλοῦ. ἀλλ' ἐπει
 10 τῆς δόξης ἔχει τι πλέον ἢ ἐξ ἔργων πληροφορία, δὲς τῇ ἐπὶ μικρᾷ χάριτι
 συναντιλήψει, οὐκ ἂν γὰρ εἴποις οὐ μεγάλη, μεγάλα ὑπονοεῖν περὶ σοῦ.

3. Ἰωάννη χαρτουλαρίῳ καὶ κουβουκλεισίῳ.

Ἡ παιδεία τὴν πρὸς ὑμᾶς ἡμῖν παρορησίαν χαρίζεται, οὐ μὴ τῶν ἀπο-
 θούντων παιδεῖαν ὑμεῖς· συνήθεις μὲν οὐκ ἔχων ἡμᾶς, μὴ ἀγνωσμένους σοι
 15 δέ, πρόσχες τῶ αἰτήματι μὴ ὄντι βαρεῖ καὶ ἀφορμὴν δίδου τῇ ἐκπληρώσει
 καὶ προσκολλᾶσθαι σοι καὶ συνομιλεῖν.

4. Θεοδώρῳ πρωτοσπαθαρίῳ.

Τότε κρίνονται αἱ μέχρι λόγων ὑποσχέσεις ἐκ βάσεων ἴσαι, ὅταν, συναν-
 19 τῆσαν τι δυσχερὲς ἐπίσχη τοῦ καταθεμένου τὴν πρόθεσιν. ὅτε δὲ τὸ ἐπέχον |
 ε. 136v ὄρᾳν οὐκ ἔστι τὴν ἔκβασιν, εἶτα μέχρις ἀναβολῶν ἢ χάρις παρατρέχει καὶ
 ὑπερθέσεων, τί ἄλλο ἢ ὀλιγορίαν ἢ παρόρασιν τοῦτο ὑπονοεῖν ἐστὶ λοιπὸν
 τοῦ ὑπεσχημένου; ἀδυνατεῖν μὲν ὄν οὐκ ἂν εἴποις· προφανῆς γὰρ ἢ δύνα-
 μις εἰπεῖν οὐκ εἰ ἀκουσθῆναι δὲ προφασίση, ψεύση πρὸς πατέρα γὰρ ἢ
 αἵτησις, νίῳ φιλοῦντι χαρίζεσθαι· ἀντιπίπτειν τι τὸν εἰς δὴ ἀνῆκει φήσεις τὸ
 25 πρᾶγμα; ἀσθενῆς ἢ ἀντίθεσις· δεῖ γὰρ ἀντιπυσεῖν καὶ σὲ καὶ οὐχ ἥτιω τῶν
 ἀντιτροχέσεων ἐκείνου ὀφθῆναι· ἀλλ' εὐλογοὶ αἱ ἀντιτροχέσεις ἐκείνου· τί δέ;
 αἱ σοὶ ἄλογοι; καὶ πῶς τῆς σῆς ἀγχινοίας τοῦτο, προτιμᾶν ἄνθρωπον θεοῦ
 καὶ ἀκαίρων εἶναι λόγων ἀκροατὴν καὶ μὴ ὄλη δυνάμει ἐπιδιδόναι σαυτὸν
 τὰ πρὸς θεραπείαν πράττειν θεοῦ; θεραπείαν γὰρ συνείποις καὶ αὐτὸς τοῦτο
 30 θεοῦ, κἂν ἡμεῖς οἱ πρεσβεύοντες· ἔχεις οὖν καὶ τὸ πρεσβεύειν ὑπόχρεων
 πρόσωπον καὶ τὸ πρὸς δ' ἢ πρεσβεία πειθόμενον καὶ τὸ δι' δ' ἢ πρεσβεία
 ε. 137 θεόν σοι ποιοῦν εὐμενῆ καὶ τὸ ἐκπληρῶσον τὴν πρεσβείαν εἶκον | ὡς ὑπο-

14 ἡμᾶς A² ὑμᾶς A 23 ἀκουσθῆναι cod. lacunam susp.

¹ « Byzantion », 24, 1954, 441.

χείριον, τό τε προᾶγμα καί ἄκοντά σε κινουῖν πρὸς παράκλησιν, συμπράττοντα δὲ καί τὸν καιρὸν, δίδου διὰ πάντα τὴν χάριν θεῶ.

35 5. Θεοδότῳ κουβικουλαρίῳ.

Μεγάλην δοκιμάζων εἶναι τὴν τῆς καρδίας σου πρόθεσιν οὐχ οἷς ποιεῖς, ἀλλὰ μεθ' οἷας ὃ ποιεῖς τοῦτο γίνεται γνώμης, καὶ ὅτι τοιοῦτος αὐτὸς ὅλον ἐξῆν εἶναι, καὶ ὅτι ἡ χάρις οὐ θύσκει διακενῆς, καρποῦμαι τὴν ἡδονήν· καὶ ὃ ταύτην ἐκκαρποῦσθαι ποιῶν σύ, δι' ὧν τε ἀπλοῦν σαυτὸν δεικνύεις καὶ 40 οὐκ ἀχάριστον, δι' ὧν τε τὰ ἡμέτερα οὐκ εἰς ἀέρα χωροῦσι τῆ ἐπιμελείᾳ καὶ μεγαλοφυῖα τῆ σῆ· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φιλοτιμούμενοι οὐ θέλομεν ἀχθεσθαι, οὓς ἐποίει τῶν παλαιῶν, ἐπεὶ μὴ ὧνιά σοι τὰ καταβαλλόμενα λογίζεται παρ' ἡμῶν· λογισθῆτω δὲ καὶ σοὶ τουτὶ τὸ βιβλιδάριον μνήμης ἄξιον ἡμέτερον ὄν, μήτε ὡς παρὰ διδάσκοντος σιαλὲν οὐ παραδεχόμενος, δώσει γὰρ ἡμῖν 45 ὃ καιρὸς σὺν ἐπιλήψει θεοῦ ἀφορμὴν ἐτέρων χαρίτων, μήτε ὡς γραφὴν ἄπαιστον οὐκ ἔχον ἀποπεμπόμενος, ἀπανθίσῃ γὰρ ἐξ αὐτοῦ φιλοπόνως σulte. 137v λέγων | τὰ κάλλιστα καὶ παραβλάψαι τὴν συλλογὴν κατ' οὐδὲν τὸ ἐπισημάλῃς τῆς γραφῆς. φιλοκάλους γὰρ ἡμᾶς, ἀλλ' οὐ φιλοκαλλωπιστάς ὃ λόγος προτρέπεται.

50 6. Βασιλείῳ σπαθαρίῳ, κουβικουλαρίῳ.

Οὐχ ὅτι τῆς σχολῆς ἐξείρογῃ φροντίζομεν, ἀλλ' ὅτι τὸ ἐξεῖργον ἀγνοοῦμεν, δακνόμεθα· ἐπὶ συμφέροντι γοῦν ἢ ἄλλως ἐπ' αἰτία εὐλόγῳ, ἀλλ' οὐκ ἐπ' ἀσυμφόρῳ ἢ παρενοχλοῦντι πάθει τὸ σῶμα ἢ ἐπίσχεσις οὔσα, τὸ τὴν ψυχὴν ὠθήσει λυποῦν· ἀλλὰ τὸ βαρύνον ἀπίτω· τὸ κηλοῦν δὲ παρίτω τὴν 55 ἀκοήν καὶ ἀστατῶν ἠρεμήσει ὃ νοῦς, τὸ ἐπέχον οὐ πολυπραγμονῶν.

7. Φιλητῆ διακόνῳ καὶ κουβουκλεισίῳ.

Τὸ κατεπεῖγον παρακαλεῖν οὐκ εἰς ἐμὴν ἀποτελεσθὲν γίνεται χάριν, ἵνα πρὸς τοῦτο κατανεύειν ὀκνήσης· σαυτῷ γὰρ πλέον ἢ ἐμοὶ χαριῆ· χαριῆ δὲ καὶ ἐμοὶ πρόξενον ἀποκαλῶν ἐμὲ τῆς ἀνηκούσης εἰς σὲ χάριτος· ἴδε οὖν τὸν 60 ἄνθρωπον καὶ πρόσχες οἷς λέγει καὶ συνάλησον οἷς συμπέπτωκεν καὶ ποιεῖν i. 138v ἐκείνῳ αἰροῦ οἷς τῷ μὲν σώματος, σοὶ δὲ | ψυχῆς παράκλησις ἐξευρίσκειται.

8. Σοφία δεσποίνῃ¹.

i. 138 9. Στεφάνῳ πρωτοσπαθαρίῳ καὶ μαθητῆ.

Ἡ γραφὴ ἄλλων ἐζήτει λόγων ἀρχήν, ἄλλην δὲ παρέσχεν αὐτῇ ἡ ὑπό-

51 σχολῆς A² χολῆς A

¹ « Byzantion », 24, 1954, 441.

65 θεοὺς ἀφορομήν. ἐζήτει μὲν γὰρ πρόφασιν εὐλογον, δι' ἧς ἔμελλε καὶ τῷ γρά-
 φοντι ἔμοι καὶ τῷ δεχομένῳ σοί, καὶ τοῖς ἀκούουσιν ἠδεῖα καὶ τῷ νῶ καὶ
 τῇ φράσει γενήσεσθαι· τῷ γράφοντι μὲν, ὅτι πρὸς τοιοῦτον ποιεῖται τὰ τῆς
 γραφῆς, τῷ δεχομένῳ δέ, ὅτι τοσοῦτος περὶ τοσοῦτων ἀναπτύσσειν τοιαύτας
 70 μὴ τὸ λεγόμενον ἀσαφὲς ἦ, τοιαῦτα πρὸς σὲ λέγειν ἠθέλεν ἢ γραφή, ἃ καὶ
 μεγάλην ἀπήτει σπουδὴν καὶ τὴν ἐκ ταύτης ἔκβασιν οὐκ εἶχε μικράν· καὶ
 1. 139 τοῦτο μὲν ἐζήτει | καὶ περὶ τοιούτων παρεσκευάζετο, μάτην ὡς εἶοικε τοῦ
 ταύτης ὑπολογιζομένου δημιουργοῦ, ἕτοιμον εἰς πᾶν ὅποιον κατὰ πολλὰς
 αἰτίας εὐρίσκειν σε· ὅτι τε διδάσκαλος, ὅτι τε νόμῳ καὶ ἔθει οὐ παρακρούε-
 75 σθαι δίκαιος, καὶ ὅτι τῶν ἐμφρόνων, ἀλλ' οὐχὶ τῶν οὐ τοιούτων σύ, καὶ τῶν
 εὐγενῶν καὶ χρηστῶν, ἀλλ' οὐχὶ τῶν ἀγενῶν καὶ δόξης ἐτέρας· ἄλλη δέ τις
 ὑποδραμοῦσα χρεια κατακρατῆς ἐκείνης ἐγένετο καὶ πρὸς τὴν νῦν γραφὴν
 τὴν ἡμετέραν μᾶλλον ἐκίνησε χεῖρα ναρκῶσαν, ὅτι μὴ οἷς ἐν μελέτῃ ὁ νοῦς
 ἦν καθυπούργησεν, ἀλλ' οἷς ἡ ψυχὴ ἐπαθαίνετο· καὶ τοῦ πάθους πρόξενος
 80 σύ, ἀφαιρεῖν ὀφείλων, φωραθεὶς προσιθέναί· τὸ πάθος δὲ λύπη, καὶ τὸ
 ταύτην αὔξον ὅτι ὁ καλὸς Στέφανος ἀλλ' οὐχ ἕτερος ὁ λυπῶν ἢ οὐκ οἶει
 λυπεῖν, μέρος οὐκ ἔχων λέγειν ὡς ἔδει χαρίτων ὄντας τοιούτους καὶ αὐτὸ τὸ
 ὀφειλόμενον δὲ καὶ ὁ τυχὼν καταβάλλει ὑποτελεῖν οὐκ ἔων, ἀλλὰ τὴν ὑπὲρ
 1. 139v τῆς μαθητείας ὑποτέμνων κατὰθεοῖν ἐπιτείνειν ὑπελογίω | τὴν μαθητείαν
 85 ἀλλ' οὐκ οἶδα εἰ μαντεύεται Φοῖβος ἄνευ χαλκοῦ, ἢ παρατάξεται σιραιώ-
 της ὄπλων χωρὶς, ἢ ἀποδύσεται υἱς πρὸς δευτέρους ἀγῶνας μὴ τυχὼν ἀναρ-
 ρήσεως· ὅτι μὲν οὖν ἀναλογία ταῦτα συνετός ὢν, οἶδα, καὶ ὅτι ἐφεται ἢ
 ὀφειλομένη οὐκ ἀμφιβάλλω κατὰπραξις, ὅτι δὲ μειζόνων ἡμῶν ἢ νῦν ἢ
 εἰσαῦθις ἔσται ὑπόνοια, τοῦτο δυσπισιῶ.

90 10. Μιχαὴλ πρωτοσπαθαρίῳ καὶ μεγάλῳ κουράτορι.

Πρὸς γράμμασιν ἐντεθραμμένον ἦν ἡ ἐπιστολὴ καὶ οὕτω συνετέθη, ἵνα
 ὡς οἰκείος λόγων τοιούτων τὰ λόγου ἄξια πράττη· ἢ μέντοι δύναμις αὐτῆς
 παιδευτῶν κατηγόρει παρόρασιν καὶ θεραπείας τούτων ἄγνοιαν μὲν οὐχί,
 καταφανῆ γὰρ ἅπασιν τὰ καλά, ὑπεροψίαν δέ· εἰ οὖν πᾶσιν ἐπίδηλα τὰ καλά,
 95 καὶ ὑμῖν· εἰ δὲ καὶ τοῖς ἐσπούδασται ποιεῖν τὸ καλόν, πρῶτοι τούτων
 ἡμεῖς· καὶ εἰ τοιοῦτοι, τὰ εἰκότα εἰς διδασκάλους ποιεῖτε· τῶν καλῶν γὰρ
 ἔν, μὴ λυπεῖν διδασκάλους.

11. Στεφάνῳ πρωτοσπαθαρίῳ.

1. 140 | Ἐγραψα τὸν χρηστὸν εἰδὼς Στέφανον καὶ λόγους τιμᾶν καὶ λόγοις ἀγα-
 100 πῶντα συνεῖναι καὶ λόγων αἰδεῖσθαι θεραπείας· τὸ λυπῆσαν δὲ οὐχ οἶον

100 post οἶον add. τε Α²

ὕπελαβες ἦν, σὲ καταθεῖναι μὴ εἶν ἐμοὶ τοὺς μισθούς· καὶ πατέρα γὰρ ἐπι-
 βεβουλεῦσθαι πρῶτον ἐνόμισα· τοιοῦτον σὲ γινώσκω περὶ ἐμέ· ἀλλ' ἴσον
 ἔκρινα τοῦ μὴ εἶν τὸ σιγᾶν καὶ μὴ πρὸς τοῦτο ὠθεῖν· τοιοῦτος ἐγὼ περὶ
 σέ, ὅλον εἶναι σε ἀγαπῶν τοῦ καλοῦ· ἀλλ' εἰ μέλει σοὶ τι ἡμῶν, καὶ ὁ παρ-
 105 βλεψας ἴδε καὶ περὶ τούτου σκόπει, καὶ περὶ ἄλλων ἐννόει καὶ τὸν πατέρα
 ὠθεῖ καὶ τὰ οἰκεῖα ποίει καὶ πρὸς ζῆλον ἅπαντας κίνει.

12. Ἐφραιμ μοναχῷ.

Οἷς μὲν ἐρήμους τῆς σῆς ἀνασιροφῆς ἑαυτοὺς βλέπομεν, ἔχω τι τῶν
 αἰτιῶν ἐκείνων, αἱ τῶν κατεχόντων ὠφθῆσαν κρείττους ἐξ ἡμῶν ἀπαγαγεῖν
 110 σε καταπεῖσαι μᾶλλον ὑπὸ μέμψιν ποιεῖν· οἷς δὲ ὁ βίος δίδωσι λυπηροῖς,
 ἔχω τι καὶ τῶν ἐπαινουμένων ἐν ἐκείναις εὐρίσκειν, τὸ ἀναχωρῆσαι προ-
 140 κρίναν τοῦ μένειν ἐνορῶν συμφερώτερον· τῷ μὲν γὰρ | μία εἴπειτο ἡδονή,
 ἢ συσκήνωσις τῶν ἀγαπωμένων, τᾶλλα ἔχοντι λυπηρά· τῷ δὲ σύνεστιν ἢ
 εὐφραίνει πολλά, ἐν τὸ ἀνιῶν ὃ ἐκεῖ εὐφραίνεν ἔχοντι· καὶ ἦν τὸ κουφίζον
 115 τὴν περὶ τοῦ ἐμοῦ Ἐφραιμ λύπην τὸ ἀφορμὰς ἐξευρίσκον πολλὰς κρείττω
 τῆς ἐπισχέσεως ὑπολογίζεσθαι τὴν ἐξέλευσιν· ἐμοὶ γάρ, δοκῶ δὲ καὶ σοὶ καὶ
 ἑτέροις, ὑγίεια νόσου ἡδίων· ἢ οὐχὶ νόσου διέφερον οὐδὲν ἢ μετὰ ὀδύνης συ-
 σκήνωσις; ὑγείας δὲ διαλλάττει οὐδὲν ἢ χωρὶς ἀνιαρῶν ἀποσκήνωσις· ὥσπερ
 γὰρ συνοῦσι ἡμῖν τὸ ἡδύνον ἀπὸν τὸ ἀλγύνον ἐπέτεινε, οὕτω διεστηκόσι
 120 τὸ βαρύνον οὐκ ὄν ἀπωθεῖ τὸ προσὸν τῷ βαρεῖ· ἔχον γοῦν τῆς οὐκ ὀδυνώ-
 σης βιώσεως καὶ ποτὲ μὲν γράμμασιν ὁμίλει τοῖς ἀγαπῶσι, ποτὲ δὲ τῇ
 ἀοράτῳ σύνεσο τούτοις ἐνώσει, ἦν διάβασις ποιεῖ νοερά· συμπαρέστω δέ σοι
 καὶ ἡ τοῦ συνέσεσθαι καὶ σώματι τούτοις εὐχή, ἡμῖν δὲ ἡδονῆς ὑπόθεσις
 124 ἔσται τὸ ἀλύπως διάγειν ἀκούειν σε· ἀποκάμοι δὲ καὶ ἡ ἐλπίς οὐδαμῶς, τὸ
 141 ποθούμενον | ὑποβάλλουσα καὶ ἴσως οὐχ ὡς ἀσυνέτους βοσκήσει.

13. Θεοδώρῳ βασιλικῷ πρωτοσπαθαρίῳ.

Ὁ λογισμὸς μὲν, ἐπεὶ μηδαμοῦ εὐρίσκει μέχρι τῶν χρηστῶν ἴστασθαι,
 ἅμα τῇ ἀναπλάσει τούτων εἰς τὰ μὴ χρηστὰ μεταπίπτων οὐκ εἶχε φαντάζε-
 σθαι, καλὸν γὰρ ἢ ἀλήθεια, τὴν ἐκ τῶν λόγων ἀπόφασιν, οἷαις ἀφορμαῖς
 130 μὴ ἀναιτυπῶσθαι τὰ τῆς ἀποτεύξεως ἀπορῶν ὡς εἰκός. ἴστατο μὲν γὰρ ἐκεῖ
 τρόπους σου θανμαστοὺς καὶ ἦθος πλήρες ἀπλότητος καὶ προαίρεσιν ξενί-
 ζουσαν ἐνοῶν, μεθίστατο δὲ πάλιν ἐκεῖθεν, τοιαύτης ἡμῶς οὐκ ἀξίους ἀνα-
 λογιζόμενος χάριτος, οὐδεμιᾶ προφάσει πρὸς τοιαύτας ἐκκαλεῖσθαι σε χάρι-
 τας ἔχοντας· ἔδει δὲ τὴν ποίησιν ψεύσασθαι καὶ νικῆσαι τὰ κρείττω· καὶ
 135 χαίρω διὰ τοῦτο ἦτιον εὐθρεθεὶς κἀγὼ περιεαγόμενον τὸν λογισμὸν τοιαύταις
 ἔχων περιτροπαῖς καὶ νικῆσαι ἠτιγηθεὶς οἶμαι, ὅτι ὁ νικήσας αὐτὸς οὐ θε-
 ταλῷ με σοφίσματι παρελθὼν, λόγων δὲ μᾶλλον θείων πειθοῖ. ἔχω δὲ καὶ
 141ν περὶ τῆς | νύσσης παρεκδρομεῖν, ὅτι τοιοῦτον ἔδειξεν ὠκὸν ἢ βαλβίς· ἀλλὰ

μοι ἔρωσο καὶ τὸ νικᾶν σπούδαζε. ἔξεις γὰρ οὐς παρεκτρέχεις οὕτως
140 ἐπαινέτας, οὐκ ἀντιπάλους.

14(13). Τῷ αὐτῷ.

Ἡ ὑγιαίνων ὀλιγορίας ἢ οὐχ οὕτως ἔχων ἀκηδίας γεγράφη. Ἐκεῖνο
μὲν οὐ ἐπιστείλας οὐκ εὐφρανας, τοῦτο δὲ οὐ καταγνοὺς ἴσως τι τῆς φιλίας
ἐλύπησας· ἀλλ' ἦτω μόνον τὸ πρῶτον, καὶ παρέσται μὲν τὸ εὐφραῖνον, οὐχ ἡ-
145 σεται δὲ τὸ ἀνιῶν.

15(14). Ἀρσενίῳ ἐπισκόπῳ.

Πλείω γράφειν οὐκ ἔχοντες τῷ μὴ ὑπόθεσίν σε μακροτέρων λόγων
ἡμῖν παρασχεῖν, οὕτως ἀπελθούσης ὡς εἰκάζομεν ἀπὸ σοῦ τῆς μνήμης
ἡμῶν, τοῦτο μόνον ἐνοσημαίνομέν σοι τῷ γράμματι, ὡς ὑπόληψιν ὑπεροχίας
150 φιλοῦντων καὶ λήθης δέδωκας παντελοῦς, τῇ τῆς μείζονος ὁράσει τιμῆς παρο-
ραθείσης τῆς περὶ ἐκείνους σπουδῆς· τοῦτο ἢ χρόνιος ὑποβάλλει σιγή· ὑπεξέ-
1. 142 δραμεν γὰρ ἂν τῇ τοῦ χρόνου παραδρομῇ εἴ τι ἄλλο δυσχερὲς ἐπέιχε | τοῦ
βίου εἰ μὴ τοῦτο οὐκ ἦν· ἀλλ' ἡμῖν τοῖς ἔτι τὸ σὸν περιστρέφουσιν ὄνομα φυ-
λάτιοιο ἄσσοος καὶ ἐπηρειῶν, αἱ καὶ τὸ κινουῖν καὶ τὸ κινούμενον ἐπιβουλεύου-
155 σιν, ἀνεπίδεκτος· καὶ πάντως ἴδιε ἴ καὶ ὁ χρησὶς Ἀρσένιος εἰ μὴ τοιοῦ-
τος καὶ τὸ ἐπέχον εἰ τοιοῦτον, γνωσθήσονται.

16(15). Ἰωάννη.

Καὶ χρυσὸν πῦρ καὶ ἄνδρα δείκνυσιν ὁποῖος ἀρχή· εἰ οὖν τὰ πρὸ τῆς
ἀρχῆς οὐκ ἠλάτιωσεν ἢ ἀρχή, δεῖξον ὡς αὐτός μοι διαμένεις καὶ νῦν, δεῖ-
160 ξεις δὲ χαριζόμενος τοῖς φιλοῦσιν ἡμῖν· καὶ οὐ φιλοῦμεν αὐτὸ δηλοῖ τὸ
αἰτούμενον. πεινώσαν γὰρ ψυχὴν ἐμπιπλῶν τὸ αἴτιον τοῦ κόρου εθεργετῆ.
καιρὸν ἔχεις ἐργάζεσθαι τὸ καλόν. μὴ τὸ καὶ τὸ προφασίσῃ. τί γὰρ τέξει
τὸ ἐπιόν, ἄδηλον.

17(16). Τῷ κανστιρισίῳ.

165 Αὔραις τὸ συμβᾶν δεδῶσθαι βουλόμενοι, ζητεῖν ἠπειγόμεθα ταῦτα ἃ
τὴν συνέλευσιν ἀστασίαστον ἐποίει καὶ τοῦ συνενεχθέντος ἀμνήμονα· ὡς
δ' οὐκ ἐπειθόμεν, τῷ δευτέρῳ πλῶ, ἐπεὶ τοῦ αἰσίου διημαρτάνομεν, δεδώ-
1. 142 κημεν ἑαυτοὺς | πρὸς τὸ κακῶς ἀκούειν λέγειν οὐ θέλοντες, ὃ δὲ καὶ τοῦτο
ἐβεβαίου καὶ τὴν ἐκπίπτουσαν οὐδέποτε ἀγάπην ἐφείλκετο, ἐποιοῦμεν,
170 προειρέχομεν, τὴν δὲ ἀποστροφὴν οὐ περιειργαζόμεθα ὑπεκλίναμεν τὸν
ἀρχενα καὶ τὸν παραλογισμὸν οὐκ ἐξητάζομεν, ἠσπαζόμεθα καὶ ὦν ἀπέπιτες
λόγον οὐκ ἐποιοῦμεν· διαλλακτικὰ ἐκινουῦμεν καὶ παρακρουόμενοι ὡς μείζον

155 ἴδιε ἴ : ὁ...οις A ὁκοιτε vel ὁκωσι? A²

τῆς ἀφέσεως ἔχοντες τὸ ἀδίκημα, ὠθεῖν πρὸς τοῦτο καὶ ἐτέρους οὐκ ἀπε-
 κάμνομεν· τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῖς ὄρωμένοις ἐμύομεν, τὰ ὄτια τοῖς ἀκουόμε-
 175 νοις ἐβύομεν. φημιζόμενοι ἰδιῶται πολλὰ μαθεῖν ἔτι δεῖσθαι λέγειν οὐ
 κατηρδόμεθα, ἀνέστιοι καὶ τῶν ἐπὶ θιπὸς ἠκούσαμεν καὶ ὡς ἀληθιζομένῳ
 τῷ ῥήματι προσεσχέκαμεν· τοῦ λέγοντος μόνον κατασιενάξαντες ὡς τοῖς
 179 ἐκτὸς φρυσωμένου καὶ τὴν ἀπέλευσιν ὁμοίαν τῆς εἰς τὸν βίον οὐκ ἀναθεω-
 i. 143 ρομένην μόνον | ὡς οἱ τῶν Σκυθῶν ἀποστατήσαντες ὑπεκκύπτομεν. τί προη-
 ροῦ πλέον ποιεῖν, ὅτι μὴ τὴν λεοντὴν ἀποβαλὼν μετεβάλου πρὸς τὸ ἡμερον
 καὶ φιλάνθρωπον. πολλὰκις ἔλαβες ἡμᾶς ὑποπίπτοντας καὶ τὸ οἰδαῖνόν σου
 καταστέλλοντας καὶ αὐθις τὸ παροιμιῶδες ἡμῖν γέγονας, ὃ ἐν Σίδῃ λιμῆν·
 καὶ τίς ἢ τοσαύτη σου καθ' ἡμῶν ἐπανάστασις; ἀλλ' εἰ βούλει, καὶ τὸν
 185 αἴτιον ὅστις ἐννοεῖ τῷ ἀδικήματος, καὶ ὅτι οὐ μέγα σκέψαι καὶ τὸ ἀδίκημα,
 καὶ τὸν τῆς ἔχθρας ὅσος ἀναλόγισαι χρόνον καὶ δι' ὃν αὐτὴ καὶ πρὸς ὃν καὶ
 παρὰ του, πρὸς δὲ καὶ τὸ βραχὺ τοῦ βίου καὶ ὅτι τροχὸς τὰ ἀνθρώπινα
 λόγισαι, καὶ τῆς καθημερινῆς καὶ πρώτης εὐχῆς τί τὰ ῥήματα βούλονται
 190 σκόπησον, καὶ τὴν ὑπὲρ τούτων ἐν τῇ τῶν εὐθυνοῶν ἡμέρᾳ φρόντισον ἀπο-
 λογίαν, καὶ ὅτι ἐπιμένων μὲν τῷ σκοπῷ, μὴ ἀγνόει σπλάγγχνα κλείειν φιλάν-
 190 θρωπα, καταλύων δὲ τὴν ὁργὴν εὐμενὲς ἔξειν τὸ θεῖον ὑπονοοῦ. ταῦτα
 i. 143v περιστρέφων κατὰ σαντόν, | ἴν' ἐλάσαιμί σοι τὸ ποιητικόν, δάμασον θυμὸν
 μέγαν, οὐδ' ἔτι σὲ χρῆ νηλεὲς ἦτορ ἔχειν· σιρρεπταὶ γὰρ φρένες ἐσθλῶν· εὐλα-
 βήθητι τὰς χρονίους λιτὰς καὶ ὑπεῖξαι ταύταις βουλήθητι, πρὶν δ' οὐτι
 195 νεμεσητόν κεχολῶσθαι· καὶ εἶκων εὐ οἶδ' ὅτι μετὰ μελος ἔση, ὅτι τοσοῦτους
 ἡλίους ἐπὶ τῷ σῶ παροργισμῷ καταδύνειν ὑπέμεινας ὑποπεπιτωκότας· ἔχεις·
 ὁδὸς ἀναλογοῦσαν ῥῆσιν τῇ ὑποπιώσει. ἄλις σοι γὰρ ἢ τὰλλα καὶ φιλώμεθα.

18(17). Καλλικλεῖ.

Ἐφορμῆς προκειμένης οὐδεμιᾶς περιττόν ἦν ὑπορῦτιειν αἰτιῶν ὥστε
 200 προσεξευρεῖν ὑπονοίας πρὸς τὸ μηκύνειν τὰ τῆς γραφῆς· ὃ μέντοι καὶ
 μακρογοροῦντες ἐξηγησάμεθα παρ' οὐ καὶ ἐξαιτεῖσθαι τοιαῦτα χρεῶν, τοῦτο
 καὶ τῇ βραχυλογία τίθεμεν, εἴη νόσων ἀπαθῆ σωματικῶν κατακούειν σε καὶ
 βιοτικῶν ἀνεπηρέαστον συμφορῶν· αὐτὸς γὰρ τῷ ἐνύλῳ τὴν αὐλον συμφύ-
 i. 144 ρων ψυχῆν, εὐλαβῶς ἔχω περὶ τῶν ἐκείνης διαθέσεων | εὐχὰς ὑπὲρ ἄλλων
 205 ποιεῖσθαι.

19(18). Πέτρῳ ἀσηκρητῆς καὶ μαῖστορι.

Ἄει φέρει τι Διβύη κακόν· τῷ καινῷ τοῦ προστριβέντος ὀνειδούς ἡμῖν
 εἰς καιρὸν εἰπεῖν ταύτην ἐπῆλθε τὴν παροιμίαν· καὶ καὶ μὲ τις ἀλογίου

182 φιλάνθρωπον A² φιλάνθρωπότερον A 200 κίνειν cod. 208 εἰπεῖν in marg.

δίκην ἐγράφειτο τὸ αἶε μὲ πόλεμοι εἶπον ἂν τοιοῦτοι διώκοιεν καὶ οὐδὲν ἔτε-
 210 ρον, εἰ μὴ τὸ πατρικὸν ἀνελίτιων γράμμα χερσὶν πρὸς αὐτὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς
 ἐπεσιτήριζον καὶ τὸν ἐκ τούτου ἀναλεγόμενος νοῦν εὐρισκον οὐ πάντη με-
 σιωπᾶν ἐγγυώμενον· πρὸς μὲν οὖν τοῦτο ἐννοίας ἔχοντι ψυχῆς ὡς ἀληθῶς
 εὐγενοῦς ἀντιπίπτειν οὐκ ἔχων τῇ οἰγῇ τὸ καλῶς εἰρησθαι συντίθημι.
 τίς γὰρ καὶ μικρᾶς φρενὸς εὐμοιρῶν παρακρούσαιτο νουθεσίαν, ἣ καὶ τὰς
 215 παραφνάδας τῶν ἀναδιδομένων τῷ βίῳ κακῶν τῇ τῆς ἐκκοπῆς εἰσηγήσει
 παραναβλαστειν οὐκ ἔσθ. πρὸς τοῦτο μὲν οὖν διὰ τοῦτο προκρίνω τὴν σιω-
 1. 144v πὴν κᾶν οὔτε κλωνί, οὔτε παραφνάδι κακοῦ τὸ | ἡμέτερον ἔοικεν· πρὸς
 ἐκεῖνον δὲ ὅστις ἂν ἦ, ἀπῆλθεν γὰρ ἡ μνήμη τὸ ἀνατυποῦν αὐτὸν μὴ διδοῦσά
 μοι ὄλωσ, εἰ αὐτὸς ἔστιν εὐρετῆς τῶν τοιούτων ἀναπλασμάτων, ταῦτα λέγειν
 220 αἰροῦμαι, τὸ καταψᾶν, περιβάλλειν, προσπιτύσσεσθαι φιλῶν ἀνὴρ εἰλικρινοῦς
 ἀγάπης ἔνδειγμα εἶποι τῆς τοῦ προσώπου ποιότητος, ἕτερον οὐκ ἐώσης
 ὑπολογίζεσθαι· ἐκεῖνο γὰρ ἔστιν τὸ χορηγοῦν ὡς ἐκ θησαυροῦ τὴν ἐπὶ τὰ
 χεῖρῳ καταφοράν. τοῦτο δὲ οὐκ ἔχων εἰπεῖν, πῶς οὐκ ὄκνησας τὸ ἀπλῆ
 γεγονὸς περιτρέψαι διαθέσει καὶ γνώμῃ ὀρθῇ. ἔφης δὲ πως εἰκέναι
 225 τοῦτο παισὶ καὶ οὐδὲ μεμπτέον εἶναι, ἀλλ' ἀποδοχῆς ἄξιον· ὑπονοίας ἡμᾶς
 ἐκτὸς εἶναι φαύλης ἐβούλου· πρὸς ἐκείνους ἀπηγόρευσας, οὐ πρὸς σὲ γίνε-
 σθαι τοῦτο· σύννοος πρὸς τὴν ἀπάντησιν καὶ σοβαροῦς εἶναι προετρέπου καὶ
 περιέργους· ἀλλὰ παῖς, οὐ φίλος, τὴν τοιαύτην ἠὺλαβήθη καὶ κατέπηχεν
 229 ὄψιν. ἁμαρτόντας τῆς μετὰ δέους ὑποκύψεως ἔμελλες διορθοῦν τὸ παρεθὲν
 1. 145 ὑπὸ | μέμψιν ἄγων μὴ καὶ τὸ καλῶς αἰρεθὲν μετὰ τοῦ παρεθέντος κατηγιῶ.
 ἀλλ' εἰ τι τῶν τοιούτων ἐγὼ συνίημι διαλογισμῶν, αἰθερίου καὶ ὑπερεφοῦς
 διανοίας ταῦτα γεννήματα, οὐκ ἀγαπώσης πᾶν ὃ ἐκ φιλικῆς πράττεται δια-
 θέσεως· οἱ γὰρ μὴ ὡς ἐνὶ τῶν μεγάλων ὑποκλινῆς ἢ τοῦ ἀπαντήματος ὑπό-
 πτωσις γέγονεν, ἢ τοιαύτη πειθῶ τῶν λόγων ἐξείργασται χρωματισθεῖσα
 235 τῇ ὑποκρίσει ὡς συγκρούπτειν τὸ ἀκαλλῆς τοῦ ὀγκώδους φρονήματος· τὰ
 παρ' ἡμῶν αὐτῷ τοιαῦτα δημιουργῶ τοιούτων γενομένων ὑποφορῶν· εἰ
 δ' οὔτις εἰς νοῦν ἀναληψάμενος τοιοῦτον οὐδὲν ἄλλων ὑποθέντων αὐτῷ τὰ
 τοιαῦτα τῶν λόγων ἀμβλώματα ἀντιπεῖν οὐ δυνηθεὶς εἰς οἴας ἐνέφαινε τὸ
 γράμμα παρηνέχθη περιτροπᾶς, τοῦτο παρ' ἡμῶν ἀκούσεται ὡς οὐ χροῆ,
 240 εἰταῖρε, παντὶ ἀνέμφῳ ὄπιζεσθαι, οὐδὲ ταῖς πολλῶν μετεωρίζεσθαι δόξαις·
 οὔτω γὰρ ἂν καὶ τὸ γλυκύ σοι πικρὸν καὶ τὸ ἔμπαλιν νομισθῆσεται ὑπὸ τῶν
 1. 145v εἰκῆ πολυπραγμοῦν | τῶν περιαιρομένων τὰ δρωμένα. οὔτοι γὰρ οὐκ ἂν ποτε
 τοῖς γινομένοις εὐστόχως προσχοῖεν, ἐπεὶ παρ' αὐτοῖς τῶν ἐπαινουμένων
 οὐδέν, σοὶ δὲ σώζοιτο τῆς ἀγάπης τὸ ἄδολον καὶ ἐνὸς καὶ δύο λόγος οὐδέεις·
 245 πλὴν ἐξομεν ὑποθήκην ἡμεῖς μετὰ τῆς τοῦ διδασκάλου ἡμῶν εἰσηγήσεως,

ἦν ὑπέβαλεν ἡ τῶν ἀντιπιπτόνων ἀντίθεσις, ταῦτα συμβουλομένην τὴν παροιμίαν τὴν ἄλλοτε δ' ἄλλοιον τελέθειν καὶ χώρα λέγουσαν ἔπεσθαι.

20(19). Ἄρσενίῳ ἐπισκόπῳ.

Ἡ τοῦ σοῦ ἀνάπτυξις γράμματος τὰ τὴν συνεχῆ γραφὴν ἐπέχοντα διη-
 250 κρίνει, τὰ δὲ καὶ πρὸ τῆς ἐκείνου ἡμῖν ἐγνωσμένα ἦν ἀναπτύξεως· ὁ δὲ
 ἐκεκάλυπτο ἔτι διαδιδράσκον τὸν ἡμέτερον νοῦν μὴ ἄρα μετ' ἤχου τὸ μνη-
 μόσνον ἡμῶν ἀπωλώλει πάντῃ τῆς σῆς διανοίας ἐξαλειφθέν, τοῦτο διεσάφει
 ἐκεῖνο, πρὸ ἐκείνου δὲ καὶ ὁ θεοφιλὴς ἐπίσκοπος, ὁ πνευματικὸς σου πατήρ,
 ε. 146 ἔβεβαίον τῆς σῆς ἡμᾶς οὐκ ἐξαλημιμένους | ψυχῆς, ἐντεινπωμένους δὲ μᾶλ-
 255 λον καὶ ἀναγράφτους ἔτι καὶ νῦν· τοῦτο δὲ καὶ ἡμῖν ἀπεσώζετο καὶ ἀποσω-
 θήσεται καὶ οὔτε τῇ ὑπολήψει ὑπέρρευσας ἡμῶν ἢ κατειχόμεθα, σῦτε μὴν
 ἀπαρρυσεύεις ποτέ, μέχρις ὃ ἀῆρ οὔτις ἐκπνεῖται ἡμῖν· τρίτῃ δέ σοι αὕτη
 ἐπιστολή, εἰ μὴ τὸ τοῦ Φινέως οἱ διακομίζοντες πάσχουσιν, Ἄρπυιῶν πρὶν
 ἀποδοῦναι τὸ ἐγχειρισθὲν τῶν ἐκείνων ἀναιρουμένων χειρῶν. ὁ χρησιδὸς
 260 Ἐφραΐμ καὶ οἱ τῆς σχολῆς ἔκκριτοι προσαγορεύουσί σε τῷ γράμματι.

21(20). Ὅρέστη χαρτοφύλακι.

Ἐπεὶ μὴ ὁ πραγμάτων σε ὄχλος ἐᾷ τὰ συμφυένητα τῷ συγγράμματι
 ἐκκόπτειν παραβλαστήματα, τῷ ἀτελεῖ κνήματα ἀμβλίσκοντι ἐμοὶ σταλήτω
 τῷ τούτου πατρί, οὐκ ἠσθησομένῳ τούτῳ ὅτι μῆδ' οἷον τὸ γέννημα ἀγνωῶ,
 265 περιεζομένῳ δὲ καὶ τέως ἀθέατον πειρασομένῳ ποιεῖν ἀφανὸς ἐπικρύψει
 γωνίας, μέχρις ἂν ὁ χρόνος ἀπομαεύειν ἐντελεῖ δῶ· μέγα δέ μοι καὶ τοῦτο
 ε. 146ν τὸ ἐναπερεῖσαι σου πρὸς | αὐτὸ τοὺς λεία βλέποντας ὀφθαλμούς.

22(21).

Κἂν μὴ χρόνος ἡμᾶς ἔβεβαίωσεν εὐπαροησιάστως τὰς εἰς σὲ δεήσεις
 270 ποιεῖσθαι, δι' οὗ διάθεσις ὅποια ἐκάστου εἶναι γνωρίζεται, ἀλλ' ἡμῖν ἀμφι-
 βάλλειν οὐδὲν ἢ μία ἐξήρκεσεν ἐντυχία, πείσασα μὴ τι τῶν εἰς τὸ διστάζειν
 φερόντων ὑπολογίζεσθαι· διὸ καὶ ὡς ἤδη τὴν περὶ σοῦ πίστιν ἐν τῷ βάθει
 θέμενοι τῆς καρδίας, ὑπολήψει χρησιῇ τὸ γράμμα διεχαράξαμεν, τοῦτω
 προτιρέποντες τὴν ἀγαθὴν σου προαίρεσιν τοῖς ἀποσταλεῖσι συνεπιλήψεσθαι
 275 καὶ πρὸς τὴν τῆς ὑποθέσεως ἔκβασιν ἐπισπεῦσαι· δίδωσι γάρ σοι βουλο-
 μένῳ πρόφασιν αὕτη ἀναβάλλεσθαι πρὸς τὴν τῆς ἐκκληρώσεως σπουδὴν
 οὐδαμῶς.

23(22). Πέτρῳ ἀσηκρῆτις καὶ μαῖστορι.

Μικροῦ καὶ μισανθρωπίας ἤλων ἐγκλήματι καὶ τὸν Τίμωνα δικαιοῦν
 280 ἔκρινα κατὰ καιρὸν ταύτῃ χρησόμενον· οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνος πρὸ τοῦ ἀδιαφό-
 ρως οἰγήθεις ζῆν εἰς τοσαύτην ἂν ἐξετραπῆ ἀνημερότητα, μὴ τὴν εἰς τοῦτο
 ε. 147 ἐξέλικουσαν αἰτίαν ἰσχυρὰν ἔχων καὶ ἀντιπίπτον πᾶν ἀποκροομένην· οὕτως

διαν μὴ προθέσει, βία δὲ ποιεῖν τι τῶν ὑπαιτίων αἰρῶνται τινές, συγγνω-
στοὶ διὰ τὸ τῆς προσβολῆς ἴταμόν· εἰ μὲν οὖν ἐγγνωμένους ἔλαβες ἡμᾶς,
285 ἄλλ' οὐ παρακλήτορας τῆς δυστυχοῦς ἐκείνου πενίας, τί μὴ τῇ ἐγγύῃ ἐψη-
φίσω πῆφον ἀνήκουσαν, κἀκεῖνον καὶ ζῶντα καὶ ὑπὸ χεῖρα καὶ ἡμᾶς τοῦ
τότε συμψηφισθέντος ἔχων συμβραβευτάς; εἰ δὲ μὴ τοῦτο, θάτερον δέ, τί
μὴ μᾶλλον οἰκτιρῶν τὸν σιενὸν τοῦ ἀνθρώπου βίον καὶ ἄπορον, Ἀμαλ-
θείας τούτῳ κέρας ἐφάνης ὀρύτιοντι, κενοῦν τὰ προσόντα εἰς τοιοῦτους ἐλό-
290 μενος· ἄλλ' ὡς ἐγγυητάς ἡμᾶς τοὺς οὐ τοῦτο ὄντας ἄγεις ὑπὸ κατὰκρισιν.
πλὴν τῷ μὴ ἐξαθωοῦσαν γινώσκειν με κἂν ταῖς δικαίαις ἀπολογίαις ῥῆσιν
προφητικῆν ὄντα ὑμῖν, τὸν πατέρα παρακαλῶ μὴ τῷ παιδί φορτίον ἐπιτι-
θῆναι δυσβάστακτον.

294 24(23). Δέοντι σακελλαρίῳ.

1. 147v | Ὀνίους ὡς ἔοικε μάξης ἡμᾶς ὑπολογισάμενος καὶ βορᾶς προτιμῶν-
τας οὐδέν, τῷ ἔξ ὀνόματος τὴν περιττὴν βορᾶν ἐμφαίνοντι λιχνεῖαν ἐδεξιόσω
ἰχθύϊ, ἔτερον οὐδέν ἢ ἄπορον ἡμῖν καθιστάς τῷ ἀπροσδοκῆτῳ τοῦ δεξιώμα-
τος τὴν πρὸς τοῦτο παρασκευὴν τριχίσειν ἢ ἀφύαις διαιτωμένοις καὶ εἴ που
τύχοι τειταριχευμένῳ τεμάχει, ἃ καὶ τοῖς ὑπηρετοῦσιν ἀπερίσπαστον ποιεῖ
300 τὴν παράστασιν καὶ τοῖς ἀπογενομένοις τὴν ὥραν οὐ χρονίαν τῆς μεταλή-
ψεως. εἴθιστο δ' ἂν ἡμῖν καὶ τὸ τῆς διαίτης ἀβρότερον — οὐδὲ γὰρ ἐκού-
σιον τὸ ἀποϊκίλον — εἰ τὸ ἴσον ἢ τρυτάνη, ἄλλ' οὐ τῷ ἐνὶ μέρει τὸ πάντη
βαρύνον ἀπέφερον· καὶ τὸ ἀλοῦν, ὅτι οἱ τὰ ζυγὰ καθέλκοντες ἡμεῖς, οἱ καὶ
τὰ παράσημα τῶν οὐ τοιοῦτων ἐξακριβοῦντες περὶ τὴν ἐκλογὴν οὐκ οἶδα
305 ὅπως τῇ ταλαντεύσει διαλανθάνειε· καὶ ὀρᾶν μὲν ἐστὶν παρ' ἡμῖν, δόκιμον
1. 148 μὲν τὸ ὑπόχαλκον, κίβδηλον δὲ τὸ χρυσοῦν. | ἄλλ' ἔστω μὲν παρ' ἡμῖν ἢ
περὶ τὰς ἐκλογὰς διαμαρτία, μὴ παρ' ὑμῖν, καὶ φαινέσθω καλῶς ἔχειν εἰ
δοκεῖ καὶ ἢ διάκρισις· μὴ παρρησίφθω γοῦν παντάπασιν τὰ ἀποκρινόμενα,
ἄλλ' ἐχέτω τὸν ἀναλογοῦντα ἕκαστον κληρῶν. μετὴν σοι μὲν οὖν τούτων
310 οὐδέν, ἐπεὶ μὴ λογιστὴς ἡμῖν ἄχρη καὶ νῦν ἐδεικνυσο, τῶν λογιζομένων δὲ
καὶ ἴσως τῶν ἀχθομένων, ὅτι μὴ τι τῶν ἀδοκίμων ἔχων τοῖς τοιοῦτοις ἐτέ-
ταξο· διὸ καὶ ἡμᾶς εἶχες οὐκ ἴσον, οὐ μέρος τῆς καταβολῆς ἀπαιτοῦντας,
μένοντας δὲ μόνον τῆς ἀνάπτους ταύτης οἶμον τὴν ἀκρόωριαν ἡμᾶς ἐφίκε-
σθαι, ἧς ἢ ἐπιτυχία δείκνυσιν ἕκαστον ὅποιον· ἀρχὴν γὰρ ἄνδρα δείξειν καὶ
315 τὸ λόγιον εἶπεν· νῦν δὲ ἐπεὶ καὶ τὸ κρημνῶδες ἐξέκλινας καὶ τῷ ἰσοπέδῳ
ἐρῆρῆσαι καὶ τῆς ἀρχῆς ἐπιέλῃσαι καὶ τὸ καλῶς μετρεῖν ἐγκραχεῖρσαι, τῶν
ὦν οἱ διδάσκαλοι τιμῶν ἀπολαύειν ἄξιοι μὴ ἀγνοεῖ, ἀλλὰ καὶ χάρισιν ἐπι-
1. 148v δαφιλεύειν μὴ ὀλιγῶρει | καὶ πληθύνουσι τὰς δεήσεις μὴ ἄχθου καὶ περι-
δρομῇ πάσῃ μεγάλας τούτοις προσεξευρίσκων, μὴ μεγάλα οἶον ποιεῖν, καὶ
320 τότε γνωρίσομεν ὡς ἡμέτερον καὶ πολλοὺς ἐναργέσι πείσομεν λόγοις ὡς ὁ ἐν
σοὶ χρυσὸς οὐ κατίωται.

25(24). Τῷ αὐτῷ.

Οὐκ εἶχε τι τῶν σπουδῆς ἀξίων ἢ πρώτη ἐπιστολὴ διὰ τὸ καὶ πρώτην
 ἐξευραγῆσαι πρὸς σέ· πλείων γὰρ ἢ τῆς παιδιᾶς ἔνδειξις παρ' αὐτῆ ἢ τῶν
 325 σπουδαζομένων ἢ ἔμφασις, διὸ καὶ παρημέληται καὶ ὅσον ἀκοῇ μόνον ἐμβλη-
 θῆναι ὅτι ἐξεύρασται τῇ σῆ κατεσπούδασαι· ἢ μέντοι δευτέρα ἦτις αὐτῆ
 ἐστὶ καὶ σπουδαιότερα καὶ καιριώτερα ἀνειπεῖν ἔχουσα μὴ μέχρι τῆς ἀνα-
 πτύξεως σχεῖν τῶν ἐγκειμένων τὴν γνώσιν τὰ πρῶτα παρακαλεῖ, μηδὲ ἀφανεῖ
 παραρριφῆναι γωνία· ταῦτα γὰρ τῶν δεκαζομένων ἴσως καὶ τῶν πρὸς τὰς
 330 τῶν ἠιτόνων ἐξυπτιαζομένων ἐντεύξεις, οἱ τὰς χεῖρας τῶν τοιοῦτων ἀπο-
 σκοπεῖν εὐθετοὶ μᾶλλον ἢ τὴν κρίσιν ὁποῖα τῶν λαλουμένων πρὸς μὲν οὖν
 f. 149 τὰς ἡμετέρας | χεῖρας οὐκ ἂν ἀπίδοις, καὶ ὅτι κεναὶ εἰδῶς καὶ ὅτι οὐ τοιοῦ-
 τος ἐγνωσμένος αὐτός, καὶ ὅτι οὐδὲ τοιαῦτα τὰ προτεινόμενα, σεοσβῆσθαι
 πάλιν οὐ τεχνάση καὶ ὡς ἀηθες ἀποτρεπόμενος τοῦτο εἰ μὴ γένηται τῇ ἀρχῇ
 335 σὴνθητες καὶ ἡμᾶς ὡς σοφιστὰς καὶ τὴν τοῦτο διωθοῦσαν τιμῶν ἐντολήν.
 ἀνάγκη οὖν τὸ ἔχον τὸν ἔπαινον ἐκλεγόμενον καὶ ἰλαροῖς ὀφθαλμοῖς καὶ
 ὀξυηκόοις ὡς καὶ τεταμένῳ τῷ λογισμῷ τοῖς ἡμετέροις γράμμασις ἐπιβάλ-
 λειν σε, καὶ δεῖσθαι μὲν καὶ ἑτέρας γραφῆς, οὐ περὶ τῶν αὐτῶν δέ· φαίην
 μὲν ὅτι τὸ δίκαιον μεῖζον ἀπῆται ἀπὸ σουτοῦ κινήθηνα πρὸς τὴν τοῦ καλοῦ
 340 κλίσειν ἢ οἴκοθεν ἐξευρεῖν σε ὃ τὴν ὀφέλειαν ἡμῖν ἐπορίζετο ἢ παρ' ἡμῶν
 ἐξετάσαι, εἴ τι χρεῖῶδες εἴχομεν τῶν εἰς σέ ἀνηκόντων εἰπεῖν, πλὴν εἰ καὶ
 τῷ δευτέρῳ εὐθυδρομήσομεν πλῶ, ὅπῃ καὶ ἡ τοῦ πρώτου ἐπιγενήσεται
 εὐπλοια· καὶ ταῦτα μὲν ἢ γραφῆ· ὃ δὲ αὐτῆ διὰ τὸ τοῦ αἰτουμένου ἀπέκρου-
 f. 149v ψεν εὐτελὲς ὃ ταύτην ἐγχειρίζων ἀπαγγελεῖ, καὶ σὸν ἐσσι λοιπὸν τοῦτο τε
 345 ποιῆσαι καὶ κρείττω σκοπῆσαι καὶ εἰ χρῆ καὶ εἰς ἡμᾶς τι συντιεῖνον ἐπινοῆ-
 σαι· καὶ πρὸς τοῦτο γοῦν ἐπινεύων καὶ πρὸς ἐκεῖνα τὴν διάνοιαν ἐναπασχολ-
 ῶν δώσεις ἀφορμὴν ἐπιτετευγμένως εἰκάσειν ἡμᾶς, ἀνανεύων δὲ ἢ διατρι-
 βων ἄλλων δεῖσθαι φωνῶν καὶ γραφῶν ἀναγκάσεις, αἷς εἰκὸς ἐπιβοῶνται
 ἡμᾶς καὶ ἀγρόται, καὶ μάτην ἢ « κολοῖὸς ἰζάνει πρὸς κολοῖον » παροιμία.

350 26(25). Θεοδώρῳ πρωτοσπαθαρίῳ τῷ μυστικῷ¹ (150r).

27(26). Τῷ αὐτῷ² (150r-151v).

28(27). Πέτρῳ νοταρίῳ τοῦ μυστικοῦ.

Ἐπέσταλαι σοι τὸ γράμμα, φίλη ψυχῇ, ὑπομνήσον ἀλλ' οὐκ ἐπέιξον·
 πρὸς τὰ καλὰ γὰρ εὐκινήτω συνῶν, αὐτοκίνητος ὢν εἰς ταῦτα καί, ὃ φησιν
 355 ὁ λόγος, ὁμοίῳ ὁμοίος, ὑποβάλλειν δεήσει καὶ αὐτὸς οὐκ ὠθεῖν· ἐδειξας

¹ « Byzantion », ἔνθ' ἄν. 442.

² « Byzantion », ἔνθ' ἄν. 443.

ἤδη μήτε δι' ὃ τὰς παρακλήσεις οἱ πρὸς τὸ χρησιτὸν οὐκ εὐχερεῖς ὑπερτί-
θενται ἀγνοεῖν, μήτε τῶν ἀνονήτων αὐτῶν εἶναι καταρυσῶν ἀτριβής· ἐπεὶ
οὐν ἡ κυρία κατ' ἐκείνους ἡμέρα ἀπήντηκεν, μέλλει δὲ ἡ αὔριον ἐμφαίνειν
τὸ πᾶν, καὶ ὅσα δεῖ λεχθῆναι εἰπὲ καὶ οἷα δεῖ γενέσθαι κατάπραξον, ἵνα
360 μὴ ὦν τυχεῖν... ἐξαμάρτωμεν.

29(28).

Οὔτε πρὸς πῆσιν ἀετὸς διδαχῆς, οὔτε πρὸς νῆξιν δεῖται δελφίς, οὔτε
i. 152 λόγων πολλῶν πρὸς τὸ τὸ καλὸν | νοεῖν ὁ λόγῳ συζῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ τῶ
τοιούτῳ χαλεπὸν μὲν οὐδὲν τὸ περὶ τῶν οἰκείων ἐξ ἑαυτοῦ τὸ δέον σκοπεῖν,
365 οὐ δῶστον δὲ περὶ τῶν ἀλλοτρίων οἰκονομεῖν εὐ χωρὶς ὑπομνήσεως, συλλα-
βαῖς ὀλίγαις πολλῶν σοι δίδωμι ἐννοιῶν ἀναπτύξεις· καὶ τὸ κατάλυμα ἡμῶν
ἐνὶ μόνῳ βιβλίῳ ἐγκειμένῳ ἐξαρακεῖν ἱκανὸν καὶ ὁ παῖς ἐξυπηρετεῖν ἐρῶ
τῷ κυρίῳ· καὶ τῇ μαθήσει οὔτε ἡ τούτου φύσις, οὔτε ἡ ὁδὸς ἐμποδῶν καὶ
ἡμῖν οὐν τὸ ἀβαρὲς πραγματευόμενος καὶ τούτῳ τὸ ὠφέλιμον ποριζόμενος,
370 καὶ σαυτῷ τὸν ἔπαινον διὰ τούτων ἐραυζόμενος, οἰκονομησόν σου τοὺς
ἐφ' ἐκάστῳ λόγους ἐν κρίσει, τὸ παραμένον δὲ σοι τῆς ὀητορίας ἐμπύρνευμα
μὴ τέλειον ἀπομαρανθῆναι ποιήσης τοῦ χρόνου τῇ παρολκῇ· οἶδας γὰρ ὃ
ἐργάζεται μέλλῃσις.

30(29). Τῷ κανστρισίῳ.

375 Πέντε ὄλοις ἔτεισι τὴν καθ' ἡμῶν ἐμοῦντι μανίαν ᾤμην πάλαι πᾶσαν
ἐμμηκέναι· ἐπεὶ καὶ οὐχ ὁ τυχῶν ἔμετος ἐγεγόνει, ἀλλ' ἱκανὸς πᾶν εἶ τι
i. 152v παρηνώχλει τὰ ἔνδον ἀποβαλεῖν· τί δὲ ποιεῖν καλὸν | ἐκκεοῦντα σε ταύτην
ἔτι καὶ ἀρχὴν ἐξ ὧν ἀκούομεν τῆς κενώσεως ἔχοντα; σὲ μὲν ἀπολοφύρε-
σθαι ὅτι παρ' οὐδὲν τοὺς τοῦ θεοῦ νόμους ἡγῆ καὶ δι' ὧν ποιεῖς τὴν φιλάν-
380 θρωπον φύσιν εἰς ὄργην ἐκκαλῆ, ἑαυτοὺς δὲ μετὰ τοῦ θρηνεῖν καὶ παρη-
γορεῖν, ἐκεῖνο μὲν ὅτι μὴ προῖδεῖν ὄντες ἱκανοὶ τὰς ἐξ ἀφανοῦς σου
τοξείας, ἃς ἐμελλες πέμπειν κατὰ τῶν ἀπλῶ προσιόντων σοι τρόπῳ, ὡς
τινας μελιταίους κύνας τὰς αἵματος πληθούσας προυθέμενος ἐσιτάσεις, εἰς
τοιαύτας κατηκονίσθημεν ἀφέςεις βελῶν, ὡς ἐπὶ πέντε κύκλους ἐτῶν, ὧ
385 ἀνεξίκακε θεέ, δι' ὃν δυστυχῶς ἀνεθρεψάμην καὶ ἐξεπαίδευσα βάλλεσθαι,
τοῦτο δέ, ὅτι ἴσως τῶν προσόντων ἡμῖν κακῶν μικρὰ τις γενήσεται ἀνε-
σις τῇ τοσαύτῃ τῶν σκωμμάτων καταφορᾷ καί, ἵν' εἶπω τὸ τοῦ λόγου, τῇ
Ἄργείᾳ φορᾷ ἐνόμιζον μὲν οὐν τοσοῦτου παρελάσαντος χρόνου καὶ μάλι-
389 στα καὶ διὰ φίλων σὲ πρεσβευσόμενος καὶ ποδῶν αὐτῶν καθαψάμενος καὶ
i. 153 γραφῇ πρὸς σύμβα|σιν προτρεψάμενος, ἀποθέσθαι μὲν τὴν ὄργην καὶ τὸ τῇ
κακίᾳ ἐπεισπεσόν ἀποτρίψασθαι καὶ τῆς συμβάσεως εὐπρόσωπον ζητεῖν ἀφορ-

360 post ὦν spatium trium litt. num χοῆ vel δεῖ?

μῆν, καταιδεῖσθαι δὲ τὴν κατὰ πρόσωπον ὀμίλιαν, ἐκεῖνα διενθυμούμενον, ἃ
 καὶ εἰ ἐννοῶν ἐνεκάλυπτον τιμῶντος τὸ δίκαιον ἐποίεις ἄνδρός, καὶ τοῦτο
 ὑπονοῶν ἔμενον καὶ θεὸν εἰς τοῦτο κλῖναί σου τὴν ἀκλίνη καρδίαν αἰτῶν καὶ
 395 φίλους ὑποβάλλειν ὠθῶν καὶ τὸ δέον ἀπονέμων σοι σέβας ἀπαντῶν· ἐποιοῦν
 δὲ ταῦτα οὐ προσκόψας εἰς σέ, οὐ μικρὸν, οὐ μέγα· τοῦτο συνείποις τὸ
 συνειδός σου καθ' αὐτὸν ἐξερευνῶν καὶ αὐτός· εἰ δὲ τὴν τοῦ τοσοῦτου χρό-
 νου μῆνιν ὑπὲρ καπνοῦ, τὸ δὴ λεγόμενον, ἐκκλίνων εἶναι, συνειπεῖν ἀπο-
 κνήσεις, πολλοὶ τοῦτο βοήσουσι· μαρτυρήσει δὲ καὶ πρὸ πάντων θεός, ὃν
 400 λανθάνει οὐδέν· ἀλλ' ἐπεὶ τὴν τότε δῆξιν ὑμῶν ὄστων μέχρι δι'ικνουμένην καὶ
 μυελῶν οὐχ οἷός τε ὦν ὑπενεγκεῖν παρηγέχθην μικρὸν ὥσπερ σόφισμα τὴν
 ἀπόστασιν ἐξευρών, οἰηθῆεις κενὴν ἰῶν γενέσθαι ποτε τὴν φαρέτραν ὑμῶν· |
 ε. 153v ἐώρων δὲ καὶ τὸ ὅσον ἐφ' ὑμῖν τὸν καθ' ἡμῶν μᾶλλον ὠδίνοντις θάνατον,
 ἐκεῖνα ἐποιοῦν, ὑποκλινῆ με μὴ ὄντα λαβεῖν ὑμᾶς οὐ βουλόμενος λέγειν· ἦ
 405 γὰρ οὐχὶ μεγάλα οἶε τὰ καθ' ἡμῶν σου νεανιεύματα; ἄρα δὲ καὶ ἀγνοεῖ-
 σθαί τινα ταῦτα ὑπονοεῖς; καὶ τίς σου τὰς φιλοτησίας καὶ προπόσεις καὶ
 τοὺς λόγους ἐκείνους καὶ τὰς ἐνέδρας καὶ ἱππασίας καὶ τὰς τῶν ὑποσχέ-
 σεων τιμὰς ἀγνοήσεις; ἵνα τί γένηται; ἵνα τὸν ἄλλα καὶ τὴν τράπεζαν ὁ
 μαθητῆς παραβῆ, ἵνα τοῦ διδασκάλου ἔξαρκος γένηται, ἵν' ἀποδῶ τοῦτω
 410 θρηπτήρια, τὸ μεγαλύνειν ἐπ' αὐτὸν πτερισμόν, ἵνα μέδιμνον, τὸ ἄδόμε-
 νον, καταφάγοι ἁλῶν, ἵν' ἀντ' εὐλογίας ἄρὰν ἐπισπάσῃται. Τὰ δὲ μετὰ τοῦτο
 οἶα; τὴν ἐχθρόωδη, φεῦ, τῶν μαθητῶν ἀπαντὴν καὶ τὴν ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν
 ἀποστροφήν, τῶν ἀποσυλισμῶν τῶν εἰταίρων αὐτῶν καὶ συμφοιτητῶν, τὴν
 414 τῶν φίλων ὄσους μαλθακοὺς εἰς φιλίαν ὁ καιρὸς ἔδειξεν ἀπαγωγὴν· ἄρα
 ε. 154 ταῦτα οὐκ ἐκζητήσει θεός; ἄρά σοι γενήσεται τις ἀπολογία περὶ τῶν
 τοιούτων ἐπ' ἐκεῖνο τὸ φρικτὸν γέμον κριτήριον εὐθυνομένῳ; μὴ εἴ τι καὶ
 παρεσφάλημεν προπαθόντις, οὐ πολλάκις τὴν ὑπὲρ τούτου συγγνώμην ἐξη-
 τησάμεθα; μὴδὲ μακρὰν τῆς σῆς οἰκίας εἶχες ἡμᾶς, ἵν' ὡς πλησίον σοι μὴ
 ὡς σεαυτὸν ἔστεργες; μὴ τῆ χρονία σιγῇ καὶ τῆ σκυθρωποτάτῃ διαθέσει καὶ
 420 ἀπαντῆ καὶ τῆ μετὰ περιχαρείας περιπλοκῇ οὐκ ἂν καὶ τρόπον ἐξημερώσα-
 μεν βάρβαρον; μὴ τῶν ἀδύτων ἐπιψαύων ἀεὶ πρὶν ἢ διαλλαγῆναι τῷ ἀδελφῷ
 εἴ τι σοι ἐπεισῆλθε τῆς ἐκείνου διαφορᾶς ὑπόμνησις, μὴ προσφέρειν τὸ
 δῶρον οὐκ ἤκουσας; μὴ ὅσα περὶ μνησικακίας οἱ θεῖοι νόμοι παρεγγυῶσιν
 ἠγνόησας; μὴ προκύπτων πολλάκις τοῦ οἴκου τοῦ σοῦ καὶ ἐμὲ βλέπων πρὸς
 425 πρόσωπον οὐκ ἐθεάσω νεκρῶν ἐκφορᾶς; καὶ πῶς οὐ στενάξας καὶ τὸ εὐτε-
 λὲς ἡμῶν ἐννοήσας τῆς φύσεως κατέστειλας τὸ τοῦ πάθους ἐξωδηκός; Ἔμοι |
 ε. 154v θαναμάζειν ἐπεισι πῶς ὁ πολὺς σε χρόνος οὐκ ἔκαμψεν πληγὴν ἡμῖν ἐπενέγκα
 καταθραυσσοθέντα τοιαύτην καὶ παρὰ τῶν τὴν πληγὴν δεξαμένων ἡμῶν

419 σκυθρωποτάτη A² σκυθρωποτέρα A

παρακαλούμενον καὶ ὡς τι θήραμα τὴν σὴν φιλίαν ἐξιχνευόντων· πῶς ἢ
 430 κυκλικῆ τῶν πέντε ἐτῶν περιφορᾷ, οὐ νυκτός, οὐχ ἡμέρας ἐξεῦρεν ὥραν ἢ
 μοῖραν ἢ τὸ λεπτότατον τῆς ἐσχάτης ὥρας ὑπομνησθῆναι καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ
 σώματος τῆς ψυχῆς ἐξόδου καὶ τῆς ὑπὲρ ἀροῦ λόγου ἐκεῖθεν ἀπολογίας,
 οὐκ οἶμαι γὰρ ἐκείνων τὴν ἀνάμνησιν σχόντα τὰ ἀναπολόγητόν σε παραπέμ-
 435 ποντα ἐκεῖθεν ποιεῖν· πῶς δὲ καὶ τὰ νυκτερινὰ ἄσματα προσέχειν οἷς ἄδει
 οὐ νύττει, ἵνα τὸ σὸν ἀλλὰ μὴ τὸ τοῦ θεοῦ ἐλέγξῃ σε στόμα· εἴθε δὲ μηδὲ
 τῇ ὁργῇ τόπον διδοὺς κἂν ἐκεῖνο πράττειν ἡροῦ ὃ πρὸς πολλοὺς ἔλεγεσ τούς
 εἰς φιλίαν παρακαλοῦντάς σε καὶ ὡς ξένοις τὴν ἐθιμον τοῦ χαῖρε προσφω-
 440 ῶν ἀπαντήν, ἐπεῖχες τῶν προτέρων σου καθ' ἡμῶν ἀκονίω· μέρος γάρ
 τ. 155 ἡμῶν φιλίας τοῦτο ἂν ἐλελόγητο καὶ τῆς τελεωτέρας ἐλπίς· νῦν δὲ ὡσπερ
 440 ἐκείνοις οὐκ ἀρκεσθεῖς, τοὺς ἡμῶν μαθητιῶντας αὐθις ἐπιχειρῶν ἀποσπᾶν,
 οὐκ ἀνθρώπους αἰδοῦν, οὐ θεὸν φοβῆν, καὶ ἐργάτας ἡμᾶς ἀποκαλεῖς σμίλης
 καὶ κατυμάτων τούς, ἵνα δῆμα φθέγξωμαι ἀφροσύνης μέν, ἐχόμενον δὲ
 445 ἀληθείας, πολλῶν ὄντας καὶ καλῶν διδασκάλους, τοὺς τοῦτω μόνον σε πλεο-
 νεκτιοῦντας ἐν γράμμασιν ὀλίγοις, τᾶλλα περιφανῆ ὄντα καὶ πλεονεκτικώτα-
 445 τον οὐκ ἀροῦμαι, κἂν αὐτὸς ἀροῦν τὰ ἡμέτερα· ἢ διότι μονωδίαν ἐφ' οἷς
 ἐπάθομεν οὐ συνετάξαμεν ἢ ξυναυλίαν οὐ συνεκαλέσαμεν, ἢ διότι νόγον
 κατὰ τῶν λυπησάντων οὐ συνεπλέξαμεν, ἀποροὶ κεκρίμεθα λόγων· τῷ μόνῳ
 τὴν ἐκδίκησιν ὄντι ποιῆσαι δυνατῶ ἀνεθήκαμεν τὰ ἡμέτερα καὶ ἐκεῖνον ἐπε-
 449 βοησάμεθα μόνον, εἴ τι καὶ ἡ γλῶττα μικρὸν διωλιόθησε καὶ παρ' αὐτοῦ
 τ. 155ν καὶ παρὰ σοῦ τὴν συγχώρησιν ἐξαιτούμενοι. | διαίτι δὲ παραβάλλεις καὶ ἐτέ-
 ροις ἡμᾶς, τὰ ἐκείνων ἐπαίρων, τὰ ἡμέτερα δὲ καθαιρῶν, ὡς δῆτωρ δῆθεν
 δεινός· ἀλλ' οὐ λήσεις· καὶ χρυσοῖς γὰρ ξυμβόλοις ὃ πίθηκος, πίθηκος· ἀλλὰ
 καὶ ἡ παράθεσις ἐκεῖνον μὲν φίλον ὄντα ἐχθρὸν ὅσον τὸ κατὰ σὲ καθιστᾷ,
 καὶ σιάσεις κινεῖ καὶ θυροῦβους εἰς τὰς ἀμφοτέρων σχολάς, αἱ τοὺς ἡγεμό-
 455 νας τὰ ἀλλήλων πάντως ἀσπαζομένους ἔχουσαι καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν ἐκείνων
 χεῖρα καὶ πρὸς ἀρετὴν καὶ πρὸς μείζω μάθησιν εἶχον ἐπιδιδόντας· καὶ καλόν
 σοι φαίνεται τοῦτο ἀναδέχεσθαι τὸ κρῖμα τῶν τοσοῦτων ψυχῶν· μὴ τοῦ
 θεοῦ ἀνθροπε, μὴ ἐννόησον τί τῷ τραχήλῳ τοῦ σκανδαλίζοντος ἕνα τῶν
 μικρῶν ὃ θεὸς ἀπεφήνατο κρεμασθῆναι· ἀλλ' εἴ σοί τι ὄφελος ἐξευρίσκειται
 460 ἔλαττον ἐκεῖνου ἔχειν ἐμέ, ἐγὼ τοῦτο μεγάλη ἐξαγορεύσω φωνῇ· οἶδα γὰρ
 ὀπόσης ἔτι ἐλλείπω μαθήσεως· ἐγὼ τὴν ἔμαντοῦ ἐκφανῶ ἀγροικίαν καὶ ὃ
 τ. 156 περὶ τῶν Αἰγίεων ὃ χρησμός | εἶπεν, ἐγὼ ἐρῶ περὶ ἔμαντοῦ· οὐ τρίτος
 εἶναι, οὐ τέταρτος, οὐ δυωδέκατος, οὐτ' ἐν λόγῳ, οὐτ' ἐν ἀριθμῷ· καὶ μόνον
 ἀπόσχου ἀντὶ τοῦ εἰρηνοποιὸς ὀνομάζεσθαι τὴν ἐναντίαν κλησιν προσεπι-
 465 τρίβεσθαι καὶ σπέρματα τοιαῦτα καταβάλλειν φιλονεικίας μέσον ἡμῶν· ἢ οὐκ

443 τοῦτο cod. 444 ὀλίγοις supra lineam A² 457 τοῦτο in marg.

οἶσθα ὅτι σὺ μὲν φήσεις ταῦτα πολλάκις, οὐ πείσονται δὲ οἱ καμὲ καὶ τοῦτον οὐκ ἀγνοοῦντες, οἱ καὶ τὰ ἐμὰ καὶ τὰ ἐκείνου πονήματα βλέποντες· ἐξείργασται γὰρ καὶ ἡμῖν πολλά καὶ ἴσως οὐκ ἀπόμουσα, οὐδὲ τῆς ἐκείνου σοφίας ἀπολειπόμενα· προσερεύησάν τινες τῶν ἐμῶν ἐκείνω ὑποθήκη τῆ σῆ
 470 ἄλλ' οὐδὲν ἐξεῦρον παρὰ τοῦτω πλέον σοφίας· καὶ τίς σοι ὁ τοσοῦτος ἀγὼν ἀποδείξει μείζω ἐκείνον τοὺς πειθουμένους οὐκ ἔχοντι χάριν μίσους τῆς ἀμίλλης οὔσης ἐκείνης ἐπισταμένους· εἰ δὲ ἐν περιωπῇ τοιαύτῃ — αὖξω γὰρ
 f. 156v τὴν ἐξ ἀνάγκης ἀφροσύνην — καθεξομένων ἡμῶν καὶ τοὺς ὀμιλητὰς τοσοῦτους ἐχόντων καὶ τοιοῦτους καὶ οὐκ ἀρότρων ὡς φῆς ὄντας ἐργάτας, ἀλλὰ
 475 λόγων, εἰ καὶ μὴ καλῶν καὶ γενναίων, ἀλλ' οὖν οὐ τοσοῦτον ἐχόντων τὸ ἐπιλήψιμον παρ' οἷς οἱ τοιοῦτοι δοκιμάζονται λόγοι, οὕτως κατεκράτησέ σου τὸ θυμικόν, ὡς ἀγρότας ἐπιφημίζειν καὶ βουκόλους ἡμᾶς καὶ τοῖς παρὰ γελωτοποιῶν συντεθειτοῖς θήμασιν ὡς καθ' ἡμῶν ξεροσημένους ἐπικαγχάζειν, καὶ τοῦτο τῶν ἀδύτων μέσον καὶ ὅτι ὑπὲρ ἀμαρτιῶν ἐξίλα-
 480 σμοῦ ὁ υἱὸς ἐθύετο τοῦ θεοῦ, ὅτι τὰ ἅγια τοῖς ἀγίοις ὁ ἀρχιερεὺς ἐξεφώνει· τί οὐκ ἂν εἶπες, ὄντων ἐν παραβύτιω καὶ καθάπαξ ἀγνοουμένων· ἀλλ' εἴτι καὶ γέγονεν ἔχων ἔτι παρακαλοῦντά με καὶ τῶν γονάτων σου καθαπιόμενον, ἐπιστοράφῃ καὶ ὄπερ ὁ πονηρὸς κατέβαλε μέσον τειχίον, κατάσπασσον καὶ
 484 τὴν φίλην εἰρήνην ἀγάπησον καὶ ὅσα σύνοιδας ἐπταικίτι εἰς σέ, διαλαθόντα
 f. 157 δὲ ἐμέ, ἐπεὶ οὐκ ἦν ὠθούμενον ἐπὶ πολὺ μὴ περι|τραπῆναι, ὅλη τοῦτο ψυχῇ ἐξαιτουμένω συγχώρησον. μικρὸν γὰρ ὅσον καὶ ὁ κατεπέγων ἡμᾶς ἐπιστήσεται ἄγγελος καὶ μεταμελομένοις τότε οὐκ ἔσται τὸ ὠφελοῦν· εἰ δὲ μὴ τοῦτό σοι φίλον, ὄρα τὰ ἐκείνου μόνα καὶ τὰ ἡμέτερα μὴ περιεργάζου, καὶ αὖλει μὲν καὶ ἀττός, τὸ τῆς παροιμίας, σαυτόν, αὖχει δὲ καὶ τὰ ἐκείνου,
 490 ἀλλὰ πρὸς τοὺς σοὶ συνήθεις, πληθύνειν δὲ καὶ τὴν ἐκείνου σπεῦδε διατριβήν, ἀλλὰ μὴ ἐξ ὧν ἀμήσει θέρος ἀλλότριον· οὐδὲ γὰρ ζῆν ἀλητοῦ δεῖ βίον, ὄντα σοφόν· εἰ δὲ μηδὲ τοῦτό σοι φίλον, πέμπε τὰ τοιαῦτα βέλη κατὰ τῶν ἠδικηκῶτων οὐδέν· ὄρα δὲ μὴ τῶν τοιοῦτων ἢ τρωσὶς βελῶν τὸ σῶμα μὲν τρώσῃ τοῦ βαλλομένου, τῆς ψυχῆς δὲ καθάψῃται τοῦ τοξεύοντος· ἐν ἔστω
 495 τοῦ λόγου ἀκροτελεύτιον· ἀνθρωποὶ ὄντες, μὴ ἀσύμβατοι μείνωμεν· τοῦτο γὰρ οὐκ ἀνθρώπων εἶπερ λόγων θεοφόρων ἐνέτυχες, τινῶν εἰρηκῶτων εἶναι τὸ μάχεσθαι μηδαμῶς, τινῶν δὲ τὸ μετὰ τὸ μαχεσθῆναι χωρεῖν πρὸς καταλα-
 f. 157v λαγὰς, καὶ τινῶν τὸ μηδέποτε διαλλάττεσθαι· τὰ παρ' ἡμῶν ἔχεις· ὁδὸς ἡμῖν ἀττός, εἰ βούλει, ἀφορμὴν ἐτέρας ἐπιστολῆς, τῆς καὶ θεὸν εὐφρανεῖν μελ-
 500 λούσης καὶ τοὺς ἀκούοντας· καὶ εἰ τοῦτο παρέξεις, γενήσῃ θάπτιον μετάμελος ὅτι τοσοῦτους ἡλίους ἐπὶ τῷ παροργισμῷ σου δῦναι ὑπέμεινας· οὕτως ἡμᾶς ὑποπεκτικέναι σοὶ ποιήσει τῆς τοιαύτης εὐπειθείας ἢ ἀφορμῆς.

466 οἶσθας cod. 476 post οἷς add. ἐγένετο A³ 501 δῦναι : δοῦναι cod.

31(30). Τῷ πατριάρχῃ¹.**32(31). Γρηγορίῳ.**

505 *Τί μὴ τὸ φρόνημα ταπεινὸν φαινόμενος ἔχειν, ταπεινοῦν αὐτό πως δι' ὧν
ποιεῖς ἐκβιάζῃ, ὑπαγόμενος οἷς οὐ δεῖ καὶ μὴ προσέχων οἷς δεῖ καὶ ἡμᾶς
μὲν παρατρέχων οὕς ἔδει τῶν ἄλλων ὄρᾶν εἶπερ ἐν δίκῃ πράττεσθαι σοὶ τι
διανοεῖται, ἐκείνοις δὲ σαυτὸν μᾶλλον ἐπιδιδούς, ὧν, εἰ καὶ μὴ ἐπισηφάλης,
509 ἀλλ' οὖν ἐπιλήψιμος ἢ συνδύσεις, φερομένων τὰ πρῶτα κρύσει τίνος οὐκ
f. 158 οἶδα οὕς καὶ τὸ τρίτα φέρεσθαι πάντως οὐκ εἴλογον. | Ἴθι γοῦν, ὦ λώϊστε
καὶ δι' ὃ εἴλου τοῦτο ποιεῖν ἀπολογησόμενος καί, ἴν' εἴπω τι θαροῦσας, καὶ
ἑαυτὸν κατατιασόμενος.*

33(32). Δέοντι.

*Οὐκ οἶδα τίσι χρησάμενος δῆμασι τὰ προσήκοντα δόξω λέγειν καὶ καί-
515 ρια ἄδηλον μὲν εἰ πρὸς οὕς μὴ κωφεῦον εἰρήσεται, λεχθήσεται δ' οὖν· κᾶν
μὲν ἐπικλίνοντά σε τὸ τέως κωφεῦον οὕς γινῶ, ἀκούσιον ἔξω λέγειν τὴν
κώφευσιν· εἰ δ' ἐπὶ μᾶλλον βύοντα τοῦτο, ζητήσω κἀγὼ τινα μῦθον ὡς ὁ
Παιανιεύς κατεπάρδοντα καὶ πρὸς τὸ ἀκούειν ἐπείγοντα· τί σοι τὸ προβαλλό-
μενον, ὦ ἀγαθέ, διὸ καὶ ἀπόστασιν οὐκ ὠκνησας μελειτᾶν κατὰ τῶν ἡδικη-
520 κότων οὐδὲν ἢ τὸ καταπᾶν τῇ χειρὶ καὶ λόγοις δεξιούσθαι χρηστοῖς καὶ ὡς
ὁμοτίμω τὴν κεφαλὴν ὑποκλίνειν ἀεὶ· ἢ τοῦτο μὲν οὐκ ἂν ἔχοις εἰπεῖν, εἰ μὴ
τῷ τῆς ἐμβρονησίας ἔχη πάθει, εταίρου δὲ καὶ συνήθους ὑπεροψίαν προβάλλε-
σθαι, τὸ τῆς κυνὸς ποιεῖν λογικὸς ὧν οὐκ ἐρυθριᾶς, τῆς ἢ τὸν βάλλοντα ἀμύνειν
f. 158v οὐ σπεύδουσα, τὸν διφέντια λίθον τοῖς ὀδοῦσιν ἐμβάλλουσα καὶ τούτῳ προ|σε-
525 πιλυτιῶσα πολὺ τῆς ὀργῆς ὑφείναι δοκεῖ. ὄρα γοῦν μὴ τοῦτο ποιεῖν αἰρού-
μενος καὶ τοὺς διδασκάλους ἀποσειόμενος καὶ τῶν θυρῶν αὐτῶν ἔξω βαί-
νειν οὐ δεδιώς καὶ ἀντὶ τιμῆς ἀιμίαν τούτοις περιτιθεῖς ταῖς οἰκείαις
πάγαις περιπαρῆς καὶ τὸ Δωδώνης χαλκεῖον ἐπὶ σαυτὸν ἀνεγείρης.*

34(33). Ἰωάννη καὶ Πέτρῳ βασιλικοῖς κληρικοῖς ἐν ἐξορίᾳ οὔσιν.

530 *Γράφειν βούλομαι μὲν, δεύτερον γὰρ τοῦτο τῶν ποθοῦντων ἴδιον, ὅταν
τὸ πρῶτον, φημί δὴ τὸ τῆς θέας, ἀπῆ, κατέχομαι δέ, ὅτι μὴ πρὸς εὐφραι-
νομένην ψυχὴν τοῦτο ποιεῖ· οὐ γὰρ ἠδύνειν μόνον, ἀλλὰ καὶ πλέον οἶδεν
τοῦτο πολλακίς ἀλγεῖν· οἶα γὰρ ἂν ἢ τῶν πρὸς οὕς γίνεται τοῦτο ἢ διάθε-
σις, τοιαύτη τις ἐστὶν πάντως καὶ ἡ δύναμις τῆς γραφῆς· κᾶν μὲν χαίρου-*

507 inter *ἔδει et τῶν addendum puto* πρὸ 518 *ἐπείγοντα* A³ *ἐπάγοντα* A
523 *ἢ : ἢ cod.* 525 *ὑφείναι : ὑφέναι cod.* 532 *ποιεῖ* A² *ποιῶ* A

¹ « Ἀθηνᾶ », 58, 1954, 193.

535 σαν εὔροι ψυχὴν, οὐδὲν αὐτῆ λυπηρὸν ἔχουσα, τὴν χαρὰν ἐπιτείνει· σημεῖα
 δὲ καὶ ταύτην ἔχουσαν λύτης καὶ ὁμοίᾳ ἐντυχοῦσαν ψυχῇ τίς ἂν εἴποι μὴ
 τὸ ἴσον πάθος ἀπογεννᾶν; ἀλλ' ἐπεὶ εἰ καὶ μὴ ἀφαιροεῖν οἶδε, μικρὰν γ' οὖν
 ε. 159 τινα ἐπεισφέρειν | ὁρῶσον ἀναψυχῆς ἢ διὰ τῶν γραμμάτων παραψυχῆ γίνε-
 ται γὰρ τις ἐκ τούτου τοῖς ὀδυνωμένοις κατάπανσις, ὥσπερ ἀνημμένη φλογί
 540 καὶ βραχέος ἐπίχυσις ὕδατος τὸ πλεόν τῆς ὑμῶν ἀφαιρήσειν λύτης εἰδώς,
 οὐ μὴδὲ πρὸς ἀνήκοον οὐδὲ τοῦτό μοι γίνεται· ζῆν γὰρ ὑμᾶς ἐπίσταμαι κατὰ
 θεὸν καὶ τοὺς διὰ θεὸν ὡς τῶν τοῦ πνεύματος οὐκ ἄμοιρους λόγων διαπει-
 ρας ἔχειν κακοπαθήσαντας γράφαι προήρημαι νῦν· τί ἐστὶ τὸ λυποῦν ὑμᾶς
 καὶ τὴν ἀφόρητον θλίψιν ἐμποιοῦν; οὐ μὴδὲν ἐπταικότες καὶ τῶν βασιλείων
 545 καὶ τῆς πόλεως αὐτῆς ἀπηλάθητε; καὶ τοῦτο ἦν ὑμῖν αἰρετὸν σφάλμασιν
 ἀλῶναι καὶ δικαίως δὲ νῦν ὑπέστητε παθεῖν καὶ τὴν πρὸς πάντων ἄρασθαι
 κατηγορίαν, ὡς ἰδοὺ ἄνθρωποι ἐν τιμῇ οὐ συνήκασιν ὄντες, καὶ μισθὸν ὑπὲρ
 τοῦ τοιούτου μὴ ἐλπίζειν ἀπὸ θεοῦ; ἀλλ' οὐκ ἂν τοῦτό τις αἰρήσεται, καὶ
 549 μικρᾶς φρενὸς εὐμοιρῶν, μήτι γε ὑμεῖς· ἀλλ' οὐ φίλων καὶ οἰκείων ἀπε-
 ε. 159ν ξενώθητε, μὴ φέρειν τὸ συνάντημα | δύνασθε· ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἐννοεῖν
 ὑμᾶς δίκαιον, ὡς οὐδεὶς ἀπειραστος τοῦ βίου τούτου ἴσχυσεν ἀπελθεῖν. πῶς
 γὰρ ἂν ἐλπίσειέ τις ἐκεῖθεν ἂν μικρὸν ἔλεον ἐπισπάσασθαι χωρὶς τῆς
 ἐντεῦθεν θλίψεως ἀπελθῶν; ἔπειτα δὲ οὐδὲ τῇ ἀποξενώσει τῇ ὑμετέρα καὶ
 τὸ τῶν ἀγαπώντων ἀπεξένωται φίλτρον. τὸ γὰρ ἀδίκως τοῦτο παθεῖν καὶ
 555 τοὺς ἐχθροὺς αὐτοὺς πρὸς φιλίαν ὠθεῖ· ἐπεὶ οὖν τὸ χωρὶς αἰτίας τοῦτο
 παθεῖν καὶ εἰς ἐλπίδας ὑμᾶς ἄγει χρηστὰς καὶ τῶν φίλων ἐπὶ πλεῖον αὖξει
 τὸν πόθον καὶ τὸν τῶν πολλῶν ὑποτέμνει φθόγον καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας
 ἀνδρείον ἐμφαίνει ψυχῆς καὶ τὸν τοῦ θεοῦ ὅς οὐκ ἔάσει ὑμᾶς ὑπὲρ δὲ δύνα-
 σθε πειρασθῆναι ἔλεον ἐκκαλεῖται, εἴπερ οὐ προέσθαι ῥῆμα θελήσετε βλά-
 560 σφημον, καὶ μακαρισμοῦ ὑμᾶς ἀξίους δείκνυσιν ἀποστολικῶν· μακάριος γὰρ
 φησί, ἀνὴρ, ὁ θεῖος Ἰάκωβος, ὃς ὑπομένει πειρασμόν, οὐ δοκίμος γενόμε-
 ε. 160 νος λήφεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς· οὐ χρὴ θλίψει | καταμαλακισθῆναι
 πολλῇ, ὥς τι δὲ δοκίμιον ἐπιγενέσθαι τῆς ὑμετέρας ἡγεῖσθαι τὸ συμβὰν ἀρε-
 τῆς· χρυσὸν μὲν γὰρ ἢ τοῦ πυρός, ἄνθρωπον δὲ ἢ τοῦ πειρασμοῦ φύσις λαμ-
 565 πρότερον ἀποδείκνυσιν· αἰσχρὸν γὰρ τῶν ἔξω τινάς, τὸν μὲν διαβληθέντα
 καὶ τῷ κωνεῖφ ἦδη τῆς ζωῆς ἀπορραγήσεσθαι μέλλοντα, γυναικὸς καὶ παί-
 δων ὀλοφυρμῶν καὶ θανάτου καταφρονῆσαι καὶ μὴδὲ τινων περισῶσαι δυνα-
 μένων αὐτὸν ἀνέξεσθαι, διὰ τὸ σφόδρα θαρρεῖν ἄδικον εἶναι τὴν ἀπαγωγὴν
 ἐκείνην, τὸν δὲ δεσμῶν κατειλημμένον δεινῶν, τοῦ δεσμοῦ τὴν λύσιν μὴ κατα-
 570 δέξασθαι, πρὶν ἢ ψευδοῆς ἢ ἐπ' αὐτῷ δειχθῆ διαβολῇ, ἄλλον, ἵνα τὸν δοθέντα
 ὄρκον μὴ παραβῆ, διαβολῇ μοιχείας ψευδοῦς πατρικῆν φυγαδείαν καταδε-

554 τὸ : τῷ cod.   555 τὸ : τῷ cod.   556 πόθον A² πλοῦτον A   566 ἦδη
 addit A²   569 - 570 καταδέξασθαι A² καταδέχεσθαι A

ξάμενον, οὐδὲν εαυτῶ συνειδότα κακόν, ὑμᾶς δὲ μήτε ὡς περὶ τῆς μελλούσης φιλοσοφούντας ζωῆς, μήτε μυρίοις παραδείγμασι παρακαλουμένους ἀθυμία

1. 160*v* τοσαύτη περιβαλεῖν ἑαυτοὺς καὶ οὐ τὸ πᾶν ἀναθεῖναι τῷ θεῷ | τῷ τῆς ἐπι-
575 ρείας ταύτης θᾶπτον ἀπαλλάξαι δυναμένω ὑμᾶς· δι' ὧν γὰρ αἰρεῖσθε ποιεῖν καὶ τοῖς φίλοις ἀκηδίας καὶ τοῖς ἐχθροῖς μανίας καὶ ἑαυτοῖς ἀχρηστίας πρόξενοι γίνεσθε. μένετε γ' οὖν εὐχόμενοι καὶ τὸν λογισμὸν πρὸς τὴν ἄνω βροτὴν ἔχοντες καὶ πάντως οὐ ματαία ὑμῶν γενήσεται ἢ ἐλπίς. τίς γὰρ ἤλπισεν ἐπὶ Κύριον καὶ κατησχύνθη, ἢ τίς ἐνέμεινε τῷ φόβῳ αὐτοῦ καὶ ὑπερεῖδεν αὐτόν ;

580 ἔμοι δὲ γένοιτό ποτε χαίροντας ὑμᾶς καυδεῖν καὶ τὸν πρὸς ὑμᾶς εἰ καὶ μὴ πρότερον ἀφοσιώσασθαι πόθον.

35(34). Τοῖς αὐτοῖς.

Κυβερνήτης ἐκεῖνος θαναμάζεται οὐχ ὁ νηνεμίας οὔσης, ἀλλ' ὁ σφοδρῶς ἐπηρεημένης ἀνάγκης τὸ σκάφος εὐθύνων καλῶς καὶ τῶν ἀρίστων καὶ βελτί-

585 στων ἀνδρῶν αἱ ψυχαὶ οὐχ ὅτε κακῶν ὄσιν ἀπειραστοὶ δοκιμάζονται, — πῶς γὰρ ἂν καὶ γνωσθεῖσαν πείρας χωρὶς ; — ἀλλ' ὅτε καιρὸς αὐταῖς ἐπιστῆ περιστάσεως. ἐπεὶ οὖν καὶ ὑμῖν τοιαύτη περιέπεσε συμφορὰ καὶ ταύτη

1. 161*v* δέον γνωσθῆναι τὸ | τῆς ψυχῆς ὑμῶν εὐσθενές, μήτι τῶν ἀπεικότων αἰρεῖ-
σθε ποιεῖν ἀγεννῶν ὡς ἀληθῶς καὶ ἀγνωμόνων προβαλλόμενοι ὄγματα,

590 ὅποια δ' εἰκὸς εὐσεβεῖς ἀνδρας φρονεῖν καὶ διανοεῖσθε καὶ λέγετε, εἰς τ' ἕνα διεγείρων καὶ τοῦ τῆς ἀθυμίας νέφους ὑπεξιστῶν, καὶ ὁ μὲν τὸν Ἄβρααμ εἰς μέσον ἀγέτω, ὅπως τῆς οἰκείας ἀπανασίας πατρίδος μετοίκου καὶ φυγάδος ἐβίου ζῶην καὶ πῶς νῦν μὲν γυναικὸς ἀποκλαιόμενος ἀρπαγῆν, νῦν δὲ περὶ τῆς οἰκείας δεδιτόμενος σωτηρίας καὶ μυρῖαις ἄλλαις περιστοι-

595 χιζόμενος συμφοραῖς, οὐ προεδίδου τὴν ἀρετὴν, ὁ δὲ τὰ τοῦ Ἰακώβ ἐπαδέτω ὄγματα, ὃς μικρὰς αὐτοῦ καὶ πονηρὰς ἔλεγε τὰς ἡμέρας διερωτώμενος· καὶ νῦν μὲν ὁ Ἰωσήφ ὑποδείγματι θέσθω μέσον ὑμῶν ὑπομονῆς, ὑπὸ τῶν οἰκείων δουλούμενος, ἔτεσι πλείστοις μετὰ τῶν θεῶν οὐκ εἰδότες σκη-

599 νούμενος, νῦν δὲ ὁ Ἰὼβ παραβαλλέσθω πολλῶν δυνάμενος πείσαι ψυχὰς τὰ

1. 161*v* προσπίπτοντα φέρειν ἀνδρικῶς· οὕτω γὰρ ἀλλήλους | ὑπαλείφοντες καθ' ἐκάστην καὶ τοῦ συμβάντος δυσχεροῦς τὴν ἀπαλλαγὴν θᾶπτον εβρῆσετε καὶ τῆς ψυχικῆς ὑμῶν πρόξενοι σωτηρίας γενήσεσθε.

36(35). Μιχαὴλ μαῖστορι.

Φροντὶς ἡμῖν οὐδεμία περὶ τοῦ δεινός ἢ περὶ τοῦ δεινός οὗς παρασπᾶτε

605 τοῦτο μὲν ὡς ὁ λόγος ἔχει δι' ἑαυτῶν, τοῦτο δὲ δι' ἐτέρων προσώπων θυροκοπούντων ἄλλως καὶ ὡς εἶ νιναις αἰχμαλώτους ἡμετέρους ὄντας ὑπα-

578 τίς : τί cod. 592 ἀπανασίας A² ἐπανασίας A

γομένων πρὸς ἑαυτοὺς τρόπον μιμουμένους κυνῶν, οἱ τοῖς θηρευταῖς τάχει
 τε ποδῶν καὶ θρινὸς ὀσφρήσει τὸ θηρεύεσθαι μέλλον δεικνύειν ἔχοντες ἔπον-
 ται· καὶ χάριν τίνας παρερωγότες οἱ λόγοι καὶ τὸ ἀπηχὲς ἔχοντες ἢ ἀνά-
 610 μοστον εἰ μὴ φροντίς ἦν τῇ παρασπάσει καὶ τὸ γράμμα παρλείπετο, ὅτι πῶς
 ἠθέλησαμεν ἐρέσθαι δι' αὐτοῦ λέγοντες ἀγαπᾶν στήσαι που τοῦ μὴ ἀγαπᾶν
 οὐκ ἠρκέσθητε καὶ ὅτι πῶς ἐγκαλεῖσθαι συνείδετε ὃ ἡμῖν ἐγκαλεῖν ἀνεγκλή-
 f. 162 τοις οὖσιν οὐκ ἐνετράπητε· ἀπενκτὸν γὰρ | ἡμῖν ἔδοξε τοῦτο παντάπασι καὶ
 χριστιανικῆς ἀλλότριον καταστάσεως, παραπεῖθειν τινὰς ἀποσπᾶν ἑτέρας δια-
 615 τριβῆς, ἐπισπᾶσθαι δὲ πρὸς ἑτέραν καὶ ὅτι πῶς οὐδὲ διαπέμψασθαι μέρος
 καὶ τοῦτο φιλίας ὄντι διέγνωτε πρὸς ἡμᾶς, εἰ τὴν ἐκείνων πρόσληψιν οὐκ
 αὐθαίρετον λέγετε. τούτῳ σοι, ὦ γαθέ, τῷ σκοπῷ τὸ ἡμέτερον ἐπέσταλται
 γράμμα, ἔν' εἰδῆς ὅτι καὶ ἀναισθήτως οὐκ ἔχομεν καὶ τῷ αἰσθεσθαι τὴν
 ἀγάπην ὑπορρέειν οὐ θέλομεν καὶ ὅτι πάθει φεύγειν αὐτὸς οὐχ ἔξεις ψυχῆς
 620 ὃ ποιεῖ τὴν συγγνώμην· γνώσει γὰρ οὐκ ἀγνοίᾳ τὸ δρώμενον.

37(36). Κωνσταντίνῳ βεσσήτορι μαθητῇ.

Σκιᾷ ἡμῖν ἴσα καπνοῦ τὰ ὑμέτερα, τὸ κακὸν ἰωμένων κακῶ' οἷς γὰρ
 ἢ τοῦ καλοῦ γνώσις τῇ παραδρομῇ τῆς ἡλικίας ἠγνόηται τῆς ἀγνοίας τούτου
 προσποιωθείσης αὐτοῖς τί τὸ καταπραϊτόμενον τούτοις, ἢ οὐδὲν τοῖς φρο-
 625 νοῦσι νομίζεται; τραχεῖ μὲν ἐρησάμην τῷ προοιμίῳ, ἀληθεῖ δέ. κέρκω
 f. 162v σαίνειν γὰρ | ὡς οἱ κύνες ὃ βλέπω ποιούντας ὑμᾶς οὐκ ἐπίσταμαι, ὃ καὶ
 διδασκάλους ὀφειλομένων ἐπιτυχῶν μαθητῶν ὑμῶν ἀναφανέντων χρησιῶν
 ποιεῖν ὑπέλαβον ἀπρεπές, ἀπολογεῖσθαι δὲ ὑμῖν οὐ βουλόμεθα, μνησικακεῖν
 ἐγκαλούμενοι· διατί; ὅτι παρὰ μεθύνων καὶ τὸ δρώμενον ἡμισφαίριον
 630 ἐπ' αὐτοὺς οἰομένων ἀλλοιώσει πεσεῖσθαι φρενῶν, οἷς τὸ μήτε μεθύουσι
 μεθύειν, μήτε παραφρονοῦσι παραφρονεῖν διατείνεται, νουθετούμεθα σω-
 φρονεῖν· ἀλλ' εἰ μὲν πλησιάζοντας καὶ διαλύειν ἀπεκρουόμεθα ὃν ἔδησεν ὁ
 Σατανᾶς πειρωμένους δεσμὸν ἢ προλαμβάνοντας ἐπείχομεν τῷ πρώτους
 προστρέχειν ἡμῖν μέγα ποιούντας οὐδὲν — τί γὰρ ἂν ἐποιεῖτε μέγα, διδα-
 635 σκάλῳ κεφαλᾷς ὑποκλίνοντες μαθηταί, χρηστὸν οὐδὲν ἐργασάμενοι; — εὐλο-
 γον ἦν τὸ παρ' ὑμῶν ἐγκαλούμενον ὡς θεοῦ ἀγανάκτησιν ἐκκαλούμενον· εἰ
 δὲ καὶ ἀφηνιῶντας ἡμέρωσ ἐφέλκοντες καὶ ἀποπηδῶντας ἐπανάγοντες καὶ |
 f. 163 φιλοῦντες ἐμπύοντας ὅτι μὴ πρὸς τὸ καλὸν ἔλξειν ἐσμέν δυνατοί, καταγι-
 νώσκειν μόνον τὴν πώρωσιν τοῦ ροδὸς ὑμῶν ἔχομεν, μνησικακίας ἔχεσθαι
 640 πάθει κρινόμεθα παρὰ τῶν πῶς εἶπω οὐκ οἶδα ὑμῶν, ἄλλον τοῦ τοιούτου
 ἐπιζητοῦμεν κριτήν, ἐξ ἀτέχνων ἐπάγοντα πίστεων καὶ τὴν νικῶσαν ψῆφον
 καὶ κατακρίνουσαν. σοὶ δὲ — χρηστὸς γὰρ καὶ τὰ τροφεῖα καλῶς ἀποδεδωκώς

607 malim μιμουμένον 609 ὃ γὰρ ἐρωγότες cod. 617 τοῦτο cod.

λογίζεσθω — τοῦτο καλόν, ἤτινος εἶναι μαθητοῦ τὸν διδάσκαλον μοίρας, καὶ
 ἐκείνον ἢ τοῦτον προκρίνεσθαι καὶ φιλεῖσθαι, οὗ ἐκείνος μὲν τῷ εἰς ἑαυ-
 645 τὸν ἐπισπᾶν τοῦ διδασκάλου καὶ τῶν ἄλλων συμμαθητῶν ἀποσπᾶ, ὁ διδά-
 σκαλος δὲ τῇ προσαγωγῇ τοῦ ἐνὸς συνενεοῦν τοὺς πάντας μετ' ἐκείνου
 παρακαλεῖ.

**38(37). Χριστοφόρω βασιλικῷ κληρικῷ καὶ χαρτουλαρίῳ τῆς Νέας
 Ἐκκλησίας.**

650 Ὡς τί τοῦτό σοι τὸ δῆμα τῆς τῶν πολλῶν οὐκ ὄντι μοίρας προτίθει-
 ται, τὴν ἐξ ἡμῶν ἀφαίρεσιν, ἀλλαγῶν δὲ ἀποκατάστασιν ἀποτεινόμενον τοῦ
 f. 163v ἀδελφιδου, ὡς λυπῆσον ἢ ὡς παραθῆξον; | κἂν μὲν ὡς λυπῆσον προήνεκται,
 ἀνοίας ἀποίσειν ἡμᾶς οἷε γραφὴν περὶ τῶν οὐ λυπούντων ἐλομένους λυπεῖ-
 σθαι, εἰ δ' ὡς παραθῆξον, ἀγνοεῖν μοι τί τὸ παραθῆγον εἶναι δοκεῖς. εἰ γὰρ
 655 ἐγὼ οὐ μὴ ταχεῖα πτεροῶν προβολῇ πέτασθαι ἀπτερούς ὄντας ποιῶ, μᾶλλον
 δ' οὐ μὴ τὴν Αὐγείου κόπρον αὐθωρὸν ἐξεκάθηρα μετὰ τὴν πολλὴν αὐτῆς
 τέως ἀποκάθαρσιν, ἐγκαλούμενος, πῶς ὁ μῆδ' ὅτιοῦν συνεισενεγκῶν τοῖς
 ἤδη πονηθεῖσιν ἀνέγκλητος; ταῦθ' ἡμῖν παίζουσι, τὸ δέ τι καὶ σπουδάζουσιν
 εἰρηται· πλείω γὰρ ἢ μαλακώτερα σοφίας εὐμοιρῆσας, οὐκ ἀγαπήσει ἀνὴρ·
 660 τῶν μὲν γὰρ ἔξει τοῖς βραχέσι τὴν εἰδησιν, τῶν δέ, φίλαντος οὐκ ὢν, ἀπο-
 διοπομπήσεται τὸ ἡδύ· πέρας τοῦ λόγου πύξον τισὶ κατωρόθι σπάνις γενή-
 σεται ἢ τούτῳ παιδείας, ἐπακολουθοῦσαν εἰ σχοίῃ τὴν ὑμετέραν οἶδας ὁ
 λέγω χεῖρα, μαθητιῶντι ἡμῖν.

664 **39(38). Τῷ αὐτῷ ἀντεπιστείλαντι.**

f. 164 Καὶ τί ἂν ἄλλο δεινὸς ἐξεργάσεται δῆτωρ, ἢ μὴ | τῇ παραγραφῇ τὸ
 δικαιοῦν αὐτὸν καθαιρεῖν, συνιστᾶν δὲ μᾶλλον οἷς ἢ τέχνη δίδωσι τόποις
 τὰ ἑαυτοῦ· ἐπεὶ οὖν οὐ παρεγράψω τὰ ἡμέτερα μόνον, ἀσθενῆ δὲ ταῖς
 ἀνθυποφοραῖς ἔδειξας καὶ ἀνίσχυρα, δεύτερος οὐτός σοι τῶν ἡμετέρων ἔσται
 γραμμάτων ὁ πλοῦς, οὐ μὴ τῷ πρώτῳ οὐδῶν πνεύματι τὸ ἰστίον ἐλύσαμεν.
 670 πνεῦμα γὰρ οὐκ ἂν περιρρηξάν βίαιον τοῦτο κατὰ πελάγους ὥσαι τοῦ φέρε-
 σθαι· χρῆσθαι δὲ τοῖς σοῖς οὐκ ἀπομαχόμενος, ἀλλὰ τι καινῶς εἰπεῖν
 προξευροίσκων τῇ ἀνασκευῇ θαυμαστόν, πρόφασιν τῷ βάλλειν τοῦ βάλλε-
 σθαι καὶ νικᾶσθαι διδοῦς τῷ νικᾶν. ὑπεξίσταται γὰρ καὶ νῦν ἡμέρα καὶ
 ἡμέρα νυκτὶ καὶ τῇ ἐκάστης ὑποχωρήσει διαφορὰν ὁ τοσοῦτος χρόνος οὐκ
 675 ἔδειξεν· εἰ τὸ παραθῆγον εἶπες οὐκ ἀγνοεῖν ἄρκυσιν οἰκείους ἔχεσθαι λέγεις,
 δυοῖν ἐκλέγων τὸ ἕτερον, ἢ τῷ ἀφιλοτίμῳ κατασιγάζων σου τὸ ἀπλοῦν ἢ τῇ
 συστολῇ μεγαλύνων τὸ ἀφιλότιμον· ἐπεὶ πῶς ὁ διατεινόμενος τί τὸ παρα-

670 f. ὡσετοῦ cod. ὄσαι τοῦ Tomadakis

ε. 164ν *θῆγον οὐκ ἀγνοεῖν γραφὴν | ὑφέξειν ἡρετίσαιο συνειδότης ; τὸ μισθὸν καὶ*
ἀπαιτεῖν οἶδα προβαλῆ μετὰ τὴν εἰς τέλος τοῦ ἔργου προαγωγὴν ὡς μικρο-
 680 *ψυχος, εἶτα τῶν μικρολόγων ἀνθυποφέρων καὶ τῶν ἀποκλειόντων τοῖς*
ἐργολάβοις ἀφορμὰς εὐπροσώπους οὐκ ὦν τῷ ἀπλῶ τῆς προθέσεως· εἰ γὰρ
ὁ τοῦ ἔργου τούτου καταβαλλόμενος πόνος ἀκατάβλητον ἔξει πρὸ τῆς ἀπο-
περαιώσεως τὸν μισθόν, καὶ τοῦτό σοι τῷ χρηστῷ καταφαίνεται δίκαιον,
 685 *ὥρα σοι καὶ πίσθῳ τετροημένῳ καταδικάζειν ἡμᾶς ἐπαντελεῖν καὶ μαθητὰς*
ἀντὶ διδασκάλων ποιεῖν, ὅτι μῆδ' ἀρχὴν ἐξελέγημεν μαθητείας τῆς ἀγνοίας
πλεονεκτηούσης τὸ γινωσκόμενον· ὅτι δ' ἡ παιδείους ἀνέσπασεν ἢ ἐμὴ τὰ
προσόντα τούτῳ περὰ, μὴ θαυμάσης· τίλλονται γὰρ καὶ κατοικιδίοις ἀνα-
μυγνύμεναι ὄρνισιν ὄρνεις ἀλλότριαι, τῇ ἐτέρων ἅμα περῶν ἐκβολῇ αἷς
ἐτάχθησαν συναγελάζεσθαι ἐδιζόμεναι.

690 40(39). Τῷ πρωτοασηκῆτις.

ε. 165 *Οὐκ ἔλεον προβολῆ | ὅτι μῆδ' ἔλεον θηρῶμαι συνείδον προοιμιάσασθαι,*
οὐδ' αὖ τῇ ἰδιωτῶν ἀποχρήσασθαι φωνῇ, ὅτι μοι πρὸς ἀτιμιστὴν καὶ
πατέρα τῶν λόγων ὁ λόγος· οὐκ ἔμελλεν ὁδ' ὁ νῦν ἀπολείπεσθαι χρόνος
 695 *ἀνδρῶν ἀγαθῶν· πῶς γὰρ ἂν τοῦ κοινοῦ διωκεῖτο ἢ ἐπιστασία καλῶς σαλευο-*
μένων ἡμῶν ὡς ἔτυχεν καὶ τὸ ἦτιον ἐν ἅπασιν ἀποφερομένων τῶν ὀφει-
λόντων μοῖρα κεκρίσθαι τῇ μείζονι· ἐπεὶ οὖν ὁ ψυχῇ σώματι τοῖς ἐκτὸς τῷ
ὄντι μέγας καὶ ὑψηλὸς πολλοὺς τὴν σὴν ἐξαιτουμένους πρόσληψιν ἔχων
 700 *ὄρᾳ ἐκεῖ τὸ καλῶς σκοποῦν ἐπέστησας ὄμμα οἱ παιδείας ἦν μερίδα θεάσα-*
σθαι, καὶ τῷ λογισμῷ τούτῳ προκέκριται σοι τῶν ἄλλων ὁ ἡμέτερος μαθη-
 705 *τῆς, ἔξεις δοῦλον καὶ τὸν διδάσκαλον ὑποπιτήσοντα τὴν ἐγγύα παρὰ δ' ἅτα*
φωνῆν οὐδαμῶς· πιστεύω γὰρ καὶ τὸ θαρρεῖν ἔχω τοσοῦτον ὅτι κἂν τῷ
ἀφανεῖ νῦν ἢ πίστις ἀργῇ ἐνεργήσασα τῷ ἐκβησομένῳ Ζώπυρον ἀποδείξει
 ε. 165ν *τοῦτον, οὐ Τάνταλον, | Βαβυλῶνων πολλῶν προκρινόμενον, οὐ τροχῷ ἀερίῳ*
κατατεινόμενον.

705 41(40). Θεοφίλῳ ἀσηκῆτις.

Εἰ μὴ τῷ μὴ ὄρατῷ περιπλανῶμαι τὸν νοῦν, τῷ ὄρωμένῳ πείθειν
ἐμαυτὸν ἔχω, ὡς ἀνὴρ οὐ τῶν πολλῶν οὐδὲ τῶν ἐξ ἀγορᾶς σὺ φιλεῖν ἀδό-
λως τοὺς φιλοῦντας εἰδῶς, ἐξίλεσθαι δὲ καὶ τοὺς ἐχθροαίνοντας τῷ Εὐκλείδου
πειθόμενος ὑποδείγματι· ἢ πειθοῦς δέ μου κρίσις οὐχ ἀπλῶ κατακρατεῖ τῷ
 710 *σκοπῷ, ἀκοῆς δὲ προκαταλήψει πρῶτον καὶ συννοσίας δοκιμασία. πῶς γὰρ*
ἂν μετὰ τὴν πείραν ἐλογιζόμεν ὁ παιδείας οὐκ ἀπιστιαμένος, εἰς τι τῶν
ἀνοικονομητῶν ἔσται κατάφωρος καὶ πῶς οὖς τῷ φαινομένῳ πρὸς ἑαυτὸν
ἐκβιάζεται τῷ ἀφανεῖ διιστῶν ὁ τοιοῦτος κριθῆσεται, πῶς δὲ ὁ ὦν τῷ
 715 *στρεβλῷ τῶν ἄλλων κανὼν στρεβλοῦν ἑαυτὸν δέον τῷ ὄρθῳ προσέχειν μᾶλ-*
λον ἐξεικασθῆσεται ; ταῦτα περιστρέφων ἔστεργον ἐκ ψυχῆς ἀγαπῶ δὲ καὶ

νῦν τοῦτου μὴ ἐκπεσεῖν, ὡς ὁ τῶν ἀδῆλων οἶδε γνώστης θεός, καὶ τί σέ τὸ
 f. 166 παραπεῖσαν, ὦ γενναῖε, τὴν χρηστέην | μεταθέσθαι προαίρεσιν καὶ πρὸς τὰ
 δι' αἰδοῦς ὄντια καὶ τοῖς σὸ κατὰ σέ χωρῆσαι σοφοῖς ; ἢ καθ' ἡμῶν οὐκ οἶει
 κατ' ἄλλων δὲ τὴν γλώττιαν παραθῆξαι πρὸς λοιδορίαν ; ἡμᾶς παῖσαι λόγισαι
 720 πλέον καὶ τὴν ἡμῶν διαλύειν οἴου φίλιαν, εἶπερ τῷ σῷ λογιστέον πατρὶ τὴν
 εἰς σέ τινῶν αὐμιάν ἢ καὶ διάστασιν. Ἔνωσον τὸ διασιᾶν, στρεπταὶ γὰρ
 φρένες ἐσθλῶν, καὶ πολλῶ πλέον σφίγγεις ἡμῶν τὸν δεσμόν. καταιδέσθητι
 τὰς εὐκταίας τῶν κατακουόντων φωνάς, τὰς ἀπενκταίας ἀποτρεπόμενος· τῶν
 μὲν γὰρ ἐπεικτεῖς, ὅτι συνήθης, ὅτι χρηστός, ὅτι παιδεία συζῶν, τῶν δὲ
 725 τραχεῖς, ὅτι ἰταμός, ὅτι λοιδορός, ὅτι πλήρης τοῦ, ἃ πρὸς σοφὸν θηθῆναι
 δέον, κἂν ἢ συνθήκη τούτων ἄσφορος εἶπον· ἔξεσί σοι λοιπόν, ὦ θαυμάσιε,
 τῷ ἐντελεῖ τῆς ἡλικίας τοῖς ἐν τέλει καταλεχθέντι, ἃ τῷ ἀτελεῖ ποιεῖν οὐ
 πεφώροσαι τῆς ἡλικίας τὸ τούτων ἀπρεπὲς ἀναλογοισαμένῳ καὶ νῦν ταῦτα
 μὴ δρᾶν· δηλώσει δὲ τὴν ἀποτροπὴν ἢ τοῦ ζητουμένου ἀποστολή.

730 42(41).

f. 166v Κἂν τὸ θεᾶσθαι σε τοῖς σωματικοῖς | ...ὄφθαλμοῖς τῆς τοῖς καρδίας φαν-
 ταζόμεθα βλέπειν σε τῇ τῶν ἀπαγγελλομένων περὶ σοῦ ἀγαθῇ νυτιτόμενοι φήμη,
 τὸ αὐτὸ δὲ καὶ σὲ περὶ ἡμῶν ἔχειν πειθόμενοι, τοῦτο ποιεῖν ἔδοξα τοὺς
 ἀμφοτέρους καλόν, γράμμασιν ἀλλήλοις ἀσπάξασθαι καὶ τούτοις τὸν προ-
 735 σόντια πόθον ἀλλήλοις δηλοῦν.

43(42). Ἐπιφανίῳ διακόνῳ.

Βραδὺς ἐγὼ πρὸς τὸ κατακούειν διαβολῶν καὶ πρὸς τὸ πιστεύειν οὐκ
 εὐπειθής· πείρα δὲ τοῦτο κατορθοῦν ἐδιδάχθην, οὐκ ἀρετῇ ὅσον οὐκ ἄλλος
 ἀλλοκεσθαι πρὸ τῆς πείρας εἰς ταῦτα πρόχειρος ὢν· ἀνυπόσιτα δ' οὖν καὶ
 740 τραγικῶν τινος ἴσα χορηγημάτων ἀναυποῦντας πολλὰκις θεασάμενος πλά-
 σματα τὴν μετὰ ταῦτα πρῶτον συναπαχθεῖς ἀλήθειαν ἐπιγνοῦς· ὅθεν ἢ τῆς
 κινήσεως αἰτία τούτων ἐζήτουν, καὶ ζητῶν ἐμαυτὸν οὐχ ἕτερον εὐρισκον
 f. 167 αἴτιον· ὅτα γὰρ ἐπικλίνων τοῖς ἐθέλουσι λέγειν, πολλοὺς ἔπει[σα] καὶ τὰ οὐκ
 ὄντια καθυποκρίνεσθαι. ἀποφράττειν οὖν ἐκείνοις τὴν εἴσοδον ὅπρ' ἐδιαγνοῦς,
 745 ἀδιεξόδευτον τὴν εἴτε ἀλήθειαν εἴτε ὑπόκρισιν ἐποησάμην αὐτῶν· κἂν οὐκ
 ἀπαθῆ με ἢ φύσις ἐᾷ δι' ὄλου ἢ ἀσθενῆς τὸ πρὸς τί ταῦτα εἰπεῖν ἀναλογοῖσα-
 σθαι αὐτὸς ἱκανός, ἐξεταστὴς ἔστω τῶν λεγομένων θεὸς ὡς πολλῶν ἐκεῖνα
 λέγειν ἐχόντων, ὅτι ἀμνήμων, ὅτι ἀχάριστος, ὅτι παραλογιστὴς καὶ τὰ τὴν
 ψυχὴν αὐτὴν δάκνοντα, ὅτι ὑβριστὴς, ὅτι λοιδορός, οὐχ ὑπέθηκα ἐμὸν ὅς.
 750 τί διανοοῦμενος, ὅτι παιδευτὴν, ὀδηγὸν τοῦ καλοῦ, πορισμῶν βίου προφά-

731 post σωματικοῖς, οὐκ ἔστι ?

σεων εὐρετήν, ὁ ἀμνημοσύνης, ἀχαριστίας, παραλογισμοῦ, ὕβρεως, λοιδο-
 ρίας διώκων, οὐκ ἀνὴρ ἀγαθός· ἀγαθοῦ γὰρ καὶ τοὺς πάντη κακοὺς μὴ
 μυσάττεισθαι, πονηροῦ δὲ καὶ τοὺς πάντη καλοὺς ἀποσιτρέφεισθαι· καὶ πῶς
 754 ἂν ὁ δόξαν ἔχων τοῦ ἀγαθοῦ τὴν μετέπιτωσιν ἔσχε τούτου ῥαδίαν, ὡς ἀπο-
 ε. 167v τραπήναι πρὸς τὰ καὶ τῷ φύσει κακῷ παραφυλαττόμενα; ταῦτα φρονῶν | οὐ
 περιειχόμεν τέως ἐκείνοισ'· ὅτι δὲ συνιστᾶν τοὺς λόγους ἔγνω τὴν πείραν
 καὶ κακώσεως ἐγκλήματι περιέπεσον καὶ στάσεως αἴτιος οὐκ εἰρήνης,
 οὐδ' ἀγχόνης ἀποτρόπαιος ἀλλ' ὑπαίτιος, καὶ φονεὺς οὐ σφῶζων ἦκουσα παρὰ
 σοῦ τοῦ σωθέντος, τοῦ μὴ παρ' ἄλλου, παρὰ σαυτοῦ δὲ γινῶναι τὸ ἀληθὲς
 760 ἔχοντος, καὶ τὴν ἀλήθειαν πεδηθεῖσαν εἶδον ὥσπερ ἀνδράποδον, εἰδότι λέγω
 ἐπὶ τῆς διαλέξεως, τότε μου συνέχεε τὸν νοῦν καὶ ἠλλοίωσεν ἢ τῶν πραγμά-
 των πρὸς τοὺς λόγους διαφορὰ καὶ λυπεῖσθαι μὲν κατέπεισεν ἐπὶ σοί, λόγους
 δὲ παρέπεισεν οὐδαμῶς κατὰ σοῦ βάλλειν κακώσεως ἢ ὄσους προβάλλομεν
 ἀχθόμενοι φανερώς, κἄν πολλοὶ τὰς σὰς ἐπλήρωσαν ἀκοάς, οὐκ εἰκότα με
 765 λέγειν ἀλλ' ἐπιλήψιμα. παρῆρε δ' ὁμως τὴν τότε λύπην ἢ ἔναγχος πρὸς ἐμέ
 σου ἀπολογία ὡς ἀπὸ μελέτης δημιουργηθεῖσα τινός τὸ ἐπαινετὸν ἔχουσα·
 θεὸν γὰρ εἰπὼν εἰδέναι πάντα, ἀνθρώπους δὲ μὴ κατὰ καιρὸν λέγειν
 ε. 168 πολλά | δέδωκας ἡμῖν ἀφορμὴν ἐννοεῖν τούτῳ σὲ μᾶλλον ἢ ἐκείνοισι προσέ-
 χοντα ὡς ἄγος τοὺς περὶ ἡμῶν ἀποσιτρέφεισθαι λόγους, ἔχοντος οὐδὲν ἀλη-
 770 θές. εἰ μὲν οὖν ἄλλοιός γε γέγονας, οἶον χάριν εἰπέ· εἰ δὲ οἶος ἦς μένεις καὶ
 νῦν, πείσον ταῦτα καὶ τοὺς ἄλλους φρονεῖν καὶ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὸν
 σοὶ καὶ ἡμῖν δὲ ποθούμενον· φιλῶ γὰρ κἄν μισῶμαι τοῦτον, τὸν κύριον
 κανιστρίσιον· οὐκ εἰρωνεύομενος δὲ τὸ ποθεῖν προσέθηκα τοῦτον, ἀλλ' ἀλη-
 775 θεύων. μῆδ' εἰς τοῦτο περιγραφάτωσαν οἱ τὰ ἐμὰ περιγράφοντες τὴν ἐκεῖ-
 θεν τοῖς τοιούτοις οὐ δεδοικότες ποιήν'· ὅτι γὰρ ἀληθεύω τὸ κατ' ἀρχάς
 μοι δηλοῖ προταχθέν, ὅτι ἔργῳ πέπεισμαι κηρύματα πολλῶν εἶναι τὰ τὸ
 τοιοῦτο μῖσος αὐτῷ προσενοσπεύραντα, τὰ ἐξ ἀμάξης κατ' αὐτοῦ, τὸ δὴ λεγόμε-
 779 ον, ἀλλ' οὐ τὰ λύπης ἡμᾶς ἐπιφημιζόντων λαλεῖν· φάντασμα γὰρ οἰκεῖον
 ε. 168v φημί, εἰ μὴ τῷ | πιστευῆται τὸ περιφερόμενον γυναικα τεκεῖν Αἰθίοπα,
 μίξιν οὐ γνοῦσαν Αἰθίοπος οὔτε εἶδος οὔσαν τοιούτου, μόνη δὲ κατὰ συνου-
 σίαν ἀνατυπώσει Αἰθίοπος. ἢ πειθῶ δὲ σοὶ τίς; τοῦτο μὲν ἐπαρδῆ λογίων
 ἱερῶν, κἄν ἐκεῖνος ἀετὸς ὢν οὐ δεῖται πρὸς τὸ ἵπτασθαι διδαχῆς, δεῖται
 δ' ὁμως ὡς οἱ νοσοῦντες λατροὶ θεραπείας ἐτέρων, ὅπως τὰς ἀκοάς ὑπο-
 785 σχῶν τοῖς τὸ μῖσος ἡμῶν ἐπαυξήσασιν, τοῦτο δὲ ἰκετεῖα καὶ γονάτων κλι-
 σει· ἐπαγωγὰ γὰρ ταῦτα καὶ πρὸς σωτήρα γινόμενα καὶ εὐεργέτην οὐκ
 ἀπρεπῆ. εἰ δ' ἀποκέκλεισται ἡμῖν ἅπαξ ἢ τούτου θύρα, ἔν γοῦν τοῦτο τῷ
 ποτε διδασκάλῳ πειθόμενος ποίησον· ἀπαλλάγηθι τῆς πρὸς ἡμᾶς ἔχθρας
 αὐτὸς καὶ τοιούτους ὑπονόει περὶ σέ, οἶους ἦθεις τὸ ἀπ' ἀρχῆς· ἀπαλλαγῆση
 790 δὲ μῆτε τοῖς ἔτι μέλλουσι πλάττεσθαι ὑπέχων τὸ οὖς. μέλλοις γὰρ τοῖς πρὸς

ταῦτα ἑαδίους οὐδεμία, καὶ τὰ ἐν οἷς προελήφθης ἀποπεμπόμενος, ὃν εἶπες
 ε. 169 θεὸν τὴν αὐτῶν ἀληθῆ μὴ οὔσαν πλάσιν εἰδότα πιστεύων· | καὶ ἡμῖν τοῦτο
 πάντως ἰκανὸν ἔσται κἂν ἑτέροις ...*ις* τιμᾶσθαι δίκαιον ἦν συνεισενεγκάντων
 795 ἀρχιμαγείρου τοῦ Φαραῶ γυνῆ, ἣ περιβολῆ καὶ καθείρξει ποδοκάκκης χρο-
 νία πρόξενος εἶναι τῆς Ἰωσήφ ἔλεγε βασιλείας.

44(43). Τῷ κανστρισίῳ.

Πείθειν ὁ τῶν πολλῶν βιάζεται λόγος εἰσηγήσεσιν εἴξαντα πολλῶν
 οὐδαμῶς καὶ τὴν τῆς γραφῆς πρεσβείαν ἀπόσασθαι. ἐκεῖναις μὲν οὖν οὐκ
 800 εἶξαι, αὐτὴ ἢ πεῖρα διδάσκαλος· πλὴν οὐκ ἂν ἀνὴρ εὐσεβῆς καὶ τιμᾶν οἷς
 ποιεῖ θεὸν εἰδὼς ἀνεπίστροφον ἔσχεν οὕτω τὴν γνώμην, μεσιτείας κατα-
 κούσας πολυχρονίου καὶ εὐπειθοῦς· ἐξάπτει γὰρ αὐτὴ καὶ πρὸς ὁργὴν ἐρε-
 θίζει πολλάκις οὐκ ἐπιτηδείως προσαγομένη, οὐδὲ κατὰ καιρὸν πρὸς δὲ
 τοὺς αὐμάσειν ὑπειληφῶτας καὶ τὴν γραφὴν συνιδεῖν οὐ δύνασθαι καὶ τὴν
 805 τῶν βαρβάρων ἔλεγον πρὸς τοῦτο ἀποτροπήν, οἱ τᾶλλα βαρεῖς ἡμῖν ὄντες
 ε. 169^v καὶ | ἄσπονδοι, ἔσπονδοι αὐτῆ καὶ ἡμεροὶ γίνονται, καὶ οὖς ὄρωντες καὶ
 τὴν διὰ γλώττης οὐχ εἴλομεν προῖέντες φωνήν, ἔλξειν ὀλίγαις πρὸς ἑαυτοὺς
 ἠδυνήθημεν συλλαβαῖς· λόγῳ γοῦν τετιμημένος καὶ λόγου ὦν ὑπηρέτης καὶ
 τοὺς λόγους πρεσβεύων, ἴδε μὲν τὴν γραφὴν, κατάθου δὲ τὴν ὁργὴν, οὐ τὰς
 810 ψευδεῖς ἐκεῖνας λιτάς, ἃς ὁ ἔξω λόγος τοῦ Διὸς φησὶ θυγατέρας, ἀλλ' αὐτάς
 σοὶ τὰς τοῦ σωτηρίου πάθους ἡμέρας ἐπιφέρεται ἰκέτιδας ἢ γραφή, ἃς
 αἰδεσθεῖς, εἰδ' ὅτι ὦν εὐχῆ τὴν ἔφρουν κομιῆ· ἐπεὶ καὶ τὰ πάντα χρησιῶς
 καὶ ὀρθῶς βιωῶν κἂν τὸ πάχος ἔν τισιν ἐπιπροσθῆ τοῦ δεσμοῦ, μικρὸς χρό-
 νος καὶ ἢ μήτηρ ἡμᾶς ὑποδέξεται γῆ, οὐκ οἶδα εἰ ὀφρομένους ἀλλήλους ἐκεῖ,
 815 κἂν ὁ ὑπὸ σελήνην οὐτιος κόσμος καὶ ἢ βραχεῖα τοῦ ἀέρος τούτου ὀλκῆ συνο-
 μιλοῦντας ἀλλήλους ἔξουσιν, εἰ καὶ ἢ κάτω τάξις ἡμᾶς ἐλαττοῖ· παρανάλωμα
 ε. 170 τὸ τὴν διάστασιν ποιῆσαν γενέσθω πυρὸς τῆ μνήμη τοῦ ἐκεῖθεν πυρός·
 μέγας ὁ θεὸς καὶ πατήρ, μικρὰ καὶ οὐδὲν τῶν ἀνθρώπων ἢ φύσις· ὁ ταύ-
 την καταλλάξας νῦν πρὸς ἐκείνον, πεισάτω μεγάλου καὶ μικροῦ μὴ ποιεῖσθαι
 820 παράθεσιν τῆ πρὸς ἐκείνον ἐνασχόλω φαντασίᾳ τοῦ νοῦ.

45(44). Θεοδοσίῳ μοναχῷ.

Ἐλύπησεν ἡμᾶς ἀλλ' οὐκ εὐφρανε τὸ γράμμα τὸ σόν· εἶχε μὲν γὰρ τι
 καὶ εὐφραῖνον, ὑγιεῖαν τὴν σὴν καὶ χρηστοῦ βίου διαγωγὴν ὡς δηλοῦν, πλεόν
 δὲ τὸ λυποῦν ἐπεφέρετο καθ' ὃ ἀσθενεῖς ἀπήλεγχεν ὄντας ἡμᾶς πρὸς τὴν ἀπο-
 825 περάτωσιν τούτου συμβαλεῖν οὐδὲν ἔχοντας. ἐδόθη μὲν οὖν, τιμώτατε, τὰ

τῶν ἄλλων οἷς ἐπέσταλται γράμματα καὶ λόγοι προσειτέθησαν αὐτοῖς πρὸς
 ἡμῶν παρακλήσεως· οὐκ εἶχε δὲ τι ἐναργὲς ἢ ἀπολογία δι' οὗ τὴν εἰς ἔργον
 προαγωγήν καταλαβεῖν ἐξισχύσαμεν· ἀγάπην μὲν οὖν αὐτῷ ζέουσαν πρὸς
 τὴν ἡμετέραν ἀγιοσύνην καὶ πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ζητουμένου προθυ-
 830 μίαν ἔγνωμεν πολλὴν καὶ λύπην δι' ὃ ἡ τούτου ἔκβασις οὐκ ἦν εὐχερής· ἀλλ'
 f. 170v ὅτι τῶν νῦν πραγμάτων ἡ δυσκολία ταῦτα ποιεῖ, τὸν νοῦν ἐπὶ τὸδ' ἐπιστή-
 σασ ἱκανὸς εἶ κρίνων ὀρθῶς ἐκμαθεῖν· ὅτι δὲ προφάσεως εὐρισκομένης
 τινὸς καὶ εἰς ἔργον ἐκβήσεται τὸ αἰτούμενον τῇ πρὸς σέ στοργῇ καὶ τῇ νῦν
 προθύμῳ γνώμῃ τούτων ἐξείκασα· ἡ παρ' ἡμῶν δὲ εὐ' ἴσθι, γλυκύτατε, καθ'
 835 ἐκάστην πρὸς αὐτοὺς ὑπόμνησις ἀπαράλειπτος ἔσται.

46(45). Δαμιανῷ σπαθαροκανδιδάτῳ.

Ἐκαμον, λογιώτατε, λόγους ὑπέχων πολλοῖς, ἀγνοοῦσιν ἐν κρίσει τοὺς
 λόγους οἰκονομεῖν· βάλλεσθαι γοῦν τὰ πρῶτα δόξας καιρίως, τῇ ἀπειρίᾳ τὰς
 βολὰς οὐκ ἀποκρουόμενος, τῇ συνεχεῖ μετὰ ταῦτα τῶν βελῶν ἀφέσει οἶον
 840 χάριν ἔγνωμεν ῥαδίως υἱωσκέσθαι. καὶ γνοὺς ἀντέχειν ἔπειθον ἑμαυτὸν
 οἷτινες εἶεν οἱ βάλλοντες ἀναλογιζόμενος· καὶ ἐγένετό πως ἔμοι διδάσκαλος
 ἢ συνήθεια· ὅτε δὲ ἡ πλείων πείρα καὶ τοὺς οὐχ οἴους ᾤμην τοιοῦτους
 ἀπέδειξεν, ἐπὶ τὴν προτέραν ἀπορίαν μετήλθον τῷ λογισμῷ καὶ πῶς τοὺς
 f. 171 πάντας πέπεικε τὸ ἀνώμαλον τοῦ καιροῦ ἐξηκριβουν ἐν ὥσπερ φρονεῖν | ὡς
 845 διαφορὰν οὐδεμίαν ὄρα ἄσφοδον πρὸς ἄσφοδον ἢ ἐνδόξον πρὸς ἄδοξον· μήποτε
 γοῦν καλῶς ἐξεληφέναι σκοπῶ νιν τὸ τοῦ Μέλητος ἐν οἷς τοῖος γὰρ τε νόος
 ἔστιν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων, ἔλεξεν, οἶον ἐπ' ἡμαρ ἄγῃσιν ὃ κατ' ἐκεῖνον
 πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε, ὃ καταστρέφειν ἄλλης ὄν διανοίας εἰς τὸ τοιοῦτον
 εἶναι τῶν ἀνθρώπων τὸν νοῦν, ὁποῖον ἂν ἦ τὸ κατάστημα τοῦ ἀέρος, πολλοὺς
 850 τῶν μεγάλων παρέπεισεν. ἡμεῖς μὲν οὖν μάρτυρα τὴν ἀλήθειαν προβαλλόμε-
 νοι λέγομεν ὡς ὑστεροῦμεν οὐδὲν ὧν εἰς μαθητὰς δεῖ ποιεῖν, κἄν τε τῶν
 εὐγνωμόνων, κἄν τε τῶν μὴ τοιοῦτων ὃ μαθητευόμενος ἦ· ἀλλ' ἡμῖν τὸ ἀπα-
 ράδεκτον τῶν μαθημάτων ἀναφερόμενον, παρὰ μὲν τῶν ἀπαιδεύτων συγγι-
 γνώσκομεν, παρὰ τῶν πεπαιδευμένων δὲ καὶ λίαν ἀσχάλλομεν, δέον καὶ
 855 φύσιν καὶ ἐπιμέλειαν καὶ χρόνον ὄρα. οἱ δὲ τὸ δώροισ ἀξίους φιλοτιμει-
 σθαι τοὺς διδασκάλους ἀφόμενοι, ἢ παρακλήσεις προσάγειν ὅσοι πρὸς ἐκεῖνο
 f. 171v ἐπαποροῦσιν, ἐπ' αἰτίας ἀκαιροὺς τρέπονται | καὶ οὐδὲ οὐ ἐγκαλοῦσιν ἐπί-
 σταται· κριτὴν οὖν οὐχ ἔτερον ἢ σὲ καθίστημι τῶν ἐμῶν, ἐπεὶ καὶ λόγῳ
 καὶ βίῳ δόξῃ κοσμηῖ· ἐλπίζω ποίαις τροφήσομαι, ἔτινος καὶ ταριχευτοῦ
 860 Καλλισθένειον ἢ ἁλώνητον παρὰ τοιούτου δεξάμενος δωρεὰν εἰς τῶν ἐπὶ

831 ἐπὶ τὸδ' lectio incerta 832 εἰ cod. εἰ Tomadakis 843 ἐπὶ : ἐπει cod.
 859 βίον : βίῳ A²

ῥιπὸς κειμένων, ἀλλ' οὐχὶ διδάσκαλος νομισθεὶς; παρὰ προαίρεσιν ταῦτά μοι, ὁ τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων οἶδεν θεός, εἴρηται· πλὴν τὸ μικρὸν καὶ τὸ μέγα τῇ προθέσει τοῦ διδόντος σταθμίζεται· καὶ τὴν ἀναιδείας κριτοῦ τοιούτου τυχόντες γραφὴν φευξόμεθα. ἐπανόρθου τοιγαροῦν τὸ σκάζον ὧν ἐπί-
865 στασαι συνειδὸς καὶ εἴ τι χωλεῦον συνορθῆς ἡμῖν ὀρθωθήσεται.

47(46).

Μέχρι μὲν ἐλπίς ὑπῆρχε προσλήψεως μείζονος ἢ καθ' ἡμᾶς, φορητὸν ἡμῖν ἦν ταύτης ἀποτυγχάνουσι, οὐδὲν ἔχουσι προορᾶν ἢ τὸ ἀνάξιον· οὐ
869 πενίαν, αἴτη γὰρ ὑποῦν ὄφειλε μᾶλλον, εἶπερ, εἰ καὶ κοινοί, τῶν χειμαζο-
f. 172 μένων δὲ χάριν ἢ τῶν κατ' οὖρον φερομένων | οἱ λιμένες καθίστανται· οὐ
μεισιτείας ἐρημίαν, προεγνώμεθα γὰρ εἰ καὶ μέσον λειμῶνος ἀτερεῖς ἐφά-
νημεν μένοντες· μέχρι μὲν οὖν περὶ μεγάλων ἦν ἡ ἐλπίς, ἦν γὰρ τῷ τῶν
ἐξώρων ἀπὸ γραμμῆς ὃ λέγεται γινῶναι σε πλέον ἔχειν ὄσφ καὶ πλείων ἢ
875 ἰσχὺς καὶ ἡ τῶν λόγων οἰκονομία κριτικωτέρα, φορητὴ πως ἦν ὡς ἔφημεν
ἡ ἀποτυχία· καὶ νέφει γὰρ συγκαλυπτόμενος ἥλιος τὰς ἀκτίνας οὐκ ἐξαπλοῖ·
νέφος δὲ τῶν ἀκτίων τῶν σῶν, τῶν κατ' ἐμὲ δυστυχῶν τὸ ἀνάξιον· ὅτε
δὲ τοῦτο γνόντες ἠρῆμεθα τοιαῦτα αἰτεῖν, ἃ μικραῖς ἀφορμαῖς καὶ τινες τῶν
ἡμῖν μαθητευομένων αἰτήσαντες ἔτυχον καὶ τὴν κάτω χώραν τοῦτοις ἔχειν
παρακαλέσαντες οἱ τὴν ἄνω τῷ διδάσκειν τέως ἐπέχοντες, ὑπερθέσεις ἐωρῶ-
880 μεν καὶ ἀναβολάς, καὶ ἀνώματος ἡμῖν καὶ αἴτη δέδεικται ἢ ὁδοῦ καὶ τι
πρόσαντες ἔχουσα, αἵματι μὲν, τὸ τοῦ λόγου, στένειν διέγων, ἔν' οὕτω τὸ
πάθος γένηται δῆλον, κινεῖν δ' αὐτὸν ἀφ' ἱερῶς, ὃ ἐσχάτης βοηθείας λέγε-
f. 172v ται κίνησις, ἔν' εἰς ἔλεον | ἐκκαλέσωμαι· μέγα κακὸν ἀνὴρ ἐπιφθονος,
δέσποια, ἐξ ἑτέρου γὰρ ποιήσομαι τὸ προοίμιον· εἰ δὲ καὶ τὸ γείτων εἶναι,
885 φησὶν ὁ σοφὸς ἐκεῖνος, κεκλήρωται, ἀπαραίτητον τὸ δυστύχημα καὶ θανάτω
μόλις παυσόμενον· δεινὸν δὲ καὶ βάσκανον τὸν τῶν γειτόνων ὀφθαλμόν, ἢ
παροιμία φησί. τούτου περιπαρεῖς οὐκ οἶδ' ὅπως ἐγὼ ταῖς ἀκάνθαις, παρὰ
βραχὺ παρῶκησε τῷ Ἄδῃ ἡ ψυχὴ μου· τοὺς γὰρ ποτε τὸν ἐμὸν ἐσθίοντας
ἄριον, φιλοτησίαις προπόσει μεγαλύνων οὐκ ὤκνησε διεγείραι πτερισμὸν
890 ἐπ' ἐμέ· καὶ ἦν ἂν οἰστὸν εἰ πρὸς ἑαυτὸν αὐτοὺς ἐπεσπάσατο μόνον· νῦν δὲ
καὶ τῆς οἰκείας χωρίσας διατριβῆς, πρὸς ἑτέραν χωρῆσαι κατέπεισε, φθονή-
σας καὶ διὰ τοῦτο ἐκκόψας τὴν ἐμοῦ καὶ τοῦ τῆς σχολῆς ἐκείνης κρατοῦντος
ἀδελφικὴν στοργὴν καὶ ὁμόνοιαν. καὶ οὗς οὐ δίιστα μιᾶς ἡμέρας διάστημα,
τριῶν ἑτῶν διέστησε φθόνος περίοδον καὶ οὐδὲ μέχρι τούτου τὸ κακὸν ἔστη-
895 σεν, ἀλλὰ καὶ οἰκίαν ἐξ οἰκίας ἀμείβειν παρεγγυᾶν οὐκ αἰδεῖται τοὺς ἑαυ-
f. 173 τοῦ, | καὶ ὡς εἴ τινος τοῦ Προμέρου κύνας ἐπαφθέντας περιτρέχειν καὶ

863 τοιούτου κριτοῦ A² 882 ὁ ὅς cod. 889 μεγαλύνειν cod. 893 διάστημα
in marg. τούτων: τούτοις?

καθυλακτεῖν ἡμῶν καὶ νῦν μὲν τοὺς ἔμοῦς ἀποσπᾶν φοιτητὰς ὅτε καιρὸν
 εὖροισιν καὶ προσοικειοῦν τῇ ἐκείνου σχολῇ, νῦν δὲ τοὺς ἐπαίρειν τὰ ἡμέ-
 900 τερα φιλικῶς ἐθέλοντας συνήθεις ἢ καὶ τοὺς ἀκοῆ προκατελημμένους ἐπιστο-
 μιζεῖν καὶ πείθειν ἀμουσοτέρους εἶναι Λειβηθρίων ἡμᾶς. τί τοῦτο βουλό-
 μενοι; πάντας ἔχειν ὕψ' ἑαυτοὺς εἴ που τύχοι τις αὐτῶν ἐκπαιδεύειν θέλων
 905 δέδοικα μὴ καὶ τὰ σά χρησιτὰ σπλάγγνα κατ' ἐμοῦ λάθρα πως ὡς μὴ δια-
 γνωσθῆναι οὗτοι συνέκλεισαν, ἐξ ὧν καὶ τέρῃσιν αὐτοῖς οὐ μικρὰν προσου-
 σαν ὄρω, τῆς ἀποτυχίας ἡμῶν ἔνεκεν. καὶ διαβολῆς ἐγενόμην κατήκοος
 1. 173v χθές | πρὸς τὸν ἐμὸν διδάσκαλον καὶ πατέρα, καὶ φεῦ τοῦ ἀημέρου τρόπου
 καὶ ἀπηνούς, ὃν καὶ τὰ τρία τῶν Στησιγόρου κατεπῆδον ἐφ' ἅπαντας
 910 ἀγνοεῖν, ὃν καρκίνου δίκην εἰς τοῦπίσω βαδίζειν καὶ τῷ ἄδομένῳ ἐπὶ τὰ
 Μανδροβούλου χωρεῖν ἔλεγον, ἐφ' ἕτερον οὗτοι πανουργίας εἶδος μετήλθον
 καὶ διαβολὴν ἐπλάσαντο κατ' ἀνθρώπου, ὃς ἄγκυρα τῶν ἐμῶν ὀδυνῶν
 πατρικοῖς ἐγένετο σπλάγγνοις καὶ διδασκάλους αὐτοῦ κατετόλμησαν λέγειν
 ἡμᾶς, τοὺς τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας καταπολαύσαντας· εἶτα καὶ σποράδην συλ-
 915 λέξαι λόγους κατεφληνάφουν πρὸς ἀρμογὴν κανόνος ἐνός, ὃν ἀπόδειξιν ὄμην
 ἐγὼ διεστραμμένης γραφῆς ἀγνοῶν τὸ μελετηθῆν, τῶν πολλῶν κανόνων καὶ
 ἐπιστολῶν ἠκριβωμένων καὶ λόγων ἐντέχνων γενόμενον τέκτονα καὶ πρὸ τοῦ
 919 ἐτύρευσαν, τοῦ ἥθους αὐτοῦ τὸ ἀποικίλον βλέποντες καὶ ἀπόνηρον, ὃς τρόπον
 1. 174 χρησιτῶ πάντων | ἠτιᾶσθαι βούλεται, μόνον ἵνα τὸ παρ' αὐτοῦ εἶτε λεγόμε-
 νον, εἶτε γραφόμενον μὴ τοῖς οἰκείοις λογισμοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἑτέρον
 βέβαιον ἢ καὶ πάγιον· καὶ οὗτος μὲν ὁ τρόπος, αἰτία δὲ ὅτι φέρειν οὐκ
 εἶχον τὴν αὐτοῦ πρὸς ἐμὲ στοργὴν καὶ κηδεμονίαν, ἵνα κἂν οὕτω καὶ τῆς
 αὐτοῦ με στερήσωσι συνδυάσεως. ἀλλ' εἰς μάτην αὐτοῖς ἢ τοιαύτη κατε-
 925 σκεύασται μηχανή· δὸς οὖν τὴν παρὰ σοῦ, δέσποτα, δικαίᾳ κρίσει ὄρησιν
 καὶ τῶν ἀγελαίων καὶ πολλῶν τῷ πλήθει ἀπαλλάξας ἡμᾶς, κἂν τοῖς οἰκείοις
 ἔνταξαι μαθηταῖς· ἀνιαρὸν γὰρ εἰ προσοικειῶνται μὲν οὗτοι δι' ἄλλων, ἐγὼ
 δὲ πάλαι προσφκειωμένος ἀποπεμφθῆσομαι.

48(47). Εὐσταθίῳ πρωτοσπαθαρίῳ.

930 Ὑπὲρ τὴν ἡμετέραν ἐστὶν τοῦτο ἀσθένειαν, ἄνδρα βασιλείοις ἀδλαῖς
 ἀναστρεφόμενον καὶ ἀξιώμασιν ἀποσεμνύοντα τὸ πολιτικόν, εὐγενῆ τε καὶ
 τὸν τρόπον μετὰ τοῦ γένους, εἰς τοσοῦτο ταπεινώσεως κατιέναι, ὡς σμικρῶ-
 1. 174v νειν, εἰ τὰ κόσμου βλέπει τις ἑαυτὸν, | πρὸς τοὺς βραχεῖς ἡμᾶς φοιτῶντα καὶ
 ἀφανεῖς. πάντως δὲ τῶν θεῶν φιλουμένων εἰς ὧν καὶ αὐτὸς ὁ χρηστὸς ἡμῶν
 935 φίλος καὶ ἀδολώτατος, κατ' ἐκείνους, οὐ κατὰ τοὺς ἀγοραῖους συμβάλλειν

ἔγνωσ, ὡς οὐχ ἑαυτῷ προσεπιτρέψοιτο μῶμον ὁ εὐγενής, ἣ ὄθεν αἱ τῆς ψυχῆς ἐντίκτονται βλάβαι· οὐ γὰρ οὐχ οὕτω φρονῶν ἐπεδήμεις ἡμῖν, ἔθου δὲ μάλ-
λον ἡμᾶς εἰς οὐδέν, παρατρέχων ὡς Σιφνίους ἢ Μαρωνίτας.

49(48). Ἰωάννη.

- 940 Ἔως μὲν ἡ τῶν Παφλαγόνων μέχρι λόγων ἐπιθυμία προσῆν, ψευδῆ
πως ᾄμην εἶναι τὴν περὶ ταύτης ὁμιλίαν, ὡς σοὶ συνήθη καὶ σύντροφον
συνακμάσαν γὰρ ἐώρων ἐν σοὶ τὸ ψεῦδος πολλοῖς πρότερον παιδευθεὶς καὶ
οὐκ ἤλπιζον ἀπλῆ προσβολῇ ῥημάτων σε πρὸς τὸ ἀληθὲς ὄραν, ὁπότε καὶ
945 λόγων χαριέντων ἔνεκα καὶ ψυχαγωγίας προβαλλομένην σοι, ἀπαθῶς τὴν
i. 175 περὶ | ταύτης ὑπόμνησιν ἔφερον οὐ βασανίζων τὸ περισπούδαστον τοῦ σκο-
ποῦ· ἀέρος δὲ πάντως ὑπελάμβανον ἀπολαύσαντα καθαροῦ καὶ τέρψεων
ἡρινῶν ἐμφορηθέντα καὶ ναμάτων ἀθολώτων καὶ ἀπορρῦτων ὑπερτρυφή-
σαντα καὶ χώροις κρυεροῖς καὶ ὑγιεινοῖς ἐπιδεδημηκότα καὶ τούτοις ἐνδια-
950 τρίψαντα, πάλιν πρὸς τοὺς συνήθεις χωρῆσαι τὴν ἀπ' αὐτῶν ἀποδημίαν οὐ
πεπονηκότα μακρὰν· ἡνῖκα δὲ τῶν τέως ὑπονοουμένων ψευδῶν ἀληθῆς ἡ
ἔκβασις ἀπηγγέλλετο καὶ ὅσα πρὸς τὴν ἔξοδον ἐγίνετο συντελεῖ, προπεμπτη-
ρίων τε καὶ ἐξιτηρίων παρὰ τοῦ τὰ πατρὸς ἀποσώζοντος λόγων προσήγετο
δέησις, ὡς οὐκ αὐθις ἀποληψομένους, φησί, τὸν ὑμέτερον Ἰωάννην ἀδήλων
955 ὄντων τῶν ἐν ἡμῖν, πῶς διετέθημεν οἶει τῇ πικρᾷ τούτων ἀπαγγελίᾳ καὶ
λυπηρᾷ; ἵνα δέ τι καὶ τῶν ἐπισυμβάντων προσθῶ τῇ γραφῇ, ἀκαιρία σου
i. 175v πρῶτον | κατεγινώσκειτο, μὴ καιρῶ τὸ δρῶμενον ἐπιτρέψαντος· ποῖος γὰρ
καὶ εἴποις καιρός, ὅτε καὶ τοὺς σῶμα εὐρωστον καὶ οὐ κατεσκληκὸς ἔχοντας
κακῶς ἢ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων διακαῆς ἐπιβολῇ διατίθησιν; εἶτα λογιμοῦ
960 δοκιμασία προσετίθειτο ἄκριτος· πῶς γὰρ ἔχοις καὶ λέγειν κεκριμένῳ τούτῳ
ποιεῖν λογιμῶ, μήτε πατέρα βλέπειν μέλλον ἐκεῖ καὶ τὴν μητέρα μόνην
ἀφείς, ἣν ὁ σὸς κατέπεισε πόθος τὰ οἰκεῖα καταλιπεῖν, δι' οὓς ἄν τις καὶ
πελάγους μακροῦ καὶ ἀποδημίας κατατολήσειε χαλεπῆς; πρὸς δὲ καὶ τῶν
ἔκβησομένων τὸ ἀμελέτητον κατηγόρητο· ποῖα γὰρ φήσεις μελέτη τοῦτο
965 ποιεῖν; εἰ γὰρ τέρψις τοῖς οἰκειοῖς τοὺς ὁμογενεῖς ζῶντας βλέπειν καὶ
ὑγιεῖς, ἀηθία καὶ λύπη πολλή τὸ κληήρεις καὶ πρὸς ὅσιαν ἐτοιμοὺς ὄραν·
εἰ οὖν αὐτὸς βίου λείψανον ὦν καὶ τῷ Ἄδῃ, ὅσον ἄνθρωποι κρίνουσι,
i. 176 κατηγγυημένος, πρὸς ἐκείνους πῶς ἀπάραι διενόησαι, λυθήσειν, οὐκ εὐφρα-
νεῖν τούτους εἰδώς; πρὸς οὖν τὸ ταῦτα σκοπεῖν τὸ τῆς μέμψεως ἐπίβλημά σοι
970 προστέθειται· ἀλλ' ἐπεὶ παρὰ πολλὴ τῶν ἡμετέρων ἐννοιῶν τὸ σὸν κατεκρά-
τησεν ἐπεννόημα καὶ ἀμείνω τὰ τῶν Παφλαγόνων ἐκρίθη σοι, πείραν ἔχον-

936 ἡ del. A² 952 συντελεῖ cod. συντελεῖ Tomadakis 953 λόγον cod. λόγων Tomadakis

τες τῆς σῆς ἀρετῆς οὐκ ἀθεεὶ τὸ τοιοῦτον ἐκρίναμέν πως ἐκνίκημα· οὐ γὰρ
 ἄν ὑπεκδοραμὸν τοσοῦτων φραγαμὸς διαβάσεων, πρὸς οὐδεμίαν τούτων ἀλλὰ
 πρὸς ἣν ἐκρίνας ἀτὸς πάντως ἐτράπετο, πρὸς εὐχὴν δὲ μᾶλλον πρὸς τὸ σοί
 975 κριθὲν τὰς μέμψεις ἀφέμενοι διανέστημεν· εἶη σοι, ὦ βέλτιστε, τῶν ἡμετέ-
 ρων δδυνῶν εὐσθενὲς παρηγόρημα καὶ τὸ τῆς δδοῦ παραδραμεῖν ἀλύπως
 διάστημα καὶ τοὺς οἰκείους, οὗς ὁ θεὸς ἔτι τῷ βίῳ μένειν εὐδόκησε, χαί-
 ροντα βλέπει καὶ σθένοντα, καὶ εἰ τῶν κατ' ἐμὲ ἀμαρτωλῶν εἰσακούοιτο
 979 δέησις, πάλιν ἀποδοθείης ἡμῖν· εἰ δ' ὁ πάντας ἀνάγκη παθεῖν συμβαίη,
 ε. 176v γένοιτο μετ' εὐδοξίας καὶ χρηστοῦ τοῦτο συμβῆναι | βίου· πρὸς τὸν οὕτω
 γὰρ κρίναντα ζυγομαχεῖν οὐδεὶς λογισμοῦ κύριος ὢν ἐθελήσειεν.

50(49). Νικολάω κουβουκλεισίῳ καὶ σκενοφύλακι τῆς Νέας.

Δυσπαλάλλακτος ἢ κακία καὶ ἡ ἐπὶ τὸ κρεῖττον βραδεῖα πως μεταβολή·
 εὐμετάβλητος καὶ οὐ μόνιμος ἢ ἐπ' ἀγαθῷ ῥοπή· ταχεῖα δὲ πως ἢ ἐπὶ τὰ
 985 αἰσχίῳ δομή· ἀλλ' οὔτε ταύτης οὔτε ἐκείνης ὄραδιαν τις τὴν μετάπτωσιν ἔχει,
 ἡνίκα μὴ διάκειται κατὰ ταύτας, ἀλλ' ἐν ἔξει τούτων γεγένηται, κᾶν ὡς
 ἐπὶ πᾶν τὴν ἀπὸ τῶν καλῶν ἐπὶ τὰ οὕτως οὐκ ἔχοντα τὴν μετάβασιν βλέπω-
 μεν. ἐπεὶ οὖν οὐ τῆς τῶν πολλῶν μοίρας ἀτὸς ἐφάνης τῆς τῶν ὀλίγων δέ,
 ἕνα βελτίῳ θέμενος τὸν τὸ θέλημα Κυρίου ποιεῖν ἐλόμενον ἢ μυρίους τὸ
 990 καλὸν ἀποτρεπομένους, ἀγάμενοι τῆς ἀρετῆς σου τὸ ὑψηλὸν ὡς ἠτήθητες
 τὸ παραμεῖναν ἡμῖν τῆς ἀγάπης ἐμπύρευμα δεῖξομεν οἱ βραχεῖς ἡμεῖς καὶ
 ὀλίγωροι· οὐ γὰρ τὸ ταύτης ὄλον ἀποσφύζεσθαι πῦρ ἀσθενεία νοός ἠλπίζομεν
 παρὰ σοί. |

ε. 177 51(50). Μιχαὴλ μαῖστορι.

995 Ὑπεσειλάμην ἄν τὴν γραφήν, εἰ φανεράν ὄραῖν καὶ διωμολογημένην
 εἶχον τὴν ἔχθραν, μᾶλλον δὲ εἰ καὶ λείψανον, ἀλλ' οὐκ αὐτὸ τῆς ἐταιρίας
 ἦτις ποτὲ ἦν ἐν ἡμῖν τὸ πληρὸς ὡσπερ ἀποσωζόμενον ἔβλεπον· τὸ γὰρ οὕτω
 κατακερματισθέν, ὡς τὸ λειπόμενον εἰς τοσοῦτο χωρῆσαι μικρὸν τῆς εἰς τὰ
 λεπτὰ κατατομῆς αἰτίαν οὐ φαινομένην ἐχούσης, ἀφορμὴν ἐδίδου τὸ ταυτηνὶ
 1000 τὴν πρόθεσιν ἐπισχεῖν· ἐπεὶ δὲ καὶ στέργειν καὶ τῶν τῆς στοργῆς οὐκ ἀπο-
 λείπεσθαι καλῶν προσέτι δυσχυρίζεσθαι, οὐ παραιτήσασθαι διέγγων ταύτην·
 δεῖξει γὰρ ἄν τὸ πέρας, εἴπερ ἐπὶ παντὸς τοῦτο βούλεται πράγματος, εἴτ' ἔλεν-
 θέρα, εἴτ' ἀνελευθέρος ἡμῶν ἢ φιλία· πρῶτον μὲν οὖν ἐρῆσασθαι βούλομαι
 φιλικῶς, εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ λογικῶς, ἐστὶ τις φίλων, τὰ φιλοῦντα δὲ μὴ δει-
 1005 κνύς, καὶ πόθεν ἄν γνωσθεῖη τῆς φιλίας τὸ καθαρὸν· εἰ γὰρ τὸ κοινωνικὸν
 ἀρχὴ φιλίας, ἀλλ' οὐ τὸ ἄμικτον, σημεῖον δὲ ἡ διαμονὴ ἢ καὶ τὸ τὸ αὐτὸ τοῦς
 ε. 177v ἀγαπῶντας φρονεῖν, ἄρα καὶ διαστάσεως ἀρχὴ τὸ ἄμικτὸν | καὶ ἀσύμβατον,

1001 δυσχυρίζεσθε... ἔγνω cod. δυσχυρίζεσθαι... ἔγνω Tomadakis

καὶ σημεῖον τὸ μὴ ταῦτά φρονεῖν καὶ τὸ τῆς ἀγάπης οὐκ ἔμμενον; οὗ γὰρ ἀπόστασις, ἐκεῖ καὶ διάλυσις· καὶ οὗ διάλυσις, ἐκεῖ καὶ στάσεως αἴτιον. οὗ
1010 δὲ στάσεως αἴτιον, ἐκεῖ τῆς ὁμοιοῦσας οὐχ ὁραῖται ἰσχύς. ὅπου δὲ τῆς ὁμοιοῦσας ἀπερράγη τὸ ἰσχυρόν, πῶς οὗ διάστασις ἐκεῖ καὶ φιλίας διάζευξις καὶ μῖστος, ὡσπερ τι τειχίον τὸ ταύτης διεῖργον ἐνωτικόν, ὅπερ οἱμοι τειχίον τοῦ μεγάλου χάσματος ἐκείνου προσημαίνει τὸ φοβερόν, ὃ τοὺς ὧδε κατ' ἐμὲ παρεκκλίνοντας τῶν βαδίζειν ἐπ' εὐθείας ἐλομένων ἐξείργει· πολλὰ
1015 μὲν οὖν ἔστι τὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν οἰκειοῦσθαι χαρακτηρίζοντα τῷ θεῷ, ἢ δὲ πρὸς τοὺς πλησίον καὶ ἀλλήλους ἀγάπῃ τῶν ἄλλων ἀμέσως τούτω προσοικεῖσθαι, ὅτι καὶ τῶν ἄλλων αἰδημονεστέρα καὶ βασιλικωτέρα πλήρωμά τε οὕσα νόμου, καὶ ὅλον αὐτὸν καὶ προφήτας ἐκκρεμαννυμένους αὐτῆς ἔχουσα.
ε. 178 ὅπως δὲ στέργειν ἐχρῆν, αὐτὸς | δηλοῖ τῷ νομικῷ ἐρομένῳ εἰπὼν ὁ Χρι-
1020 στός, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν, ἄλλον ἑαυτὸν εἰσηγούμενος τοῦτον, ὃ καὶ τοῖς ἔξω διορισθὲν εὐρηταί· ἔχεις οὖν δεῖξαι, καλὲ Μιχαήλ, ἑαυτὸν μισοῦντά τινα ἢ ἐπιβουλεύοντα ἢ κακοῦ τινὸς ὄντα παραίτιον; οὗ φαίνη μοι τοῦτο εἰπεῖν, εἰ μὴ τοὺς δαιμονῶντας λέγοις ἢ τοὺς ἐξεστηκότας οἱ καὶ κατὰ κρημνῶν ἑαυτοὺς ὠθοῦσι καὶ πρὸς πῦρ ἐπιρροπίουσι καὶ τοῖς
1025 φίλοις κατεπεμβαίνουσι, εἰ κηδομένους θεάσονται, καὶ τῶν ἰδίων πολλάκις ἀφειδοῦσι σαρκῶν· ὃ οὖν τοῦ πλησίον οὗ ποιούμενος λόγον καὶ τὰ εἰς τοῦτον σκώμματα καὶ εἴ τι πεπαρῶνται μὴ σκοπῶν, εἰς ἑαυτὸν ταῦτα λεχθεῖνη στρέφειν ὡς ὁ βάλλων ὑψοῦ τοὺς λίθους. πῶς γὰρ οὗ; εἴπερ ἄλλος οὗτος αὐτός, ἢ πῶς ἂν ἀληθὴς ὁ τοῦ Χριστοῦ φανήσεται λόγος; εἰ γὰρ ὁ τὸν πλη-
1030 σίον ὡς ἑαυτὸν ἀγαπῶν, ἑαυτοῦ δ' οὐκ ἂν τις τῶν παραιτίων βλάβης ὦφθη
ε. 178ν ποτέ, ὃ γελώμενον τὸν πλησίον καὶ ἀδικούμενον συγχωρῶν, ἵνα μὴ | λέγω σκαμμάτων καὶ κακώσεως αὐτὸς ὑπόθεσις ὢν, ἑαυτὸν ἄρα κακοῖ, προσέτι δὲ καὶ ἀδικεῖ· καὶ εἰ τῇ διαστάσει καὶ ἀποστάσει, τῷ ἀμιγεῖ τε καὶ ἀσυμ-
βάτω, καὶ τῇ κατακρότῳ τῶν διαβολῶν προσοχῇ, τῷ ὑποσυρμῷ τε τῶν μαθη-
1035 ιῶντων ἡμῖν καὶ τῷ διασυρμῷ τῷ πρὸς τοὺς σούς, φημίξῃ κατακρατεῖσθαι, τὰ τοῦ νομοθέτου παρανοῶν λήσειν οἷε ὄντα ἀλάθητα, κἂν τὸ πάχος ταῦτα τοῦ ἡμετέρου διαφεύγη δεσμοῦ, ταῦτα πείσεσθαι προβαλῆ καὶ αὐτός; καὶ πῶς οὗ φύσεως ἄλλης συνεισάγειν δόξεις μεταβολήν, παιομένους οὗ διδόνς ἐν τῷ μέρει καὶ ἀντιπαίειν, κἂν εὐείκτους οὐδ' εἰς τοῦτο ὄρον ἔχοις προσε-
1040 ξευρίσκειν, ἀλλὰ πρὸ παθῶν πάθους αἴτιος γέγονας; συγγνωστός· ἀνθρωπος γὰρ· καὶ τίς, οὐκ ἔχω συμβάλλειν, ὃ πρόξενος τοῦ κακοῦ; διανοίας ἀναιτωπώματα φήσεις καὶ ἀναπλάσματα, ἱππαλεκτρύονων ἴσα καὶ τραγελά-
ε. 179 φων καὶ οὕτως ὑπηγάγετό σε εἰς τὸ ὄν τὸ μὴ ὄν· καὶ φιλοσόφον τίς | εἴποι τοῦτο ψυχῆς, ἢ καὶ τὴν πῆσιν ὡς ἀπαθὴς τῷ δεσμοῦντι προσάπτουσα, δρᾶ-
1045 σειν τι τῶν ἀνοικείων οὗ συνορᾷ; ἄλλου τὸ δρᾶμα σκήψη καὶ οὐχὶ σὸν καὶ τούτου φίλου μὴ δυσμενοῦς καὶ τῶν μεγάλων οὗ τῶν ἀσήμεων· ἐκλαμβάνη πῶς δὲ τὸ ἄλλος; φίλον ἐπειπὼν καὶ οὗ δυσμενῆ δηλοῦν ἔχεις τὸ ὁμοού-

σιον και σὸν εἶναι τοῦτο τὸ δρᾶμα λοιπὸν· και εἰ χειρὸς ἀποβολῆ και ποδὸς
 και ὀφθαλμοῦ δεξιῶ εἰ σκάνδαλόν τι παρεισάγοιεν ἐκκοπῆναι νενομοθέτη-
 1050 ται, πῶς οὐ τὸ σὸν, ἀλλὰ σὲ λυμαινόμενον μέλος πόρρω βαλεῖν ἢ μᾶλλον
 οἰκειῶσαι οὐκ ἔγνωσ πρὸς ἑαυτὸν, καθυπακοῦον εἰ εἶχες, οὐκ ἀπειθοῦν ;
 κόνις δὲ και αὐτὸς ὢν τέφρα τε και σποδός, πῶς τὴν μεγάλην κλήσιν ἀπο-
 κεκλήρωται ; τάξεως οὐ τῆς κάτω, τῆς ἄνω δὲ τοῦτον υπέλαβες, και τοῦτό σε
 τὸ ὑποκύρην και ὄλον ἑαυτοῦ ποιῆσαν ; ἡμεῖς δὲ ποῦ σοι ταιτιόμεθα ; κάτω
 1055 και περὶ γῆν και πολὺ τούτῳ ἔχειν τὸ ἄνισον. πάντες, χρηστὲ Μιχαήλ, ἐν
 ε. 179v ἐπιτιμίοις οὐ και | πάντες ὑφ' ἁμαρτίαν, κἄν τὴν ἄνω και κάτω χώραν περὶ
 τοῦτο διέστησας· εἰ δὲ περὶ τῶν ἐκτός σοι γέγονεν ἢ διάκρισις, οὐ τὸν αὐτὸν
 πλάστην ἐπιγράφη τούτου τε και ἡμῶν ; οὐχὶ θεὸς εἰς ἔκτισεν ἡμᾶς, φησι
 Μαλαχίας ; οὐχὶ πατὴρ εἰς πάντων ἡμῶν ; και εἰ πάντων πατὴρ ὁ θεός,
 1060 ἀδελφοὶ πάντες ἄρα ; ἀλλ' ἀδελφοί· και τίς ὁ τὸ ἦτιον και τὸ μᾶλλον ἐπε-
 νεγκῶν ; πλεονεξία· ἐκείνην δὲ τίς ; ἁμαρτία· αὕτη δὲ πόθεν ; ἀπροσεξία
 νοός· ἐκ τούτου δὲ προβάλλεσθαί τις ἔχει τὸ τῆς φύσεως ἀσθενές ὡς ἀντέ-
 χεῖν οὐκ ἐξαρκοῦν, κατακρατεῖται θᾶπτιον αὐτὸ κακεῖθεν ὀργή και μῆνις και
 πᾶν ἄλλο κακὸν ἐπεισέρχεται· ἀλλ' οὐ κατακρατεῖν ἡμῶν πάντη δέδοται
 1065 ταῦτα, τῆς προαιρετικῆς γὰρ τοῦτο ζωῆς ἢ πάντως ὁ προαιρετικὸς ἀντίκει-
 ται θάνατος. ἐπεὶ οὖν ταύτη μὲν οἱ βιοῦν ἐθέλοντες οὐ καλῶς ἐπονται, τούτῳ
 δὲ κατακολουθοῦσιν οἱ μὴ τοιοῦτοι, διατὶ τὸ φρονὸς παρεισπεσὸν κουφότητι
 ε. 180 δίκην ἤλον προσπερονηθέν, ὃ φησι Πλάτων ἡμῖν | χειρὸν ὃν ἐπικρατὲς τοῦ
 κρείττονος γέγονεν ; χρεῶν ὑποπεσεῖν εἴποις ὡς ἀσθενεῖς και τοῦ ἀνδρός
 1070 αἰδεσθῆναι τὸ ὑψηλόν ; και τί τῶν συντεινόντων εἰς σύμβασιν παρελείψα-
 μεν ; τί δαὶ γέγονεν, οὐκ ἀγνωῶν ἐρωτᾶς· πλέον τὸ Δωδώνης χαλκεῖον
 καθ' αὐτῶν ἐκινήσαμεν, χιτῶνας μόνον οὐ διερρῆξαμεν, ὃ περὶ τὴν Φρύ-
 νην Ὑπερίδης πεποίηκεν, ὅτι μὴδ' ἀντιωπῆσαι τούτῳ ἡμῖν ἐξεγένετο κἄν·
 ἐπεσπασάμεθα γὰρ τοῦτον εἰς ἔλεον, ἀλλ' ὃ τοῖς ἀσθενῶς διακειμένοις τὰς
 1075 ὄψεις ὁ ἥλιος, τοῦτο ἡμῖν αὐτός· και ἵνα τι προσείπω και θναυμαστὸν και
 τὸ ἄλλοθεν αὐγάζον ἐπισκοπεῖν οὐκ ὤκνησε φῶς, ἀπροφασίστους αἰτίας
 δημιουργῶν, ταῦθ' ὃ τῷ θυσιαστηρίῳ παρεστηκώς, ταῦθ' ὃ μνησικάκων
 ὁδοὺς ὑπαναγινώσκων εἰς θάνατον, ταῦθ' ὃ τοῖς ὀφειλέταις ἀφιέναι νομο-
 1079 θεῶν, ταῦθ' ὃ πρὶν δύναι τὸν ἥλιον καταλύειν τὴν ἔχθραν ἐγκλευόμενος,
 ε. 180v ταῦθ' ὃ τὸν οὐράνιον πατέρα ταλαντεύειν ἐπίσης τὸν τῆς δικαιοσύνης | ἐμ-
 βοῶν ὁσημέραι ζυγόν, οὐ τὸν θυμὸν εἰ παύσειν ἰσχύσειας, ἔργον ἔση μέγα
 πεποιηκώς και οἶον εἰς ὕστερον νῦν αὐτὸς μισῶν ὄλος τοῦ θυμοῦ γεγονώς
 ἐπαινέσεται. παύσεις δὲ πῶς ; Τιμοθέου ἴσον δυνάμενος ἐπανλεῖν· ὅποια δὲ
 και τὰ ἐπανλήματα ; μὴ τὸν θυμὸν ἄρχειν τοῦ λόγου, δέον ἄρχεσθαι μᾶλλον,
 1085 ἄρχειν δὲ τῆς ἐπιθυμίας αὐτόν. ἀρχομένου γὰρ τοῦ ἄρχειν ὀφείλοντος, τὸ

1049 ἐκκοπῆσαι cod. ἐκκοπῆναι Tomadakis

εὐάρομοτον οὐ σφίζεται τῆς ψυχῆς· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐπαυλεῖν ἴσως οἰήσεται οὐκ ἀπόμουσα. πᾶς γάρ τις ὁ παροϊμιστῆς ἐαυτῷ φησὶν φαίνεται δίκαιος· στρέφον τῶν αὐλῶν τὸ ἄροσθμον εἰς τὸ εὐροσθμον καὶ ὁ περὶ τοῦ Πυθαγόρου λέγεται, τὸν ἔρωτα κατασβέσαι τοῦ κατακολουθοῦντος τῇ αὐλούσῃ νεανίσκου, τοὺς αὐλοὺς ἐκείνης εἰς τὸ ἔμπαιιν στρέψαντος, τοῦτο ποιήσον αὐτὸς εἰ δεξιῶς ἔχῃς πρὸς τὴν ἐπαύλησιν μεταβάλλων τὸ ἡμερον πρὸς τὸ ἄγριον. εἰ ταῦτ' ἐπάδων ἐνώσαι γένηται σοι τὸ διαστᾶν, ἔξεις τὸν τῶν ἀμφοτέρων

1090
 1. 181 ἐνοποιὸν εὐμενῆ καὶ ἡμῖν εὐκταία ἢ φιλία φανεῖται μᾶλλον ἢ | βατράχῳ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ στέαρ γαλῆ· εἰ δὲ τὸ ἀπενκτὸν αὐθις ἐπισυμβῆ, θανάτῳ τὸ ἐκάστου ἔργον διαλυθὲν ταῖς ἐκεῖθεν ἐξετασθησόμενον εὐθύναις, κατακαυθήσεται μὲν αὐτὸ ζημιούμενον, περιώσῃν δέ, εἰ χρῆ περιώσῃν τὴν διὰ πυρὸς καλεῖν ἐπιμονὴν τοῦ δεδρακότος, ἐργάσεται.

52(51). Ἰωάννη σπαθαροκανιδιδάτῳ.

Πρὶν ἢ σοῦ γνῶναι τὴν ἀφιξίν ἐφθασας ἀναχωρήσας αὐτὸς. ὁθεν οὐκ ἐγενόμεθα τῆς σῆς ὀμιληταὶ ἀδελφότητος· εἰ δὲ δεῖ τι περιοργότερον εἰπεῖν, ἔγκλημά σοι γέγονε τοῦτο ὡς ἰδεῖν ἡμᾶς, εἰ καὶ μὴ διὰ τὸ τῆς ἀγάπης θεομόν, διὰ γε τοὺς ἀδελφούς ποιῆσαι τοῦτο ὀφείλων οὐ διεσκέψω. ἀλλ' οὖν εἴτε δι' ὑπεροψίαν, εἴτε δι' ἄγνοιαν, ἐπεὶ γέγονε συγγνωστὸν ἀνθρώπῳ ὄντι καὶ βιοτικαῖς κατακρατουμένῳ φροντίσιν· δι' ὃ δὲ τῇ ἀδελφότητί σου γράψαι προήχθη, ἴσθι οὕτως ἔχον· ὁ τοῦτ' ἐ γράμματι εἶον ἐπιφερόμενος, παρορησίαν πρὸς τοὺς μαθητὰς τοὺς διδασκάλους ἔχειν οἰόμενος, λαβεῖν ἡμᾶς

1100
 1. 181v ἐξητήσατο γράμμα πρὸς τὸν σὸν ἀδελφὸν ὡς ὠφελῆσαι | τοῦτον δυνάμενον πρὸς μὲν σὸν τοῦτον γράψαι ἀποσφραζομένην οὐκ ἔχων τὴν παρορησίαν ἀνεβαλόμην, πρὸς σὲ δὲ καὶ χρηστότερον ἦθος ἔχοντα, εἰ φθόνος πρὸς τοὺς ὁμαίμονας οὐδὲ εἷς, καὶ φιλίαν ἀπαρασάλευτον καὶ τῷ χρόνῳ τὴν φρόνησιν ἐντελεῖ καὶ τοῦ δικαίου τὴν ἀκρίβειαν παραφυλαττόμενον τοῦτο ποιῆσαι βεβούλευμαι· γράμμα πατριαρχικὸν ἐπιφέρεται, τηρηθῆναι τοῦτον παρὰ τοῦ πατρὸς ἐντελλόμενον, καὶ εἰ μὲν ὁσίως εὖροι βιώσαντα, ἀλλ' οὐ καθὼς οἱ κατήγοροι λέγουσιν, ἀποκαταστήσαι τοῦτον ἐν τῇ οἰκείᾳ μονῇ· εἰ δὲ τι τῶν καλῶν παρεκτραπένητα καὶ κατὰ λόγον ταύτης ἐστερημένον, ὡς ἔχει τοῦτον εἶσαι, φειδοῦς ἀξιοῦντα οὐδεμιᾶς· τούτου τοῦ γράμματος εἰ ἐναντία γράφειν σοι θέλωμεν, οὐκ ἔμφρονες κριθησόμεθα· ἐπεὶ δὲ καὶ φῆμαι ψευδεῖς διαγγέλλονται καὶ κατηγορεῖαι κινουῦνται ἀπίθανοι καὶ ἀνάιτιοι αἰτιῶνται πολλάκις, παρακαλοῦμεν ἐπιστῆσαι τὸν νοῦν τοῖς ἐρευνωμένοις καλῶς καὶ ἀπροσπαθῶς

1110
 1. 182 τοῖς ἐξεταζομένοις, εἴ τι | συνορθᾶς τὸν ἄνθρωπον ἔχειν δίκαιον, ἐπιβλέπειν καὶ τὸν πατέρα πρὸς τοῦτο παρακαλεῖν καὶ εἰ μὴδὲν ἐν οἷς ὑπέχει τὴν δίκην ἐνέχηται, ἢ μικραὶ αἰ εὐθύναι καὶ οὐκ ἐκβολῆς εἰσὶν ἄξιαί, ἀνθρώ-

πους γὰρ ὄντας ἀδύνατον καθαρὸς εὐρεθῆναι μῶμου, ἄλπουν τηρηθῆναι τοῦτον ἐξαιτοῦμεν καὶ ἀβλαβῆ.

1125 53(52). Τῷ πατριάρχει¹.

54(53). Τῷ αὐτῷ².

f. 183 55(54). Τῷ κανστρισίῳ.

Ἰσως οὐκ εὐλόγα δόξω λέγειν οὐδὲ δίκαια, περὶ τῶν ἤδη τῇ δοκίσει
 f. 183v μόνῃ διαλυθέντων μαχόμενος, καὶ οὐ φύσει | μεμψίμοιροι καὶ τὰ τῶν ἄλλων
 1130 μὴ θῆρον διαγινώσκειν οὐκ οἶδ' ὅπως εἰπεῖν ἐκόπτες ὑποκρινόμενοι, καὶ
 οὐ μικρὸν ὑμῖν ἢ οὐδὲν ἐξ ἀσυλλογίστου διανοίας τὸ προχθὲν καταφαίνε-
 ται. ἀλλ' εἰ μὲν ἄλλου τὸ ἐγκαλούμενον τανῦν ἔστι δράματος, ἄλλο δὲ τό-
 ποτε προχθὲν ἦν, εὐλογος ὑμῶν ἢ νέμεσις καὶ οὐκ ἄλογος· εἰ δὲ περὶ τοῦ
 αὐτοῦ καὶ τότε καὶ νῦν ἔστιν ἡ διαφορὰ, παρὰ τῶν εἰδότην κρίνειν ὀρθῶς
 1135 οὐκ ἀλόγως, ἀλλ' εὐλόγως λέγειν κριθῆσομαι. φωτὸς παραγενομένου πάν-
 τως ἔρεῖς τὸ σκοτὸς ὑποχωρεῖν καὶ τῆς ἐπικειμένης τῇ φλογὶ ὕλης ἀφανι-
 σθείσης τὴν ἀνημμένην φλόγα μαραινέσθαι· πόρρω τῆς ἀγάπης οὕσης τὴν
 ἔχθραν ἐλαύνεσθαι; φημὶ κἀγώ. εἰ οὖν τῷ φωτὶ τὸ σκοτιζόν αὐτὸ νέφος
 1139 ἐπιτιθέσθαι πειρᾶ, καὶ τῇ μόλις μικρὸν γοῦν καταπαυθείσῃ φλογὶ τὴν ὑπεκ-
 f. 184 καίουσαν καὶ πλέον αὐτὴν ἐπεγεύρουσαν ὕλην ἐμβάλλειν, καὶ τὰ τὴν τῆς
 φιλίας ἀποσβεννύειν θρυαλλίδα φανερῶς καὶ ἀπροκαλύπτως ἀποσφύζειν
 δυνάμενα, τίς ἡμῖν ἐπιτριβήσεται μῶμος; οὐδὲν ἕτερον ἢ μόνον ἐπὶ τοῖς
 δρωμένοις ἀχθομένοις ὅσαι ἡμέραι, εἰ μὴ καὶ τὸν παιόμενον αἰτιῶτό τις
 οὐ μὴ ἀναισιθῆτως ἔχει, καὶ τὸν ὠθούμενον ὅτι μὴ στήλης δίκην ἀκίνητος
 1145 ἵσταται; οὐ μὲν οὖν τὸ γενόμενον οὐκ ἔξω πολλῆς ἔστι θλίψεως, τοῦτο
 [δὲ] παρ' ὑμῶν πολλάκις ἀνωμολόγηται καὶ παρὰ τῶν ὅπως ἐπισταμένων
 γέγονε κέκριται· ποῦ γάρ ἔστιν δίκαιον τὰ τοῦ πλησίον ἀφαιρεῖσθαι βιαίως
 τιὰ καὶ τῆς ἐκείνου γνώμης χωρὶς τῶν ἐκείνω συλλεγέντων πολλῶ πόνῳ
 καρπῶν ἐπεντυφᾶν, καὶ ταῦτα ζῶντος ἐκείνου καὶ βλέποντος; ἄρ' οἰοτὸν
 1150 τοῦτο ἢ φορητόν; οὐ δὲ μετὰ τὴν δόξασαν ἀγάπην ἐκείνην, ὡς οὐκ αὐτάρ-
 f. 184v κης ὑμῖν οὕσα | ἢ πρώην καθ' ἡμῶν ἐπαγωγῇ τῶν ὀδυνῶν ἐπὶ μᾶλλον
 προσιέθειται, δέον ἀφαιρεθῆναι, κῆπον Ἀδώνιδος ἢ πυραύσιον μόνον
 τὴν ὑμετέραν ἄπαξ χαρακτηριόαντων διάθεσιν, ἴσως οὐδ' ὑμεῖς ἀγνοεῖν
 ἔχετε. ἐγὼ μέντοι τὸ πλέον ἐπίσταμαι, ὅσῳ καὶ ὁ τιρωσκόμενος τοῦ βάλ-
 1155 λοντος αἰσθητικώτερος, μάλισθ' ὄρκους ἀπομνημένων φρικτοῖς, μηδεμιᾶς

1146 δὲ erasum 1152 μῶρον A. ὦ in ó A²

¹ « Ἀθηνα », ἐνθ' ἄν. 193 καὶ « Byzantion », ἐνθ' ἄν. 443.

² « Ἀθηνα », ἐνθ' ἄν. 194 καὶ « Byzantion », ἐνθ' ἄν. 444.

κακώσεως αἰτίους ἀποφανθῆναι ὑμᾶς. ἐπεὶ δὲ τοῦθ' οὕτως ὑμῖν ἔχειν δοκεῖ, καὶ οὕτε ἢ πάλαι τυρευθεῖσα τῶν φοιτητῶν, τοῦ μὲν γνησίου διά-
 ζευξίς, τοῦ δὲ νόθου μὴ ὄντος οἰκεία δὲ προαιρέσει γενομένου ἀφηνίασις,
 οὕτε ἢ τῶν νῦν πρατιομένων ἐπιχειρήσις, οὕτε, ἵνα τὸ βαρύτερον εἶπω καὶ
 1160 πολλῶν δακρύων ἄξιον, ἢ τῶν διαφερόντων τούτοις ἀγχιστέων, ὅσον τὸ
 καθ' ὑμᾶς, σιτάσις φιλόνηκος, οὐ πρὸς ἡμᾶς ἐχόντων πάλαι ὡς ἔχουσιν.
 f. 185 ἄξια λύπης κρίνονται παρὰ σοί, τὸ σοὶ διαπραξάμενος ἐφετὸν μένε ταῦτα
 δρωῶν καὶ νῦν καὶ ἀεὶ, ἔφορον ὧν ποεῖς τὸν ἐτάζοντα νεφροὺς καὶ καρδίας
 ἔχων θεόν. ἐγὼ δὲ σποδὸς ὧν καὶ γῆ, ὅσον οὐπω τῆς ψυχῆς τοῦ δεσμοῦ
 1165 χωριζομένης, τῇ μητρὶ γῆ μέλλων παραδοθήσεσθαι καὶ εἰς κόνιν διαλυθή-
 σεσθαι, καὶ ἐσίγησα, καὶ τὰ ἔμμαντοῦ μόνα σκοπῶν σιγήσομαι, ὡς μὲν ἀνθρω-
 πίνην ἀσθένειαν περικείμενος, τοῖς ἐπισυμβαίνουσι πειρατηρίοις ἀχθόμενος,
 ὡς δὲ λόγῳ τιμηθεὶς καὶ ὑπὸ τῶν μεγάλων τῆς ἐκκλησίας νομοθετούμενος
 διδασκάλων, τὸ δόξα τῷ θεῷ πάντων ἔνεκεν καθ' ἐκάστην ἐπιφθεγγόμενος.

1170 56(55). Γρηγορίῳ μαθητῇ ἀποστειλήσαντι.

Εἰ σαντιῶ μηδὲν σύνοιδας πρὸς ἡμᾶς ἐσφάλλθαι, ἔασον ἡμᾶς, ἀδελφὲ
 Γρηγόριε, δίκην κυνὸς ὑλακτεῖν, σκώπτων καὶ καταγελῶν καὶ ταῖς ὕβρεσι
 f. 185v πλύνων τοὺς κολοιώδεις καὶ λάλους ἡμᾶς. Εἰ δὲ μὴ ἀθρόον σε | τῶν τοιού-
 των τὸ οἰκτεῖον ἐξεπίσταται σννειδός, τίς εἰμι ἐγὼ θεοῦ μεταβαλεῖν ἄμυναν,
 1175 ὅποτε καὶ οἷσις κρίμασιν οἶδεν ἐπάγειν τῶν δρωμένων τὴν ἀμοιβήν. βάλλε
 οὖν ἡμᾶς πικροῖς τοῖς ὄνειδέσιν ὀπόσον καὶ θέλεις, καὶ ψάλλε γεγωνότερον
 εἰς ἡμᾶς, τὸν οἶνον καὶ προπίνων καὶ πίνων· καὶ γὰρ εἰ καὶ χεῖρας ἡμῖν
 ἐπενεγεῖν καταθρασυνθῆς, ἀδυνάτους εὗροις εἰς ἄμυναν.

57(56). Ἐπισκόπῳ.

1180 Ἄπεχθε πρὸ καιροῦ τοὺς ὀφειλομένους μισθοῦς. οὕτω με τὸ εὐγνωμον
 πείθει λέγειν τὸ σόν· οὐ γὰρ ἀμφιβόλους ἡμᾶς εἶναι ἐδοκίμασας, οὐδὲν ἢ
 τῶν ἐφιεμένων ἀποτυχίαν τὰς ὑπερθέσεις εἰδὼς, ἀλλὰ τῇ προλήψει ὑπὸ
 σαντὸν ἐποιήσω, κρατεῖν οὐ κρατεῖσθαι διεγνωκώς. ἐπεὶ οὖν οὐκ ἄχαρις
 ἢ προαίρεσις, οὐκ εἰς ἀχαριστοῦντας γνώση ταύτην ἐπιδεικνύς. εὐγνώμονες
 1185 γὰρ ἡμεῖς, καὶ τὸ μικρὸν ἠγούμενοι μέγα, τὴν τοῦ διδόντος σταθμίζοντες
 πρόθεσιν.

58(57). Κωνσταντίνῳ βεσιτήτορι.

f. 186 | Ἔδει, καλὲ Κωνσταντίνε, τὴν ἡμετέραν αἰδεσθέντα σε σιωπήν, μὴ
 οὕτω φανῆναι περὶ ἡμᾶς ἀγνώμονα, καὶ λήθης παραδοῦναι βυθῷ τὰ ἡμέ-
 1190 τερα, εἴ γε καὶ ἐν εὐεργεσίας μέρει ταῦτα κέκριται παρὰ σοί· παρὰ τοῖς
 ἐχέφροσι γὰρ καὶ κέκριται καὶ κριθήσεται, εἰ μὴ ἄρα τῶν πολλῶν ἐκστηναί
 σε τοῦ οἰκείου σννειδότης πέπεικε τὸ ἀχάριστον. ζηλωταὶ γὰρ πως πεφύ-

καμεν ἅπαντες τοῦ κακοῦ, καὶ θᾶπτον ἔσσι τινὰ ἄλλοίωσιν τοῦ προσόντος
λαβεῖν ἀγαθοῦ πρὸς κακούς ἀποβλέποντα ἢ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς σκοποῦντα
1195 ζηλοῦν τὸ προσὸν ἐκάστῳ καλόν. οὐκ ἠδέσθης τοῦ τοσοῦτου χρόνου τὴν
σιωπὴν, τὴν αἰδοῦ γινομένην τῆς σῆς κοσμιότητος; ἢ φόβον, οὐκ αἰδῶ,
ταύτην ἤγησαι; τί δαὶ καὶ τὸ παραναγκάσαν ἀπειρῆσαι ἡμῶν ὡς μήτε ὀφθαλ-
μοῖς ἰδεῖν ὑμᾶς ἀξιοῦν, ἀλλὰ θύραζε μὲν παραγίνεσθαι, ἄκροις δὲ καὶ ἀψό-
1199 φοις ποσὶ τοῦτο ποιεῖν; μὴ γὰρ εἰς δικαστήριον εἴλξαμεν; μὴ τὴν ἔκτισιν
f. 186v ἐπεβαρῆσαμεν | τοῦ μισθοῦ; οὐχὶ τὸ πᾶν τῇ σῇ προαιρέσει ἀνατεθείκαμεν;
οὐχὶ τὸ δοῦναι καὶ τὸ μὴ δοῦναι σὸν ἦν; οὐχὶ πᾶς εὐ φρονῶν οὐ τῇ τῶν
δώρων δαψιλεῖ δόσει, τῇ τοῦ τρόπου δὲ προσέχει ὀρθότητι; ἡμεῖς, ἀδελφέ,
οὐ σὲ μόνον, ἀλλὰ σχεδὸν τοὺς ὑφ' ἡμῶν μαθητευομένους ἅπαντας τῶ οἰκείῳ
συνειδῶτι ἐάσαμεν, ἔν' ἕκαστος πρὸς ὃ δυνάμεως ἔχοι τὴν προσήκουσαν
1205 ποιῆται φιλοφροσύνην, οὐδένα δὲ ἠναγκάσαμεν, μήτε δοῖη θεὸς ἀναγκάσαι
τινά. εἰ δ' οὕτω διακειμένων ἡμῶν οἱ πολλοὶ μὴ κατὰ ἀπορίαν ἀλλὰ δι' οἰ-
κείαν φανλότητα πρὸς ἡμᾶς ἀχάριστοι διαμένουσιν, ἔνδικον ἰδίῳ καιρῷ
λήφονται τὸν μισθόν. αὐτὸς δὲ τοιαῦτα καὶ λέγειν καὶ γράφειν εἰς τοσοῦτον
ἐλάσας ἡμᾶς, ἴσθι τὸ πᾶν ἀποδεδωκῶς τοῦ μισθοῦ.

1210 59(58). Ἄρχιεπισκόπῳ Σέλγης.

f. 187 Ἐφθασεν ἡμῶν τὴν ὀλιγορίαν ἐπιδιορθοῦμενον τῆς ὑμετέρας ἀγιο-
σύνης τὸ προαιρετικόν. ὀλιγορεῖν δὲ πῶς οὐκ εἰκὸς ἦν ἀνθρωπίνῳ πάθει
κατεσχήμενος; ἔπειθε γὰρ ἢ καὶ παρὰ τὸ εἰκὸς βραδύτης μὴ δυοσχερίας
ἐπικρατίαν, μικρολογίας μὲν οὖν κατακράτησιν ἔννοεῖν. ἀλλὰ τοῦ νοῦ
1215 τοῦτο μελέτημα μόνον ἦν, ὃς ἐπειδὴν τινος τῶν ἀληθῶν διασκεψέως ἀμάρτη,
περὶ τινὰ τῶν ἀβεβαίων ἀπασχολεῖται, δισταμένης ἀπὸ τούτου τῆς διαγνώ-
σεως πρὸς ἐκεῖνο. οὐ γὰρ διενεοῦμεθα μάταια, ἢ μετὰ ταῦτα ὑμῶν ἔδειξε
σπουδῆ. διὸ τότε μὲν μελέτη τὴν κατάγνωσιν ἐποιῶμεν, μήκος ὁδοῦ καὶ
βιοτικῶν φροντίδων περιστάσιν προβαλλόμενοι, νῦν δὲ ἀμελετήτως ἔχοντες
1220 ἀπαριθμεῖν κἄν τούτῳ πολλὰ πρὸς εὐχαριστίαν ἐτρούπημεν, ὧδε μὲν ταχεῖς,
ἐκεῖ δὲ φανέντες βραδεῖς. μέρος γὰρ ἡμῖν αἰεὶ τοῦτο λογίζεται δωρεᾶς, τὸ
πραγμάτων ἐκτός καὶ γνώμη προθύμῳ τὸ ἡμῖν ἀπολαμβάνειν ἐποφειλό-
μενον. |

f. 187v 60(59). Ἦγουμένῳ τῶν Μονοβατῶν.

1225 Ἐκείνους αἰτιᾶσθαι τις ἐθέλει, τοὺς φρόνημα γήϊνον ἔχοντας καὶ διὰ
τοῦτο καὶ ὑπ' αἰτίαν ὄντας· οὐδὲ γὰρ ἂν οἱοί τε διαδρᾶναι τὴν ἐκ τῶν
λόγων οὕτοι μομφήν, ὅτι μηδ' ὅσα ποιεῖν αἰροῦνται ἔξω αἰτίας εἰσίν. ὧν
δὲ τὸ φρόνημα οὐ ταπεινὸν οὐδὲ γήϊνον, τούτους πῶς ἂν τις καὶ αἰτιάσαιτο
μὴ ἔξεστηκῶς, κύριος δὲ τοῦ οἰκείου λογισμοῦ ὧν; ἵνα δὲ μὴ οὕτω λέγον-
1230 τες ἔξω τούτους εἶναι δῶμεν σαρκὸς ὡς οὐκ ὑπὸ τὸ πταιστὸν ὄντας, οὕτοι

- τούτους καταιτιάσονται, οἳ προέχειν ἢ κατὰ χρόνον ἢ κατὰ βίον δόξουσιν· ἐπεὶ καὶ χρυσὸς χρυσοῦ καὶ ἄργυρος ἄργυρον δοκιμώτερος ἢ καθαρώτερος. οὐχ ἱκανοὶ γ' οὖν ὄντες ἡμεῖς κατὰ τῆς ὑμῶν ἀγιωσύνης αἰτίας κινεῖν, ὅσον ἐπὶ τῷ ὑμετέρῳ σκοπῷ — θεῖος γὰρ οὗτος καὶ πρὸς θεῖαν δρέπων δρμὴν —
- 1235 ἐπεὶ κατὰ γε τὸν ἡμέτερον οὐκ ὀλίγα τὰ αἰτιάματα, παράκλησιν γράψαι
 f. 188 μᾶλλον, οὐκ αἰτίαν, συνείδομεν. ἰδοὺ | τὸ πατρικόν σου τέκνον, ὃ τῶν σῶν
 πόνων καρπός, ὃ τοὺς χαρακτῆρας ἀποσώζων τοὺς πατρικούς, ὃ χρηστὸς Ἀρσένιος, οὗ καὶ μνήμη μετὰ τῆς κλήσεως δακρῶν μοι πολλῶν ὑπόθεσις γίνεται, ὃν ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ βλέπων μὲν ἀπλοῦν τὸ τῆς λύπης ἔφερον
- 1240 πάθος, μὴ βλέπων δὲ διπλοῦν τοῦτο προσεκτησάμην, ταῖς πατρικαῖς ἀγκά-
 λαις ἐναπεδόθη, οὐχ ὅσων μὲν ἐξῆν, ὅσων δὲ ὁ χρόνος ἀπῆτει μαθημάτων ἐπαπολάσας· μᾶλλον δὲ οὐκ ἀπολάσας, ἄκροις δὲ χεῖλεσι τῆς τούτων γεγευμένος γλυκύτητος· ὃ καὶ τοῦτον ὠδύνησεν, ὥσπερ τοὺς χρυσοῖτιν ὀρύτ-
 τοντας γῆν ἢ ἀποτυχία τοῦ θησαυροῦ, καὶ ἡμᾶς ὀδυνᾷ πλέον, ὅτι, μὴ ἐπὶ
- 1245 ψαμμῶδους καταβαλοῦσι γῆς τὸν θεμέλιον, οὐκ ἐξεγένετο τῇ ἐπιρροίᾳ τῶν
 ἡμετέρων ἀμαρτιῶν ἐπιθεῖναι τὴν θροφήν, παντοίοις ἀνέμοις ἄσειστον μέλ-
 λουσαν τὴν οἰκίαν γενήσεσθαι. τοῦτον δεξιόμενος μὴ χρόνῳ κατασχών, ὃν
 f. 188v καλῶς ἐνήρξω καταβάλλειν θεμέλιον | ἐρείπιον ἐάσης κεῖσθαι καὶ ἀνώρο-
 φον, ἀλλ' ὡς ἂν τις εἴποι τῶν κατὰ σὲ θεῶν ἀνδρῶν — οὗ γὰρ ἐννοίας ἐμῆς
- 1250 λέγω σοι ῥήματα — κανόσι τοῦτον κανονίσας πνευματικοῖς, καὶ τὰ κατὰ
 θεὸν αὐτοῦ ταῖς πρὸς σωτηρίαν ἀγούσαις ὁδοῖς διαβήματα καταρτίσας, ἀπερίτρεπτον αὐτὸν εἶναι ταῖς περιτρεπούσαις θαρρήσας ἐπιβουλαῖς, ὀπλι-
 σμένον δηλονότι ταῖς τιμίαις ὑμῶν καὶ θεῶ ἐγγιζούσαις εὐχαῖς, καὶ ἰλύος ἀνεπίδεκτον πάσης — οὐδὲ γὰρ ἂν κибδηλωθεῖη χρυσὸς μέσον τέλματος
- 1255 ὦν — πρὸς ἡμᾶς ὅτε καιρὸς ἐπιτρέπει σοι ἐξαπόστειλον, τῆς φίλης καὶ
 θεῶ καὶ ἀνθρώποις σοφίας μεθέξοντα. καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ ἐπαλείφειν οὐ
 κατοκνήσαντες, καὶ ἀνδράσιν ἐγκατοικίζειν τοῖς ἤδη τὰ πρесоβεῖα τῆς μαθή-
 σεως ἔχουσι σπουδάσαντες, θᾶπτον τοῦτον πρὸς τὸν τὴν κατὰ θεὸν ἐκπαι-
 δεύοντα σοφίαν αὐθις ἐξαποστελοῦμεν.
- 1260 61(60). Ἰωάννη πιγκέρην τοῦ πατριάρχου.
- f. 189 Ἐμπορικὴν καὶ οὐ σοφιστικὴν μετιέναι τέχνην | ὑμᾶς φωραδείημεν,
 εἰ πλέον τοῦ δοθέντος λαβόντας ἔξειν καταναγκάσομεν τὸ ζητούμενον·
 πάλιν εἰ τὸ ἴσον λαβεῖν ἐπισπεύσομεν, μικρολογίας ὑποπέσομεν ἢ καὶ ἀνοίας
 γραφῆ. οὔτε οὖν τιμιουλκεῖν διὰ τὸ ἀνύποπτον, οὔθ' ὑποτέμνειν συνιδόν-
 1265 τες διὰ τὸ ἕτερον, ἐκεῖνο παρακαλεῖν ἔγνωμεν, ἴν', εἰ μὴ τις κατεπεῖγοι
 τὴν ἀπόκτησιν ἀποτρέπουσα πρόφασις, ὃ βούλει προθεῖς τίμημα — βουλήση
 δ' οἶδα τὸ βαρῶνον οὐδ' ὄλωσ, ἄλλως τε καὶ δι' ἀγάπην, οὐ κατὰ τινα

1247 οἰκίαν A² οἰκίαν A

τοῦτο ποιῶν ἐπειξιν — δοίης ἡμῖν τὸ ληφθὲν ἐν χρήσει βιβλίον. εἰ δ' ἔτι
 τὸ ἐξεῖργόν ἐστιν, ἔκουσίον εἶναι θέλοντες οὐκ ἀκούσιον τὴν κατάνευαιν
 1270 — ὃ γὰρ αὐθαίρειον, τοῦτο καὶ ἄλυπον — παρακαλοῦμεν μὴ σκανδάλον τι
 παραίτιον τὴν πρὸς τοῦτο γενέσθαι ὑπόμνησιν. τὸ χρησθὲν γὰρ ὡς ἐξουσια-
 σθὲν ἀδελφικῶ κατασχόντες τρόπῳ, τοῖς ἡμῖν ἐπικτηθεῖσι καὶ τὰ τούτου
 ἐπισυνάφομεν. μένει δὲ παρ' ἡμῖν ἡ ἀγάπη, συγχεομένη κατὰ τοῦτο μηδέν.

1274 62(61). Ἐφραῖμ μοναχῶ.

f. 189v Ἐν ἀντὶ πάντων τοῦτο γράφαι συνεῖδον, μεμνησθαί σε | τῆς ἡμῶν
 μετριότητος παρακαλῶν διὰ τῆς γραφῆς, καὶ προτιρέπων τὴν ἐπιδημίαν μὴ
 τῇ ἀποδημίᾳ συναπελθεῖν. ἀλλ' εἰ καὶ τοιοῦτό τι προσενεσπάρῃ τῷ λογι-
 σμῶ, ἀποκρούσασθαι θᾶπτον αὐτό· στρεπτάς γὰρ ἐμαθητεύθης εἶναι φρένας
 ἐσθλῶν. τὰ δ' ἄλλα καὶ μὴ θέλων σιγῶ· τοιοῦτος γὰρ μου τῇ σαρκὶ σκό-
 1280 λωφ ἐδόθη, τανῦν πλείω λέγειν οὐκ ἐφείεις.

63(62). Νικηφόρῳ μητροπολίτῃ Φιλιππουπόλεως¹.

f. 190 64(63). Ἐφραῖμ μοναχῶ.

Τοῖς χρυσοῖς σου γράμμασιν ἐντυχόντες, καὶ δι' αὐτῶν τό τε τοῦ ἡθους
 σεμνόν, καὶ τὸ τῆς φύσεως δεξιόν, καὶ τοῦ περὶ ἡμᾶς σου πόθου μαθόντες
 1285 τὸ ἀκραιφνές, ὄσην ἐδεξάμεθα τὴν χαρὰν οὐχ ἱκανοί ἐσμεν τῇ τῆς ἐπιστο-
 λῆς δηλῶσαι γραφῇ. τῇ χαρᾷ δὲ πως καὶ λύπη συνείπετο, διὰ τὸ μὴ τοιού-
 τους ἡμᾶς οἶεσθαί σε, οἴους ἐδήλους εἶναι διὰ τοῦ γράμματος, εἰ καὶ μὴ
 τῷ νῶ, ἀλλὰ γε δι' ὧν ἐφάνης ποιῶν. εἰ γὰρ ἡπίστασο φιλία μόνῃ πνευμα-
 τικῇ καὶ οὐ δόσειν ἡμᾶς ἡδεσθαι, οὐ τοῖς γράμμασι προσθεῖναι προήρη-
 1290 σαι καὶ τὸ σταλὲν περιβόλαιον, τὴν πλεονεξίαν οὐκ οἶδ' ὅπως εἰπεῖν τὴν
 ἡμετέραν ἐλέγχων, εἰ καὶ μὴ φανερώς ἀρκεσθεὶς ταῖς πάλαι φιλοτίμοις
 καὶ δαυιλέσι σου δωρεαῖς. ὅμως χρησιτῆς οὔσης σου τῆς προθέσεως, χρη-
 στὸν ἡμῖν ἐφάνη καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων· καὶ οὕτως αὐτὸ προθύμως,
 1294 οὐκ ἀπλησίαν νοσοῦντες, ἐδεξάμεθα, ἀλλὰ τῷ πρὸς σὲ πόθῳ νυτιτόμενοι,
 f. 190v ὡς ἐξ ἐκείνου καὶ νῦν καθ' ἐκάστην | τούτῳ σκέπεσθαι νύκτα, καὶ μνημεῖον
 αὐτὸ τῆς σῆς ἀγάπης σώζειν διηνεκές. ἀλλ' οὕτω μὲν ὧδέ πως ἐχέτω· τὸ
 δὲ μετὰ τοῦτο κατοκνεῖ μὲν τοῦ γράφειν ἢ χεῖρ, ἀτονεῖ δὲ καὶ τοῦ λέγειν
 ὁ νοῦς· ἀδοκῆτοίς γάρ τισι θλίψεσι κυρῆσας, οὐκ ἔχει τοῖς οἰκείοις παρο-
 μαρτιοῦντα τὸν νοῦν λογιμοῖς, τοῦ τῆς ἀθυμίας ἐπιπροσθούντος αὐτῷ
 1300 νέφους, καὶ μὴ ἔωντος ἐξάγειν εἰς φῶς τὸ τῆς καρδίας ἐνθύμιον. ἐπεὶ
 οὖν καὶ ἡμεῖς ἀθυμίας ἐνοσχεθέντες, ἀχλύϊ παρὰ πονηρῶν καὶ τὴν γνώμην

¹ Ἐδημοσιεύθη εἰς « Byzantion », 24, 1954, 445 καὶ « Ἀθηνᾶ », ΝΗ', 1954, 194.

καὶ τὴν προαίρεσιν ἀνθρώπων ἐπενεχθείσης ἡμῖν, οὐχ οἷοί τε γεγόναμεν
 διὰ μακρᾶς γραφῆς τὸν ἡμέτερον πρὸς σὲ πόθον ἀφοσιώσασθαι, τοῦ νοῦ μὴ
 ἐξακοῦντος τῷ σκότῳ τοῦ περικειμένου νέφους αὐτῷ καθυπουργεῖν τῇ διὰ
 1305 μέλανος γραφῇ, μικρὰ ἄττα προσεπειπόντες ἀρκεσθησόμεθα. οἶδα γὰρ ὅτι
 καὶ τῷ βραχεῖ τῆς γραφῆς ἱκανὸς αὐτὸς εἶ τὸ πολὺ τοῦ πόθου διατεκμή-
 ρασθαι. *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191
 σπεῦσον ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς τοὺς | ἀδὸλφ φίλιᾳ φιλοῦντάς σε· ἐλθὲ
 πάλιν πρὸς τὴν τῶν λόγων διατριβήν, ἀπολαύσων τῆς τότε σοι ποθουμένης
 διδασκαλίας, μὴ τὸν τοσοῦτον πόθον ἢ τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου κατα-
 1310 σβέση διάστασις. οὐ πολλοῦ δεήσει, σαφῶς ἐπίσταμαι, χρόνου τῇ ἀρδεῖα
 τῶν ἡμετέρων λόγων τὴν ψυγεῖσαν ἐκείνην τῶν μαθημάτων αὐτίς ἀποπλύ-
 ναι πηγῇ, καὶ θάπτειν ποιῆσαι πότιμον ἀναδοῦναι νᾶμα καὶ διειδές. τῷ
 μεγαλοφνεῖ γὰρ σου καὶ σπουδαίῳ πεπορθῶς εἰμι σφόδρα, καὶ θαρρῶ τὴν
 μνήμην αὐτῶν ἄλγιστον ἔτι καὶ νῦν σῶζειν σε, καὶ μὴ μικρὰν παραμένειν
 1315 ἐν σοὶ θρυαλλίδα τοῦ τούτων λόχου, τῷ ἐλαίῳ τῆς σῆς πιαينوμένην σπου-
 δῆς. δις μὲν οὖν ἀναβιῶναι τῶν Ἑλλήνων οἱ μῦθοι τὸν Ἰάσονα λέγουσι·
 καὶ ψευδὲς τοῦτο τοῖς ὀρθᾷ φρονοῦσι καταφαίνεται εἶναι. ἐφ' ἡμῖν δὲ
f. 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191 *f.* 191
 τοῦτο μετὰ τῆς ἀληθοῦς καὶ οὐ τερατώδους γενήσεται πίστεως, | εἴ σου τὴν
 πεποθημένην ὄψιν κατιδεῖν, καὶ τῆς γλυκείας ἀπολαῦσαι σοι τῶν λόγων
 1320 ὀμιλίας ἀξιοθελήμεν. μὴ ἐπὶ πολὺ τῷ δίψει τήκεσθαι τῆς σῆς ἐάσης ἀγάπης
 ἡμᾶς. ἀπόδος ἡμῖν σαντὸν τοῖς ποθούσί σε. ἀπολαύσαιμὲν σου τῶν πνευ-
 ματικῶν ἐκείνων, πολυέραστε, λόγων, οἱ ψυχικῶς ζῶντες καὶ τὰ τοῦ πνεύ-
 ματος κρίνειν, ὡς ὁ ἀπόστολος εἶρηκεν, οὐ δυνάμενοι, μωρίαν ἀλόγως τοῦτο
 οἰόμενοι, ἀποδῶμεν καὶ ἡμεῖς σὺν τόκῳ τὸ ὄφλημα. χρεῶσται γὰρ σου εἰς
 1325 πολλὰ κατεφάνημεν, πέρα τοῦ δέοντος τὰ τῆς προαιρέσεως ἐξ ἀγαθῆς προ-
 θέσεως ἐπιδειξαμένου σου. ἐπίσταμαι δὲ φιλοδιδάσκαλον, μᾶλλον δὲ φιλο-
 μαθῆ καὶ τῆς παιδείας ἑραστὴν ὄντα σε, ταῖς ἡμετέραις εἴξαντα παρακλή-
 σεσι τὸ ζητούμενον παρασχεῖν. τὴν ἐκ βάθους οὖν ἡμῶν οὐκ ἐπιπόλαιον
 γνῶς ἀγάπην, δίδου τὸ αἰτηθέν.

1330 65(64). Θεοδώρῳ πρωτονοταρίῳ.

f. 192 *f.* 192 *f.* 192 *f.* 192 *f.* 192 *f.* 192 *f.* 192 *f.* 192 *f.* 192 *f.* 192 *f.* 192 *f.* 192 *f.* 192 *f.* 192 *f.* 192
 Συνήθεις ἡμεῖς· ὅτι δὲ οὐ τῶν ἐπιφανῶν, | οὐ ποθούμεθα ποθοῦντας
 ἀλλ' ἐλεούμεθα. εἴτε δὲ ἐλεεῖς εἴτε ποθοῦντας ἀντιποθεῖς, σπουδάσον,
 κύριέ μου, πρὸς τὴν ὑπόμνησιν, μὴ τῷ προσεγγεῖν ἅπαξ ταύτην ἀρκού-
 μενος, τῷ συνεχεῖ δὲ τὴν ἀποπεράτωσιν ἐξευρίσκων. τοῦτο μὲν γὰρ τῶν
 1335 λίαν πρὸς τοὺς ἐλεουμένους ἢ φιλουμένους θερμοῶν, ἐκείνο δὲ τῶν καὶ πάνυ
 ψυχρῶν. οἶδα δέ, εἰ μὴ φαῦλος ἐγὼ εἰκαστής, ὡς ἀντιπρᾶττον μὲν οὐδέν,
 συμπράττοντα δὲ μᾶλλον ἔξεις πρὸς τοῦτο πολλά· τὸ μὴ δωροληψίας ἔνεκεν
 λέγειν, τὸ ὑπὲρ ἀγαθοῦ τὴν σπουδὴν εἶναι, τὸ μὴ κατὰ πολὺ τῆς ἀρχῆς

1315 *πιανόμενον* cod.

ἐλαττοῦσθαι τὸ πρόσωπον, καὶ τὸ τοῖς λόγοις ἐπακολουθοῦν δυνατόν.
 1340 ἔκφορα γ' οὖν τὰ παρ' ἡμῶν πολλοῖς μὴ ποιῶν — τοῦτο γὰρ πρὸ τῶν ἄλλων
 αἰτούμεθα — πᾶσι φανερὰ ποιῆσαι τῇ ἐκβάσει μὴ ὀκνήσης τὰ σά.

66(65). Ἰωάννη πρωτοβεστιαρίῳ τοῦ πατριάρχου.

Τὸ θαρρεῖν, μήτε συνήθης ὢν, μήτε φίλιον διαπραξάμενος, οἷς ἐπα-
 ε. 192v κολουθεῖ τοῦτο πάντως, | οὐκ ἔχω· θαρρῶ δ' ὅμως ἦθος βλέπων χρηστὸν
 1345 καὶ φίλον ἀγαθὸν εἰς τοῦτο κινήσας, καὶ διὰ παιδείας γεγευμένος μικρᾶς
 πρὸς τὸν ὄντα ταύτης οὐκ ἄμοιρον ἐκφαίνω τὸ βούλευμα. ἐκ τούτων μοι
 τὸ θαρρεῖν οὐκ ὄν ἐπεισενεχθέν, ῥαγέντων ὡσπερ τῶν τῆς αἰσχύνης δεσμῶν,
 οὐχ οἷα λέγειν ἰδιώτας ἔθος, ἀλλ' οἷα δεόν πεπαιδευμένους ἀκούειν γράφαι
 συνεῖδον. ταύτη γὰρ αὐτῶν διαφέρομεν μόνον· τοῖς μὲν γὰρ αἱ παρὰ
 1350 συνήθειαν καὶ παρὰ τὸ εἰκὸς φωναὶ καὶ τὰ τῆς ἐλεισιλογίας ἐξευρίσκον-
 ται ῥήματα, ἡμῖν δὲ μόνῃ τοῦ δικαίου ἢ προβολῇ καὶ ὁ τῆς ἀγάπης θεοσμός
 ἐξαρκεῖ, ἐκείνης μὲν ὑμῶν δεικνυούσης τὸ εὐσεβές, τούτου δὲ τὴν φυλα-
 κὴν τῆς ἀνωτάτω προφαίνοντος ἐντολῆς. εἰ οὖν τῆς ὑπομνήσεως τοῦ καλοῦ
 φίλου τὴν εἰς ἔργον προαγωγὴν οὔτε βαρύνουσαν οἶδας, οὔτε τοσοῦτον
 1355 ἐνδεῶς ἡμᾶς πρὸς ταύτην ἔχειν ὑπονοεῖς, ὡς σὸν τὸ τῆς ὑποθέσεως λογι-
 ε. 193 σάμενος — τοῦτο γὰρ ὁ τῆς μεσιτείας καὶ ὁ τῆς ὀρθῆς ἀγάπης | ἀπαιτεῖ
 τρόπος — ἐπείχθητι πρὸς τὴν ἔκβασιν.

67(66). Πέτρῳ ἀσηκηῆτις καὶ μαῖστορι.

Συμβάλλειν οὐκ εἶχον τὸν γέλωτα ὃν κατέχεας ἡμῶν χθές. αὐτὸς μὲν
 1360 γὰρ ἰδίᾳ σκοπούμενος ὁ γέλως τῆς διὸ καὶ ἐγένετο ἀπολογίας χωρὶς, σαρ-
 δάνιός μοι μᾶλλον ἢ ἀληθῆς κατεφαίνετο, ὃν προβάλλειν τοῖς ἐν πικρίᾳ
 ψυχῆς οὔσιν εἰκός, ὅτ' ἂν τινος ἀποτύχωσι τῶν σπουδαζομένων· μετὰ δὲ τῆς
 ἀπολογίας διερευνώμενος, πεπλανημένην ἐποίει καὶ ἀσυλλόγιστον τὴν διά-
 γνωσιν. εἰ γὰρ ἡ προβολῇ τοῦ ἐφιεμένου ἀναξία σοι νομισθεῖσα γέλωτος
 1365 ὑπόθεσις γέγονεν, πολλῶ μᾶλλον γελᾶση καὶ τῶν κάτω κατωτέρους θεώμε-
 νος. εἰ δὲ τὸ πρᾶγμα μὲν οὐ μικρόν, τὸ τοῦτο δὲ μεταχειριζόμενον πρό-
 σωπον ἀνεπιτήδειόν σοι κριθὲν γελᾶν, οὐ παρηγορεῖν, παρεσκεύασεν, ἐμοὶ
 μὲν ἀνεκτόν, τὰ κατ' ἔμαυτὸν εἰδῶτι καλῶς καὶ συνεπιεῖν ἔχοντί σοι μὴ
 1369 διαψεύσασθαι, σοὶ δ' οὐ πάντως καλόν, συγκατιέναι γινωσκομένῳ τοῖς
 ε. 193v ταπεινοῖς. πῶς δαί | καὶ τοῦ ζητηθέντος ἀνώτερον ἔμαυτὸν κρίναιμι, ὃν ὁ
 παρεληλυθὼς χρόνος οὐ βραχὺς ὢν καθάπαξ ἀπάσαστο, παρεισορύντων ἄλλων
 ποθεν οὐ τῶν ἀξίων, ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν ὑποβεβηκότων τινῶν καὶ παραγ-
 κωνισαμένων ἡμᾶς; ἀλλ' εἰ μὲν οἷός τε ἦν συνεισφέρειν τι τῶν κινούν-
 των εἰς ταῦτα, ἢ τὸ πρόσωπον οὐ ξένων λημμάτων εἰδῶς προτεθεραπευ-
 1375 κέναι συνήδειν, εἶχον ἂν μετὰ τοῦ λέγειν καὶ προσφέρειν ἐτέρους, οἳ ταχεῖς
 τοὺς προστατοῦντας ἐφεῦρον, καὶ βραδυτήτος κατηγοροῦν ὑμῶν. ἐπεὶ δὲ

ἡμεῖς πρὸς τὰς συνεισφορὰς ἀσθενεῖς, καὶ αὐτὸς τούτων ἀλλότριος, διὰ θεὸν
 ὃ δέον πράττειν ποιεῖν ἀγαπῶν, ἐὼντες λέγειν διὰ τὰ τοῦ θεοῦ θερμότερά πως
 τοῖς τοῦ θεοῦ, σιωπήσομεν, καὶ οἷς παρ' ἡμῶν τευχήκαμεν ἀρκεσθέντες,
 1380 οὐκέτι περὶ ἄλλων διανοχλήσομεν. ἀλλ' οὐδὲ παρηνωχλήσαμεν πώποτε, τὴν
 ῥοπήν τὴν σὴν ὀχλήσεως καταμαθόντες ἀπροσδεᾶ. καὶ τοῦτο δ' ἡμῖν συνέβη
 f. 194 δυσπειθέσιν οὔσι πρὸς ταῦτα, διὰ τὸν τῶν ἐχθραίνοντων μὲν | παροξυσμόν,
 τῶν δὲ φιλούντων ἀδημονίαν, τῶν μὲν ἀσθένειαν, τῶν δὲ ὀλιγωρίαν ὑμετέ-
 ραν προβαλλομένων.

1385 68(67). Φιλαρέτω μαῖστορι.

Τί μὴ παρὰ τινος διωκόμενος φεύγειν αὐτὸς κατεπείγη; τί μὴ τιθα-
 σενόμενος ἀκκίζεσθαι προσποιῆ; τί δαὶ μορμολύττειν καὶ δεδίττεσθαι ἡγού-
 μενος ἡμᾶς ἀγεννεῖς καὶ οὐκ ἐχέφρονας εἶναι ἐπιχειρεῖς; ἐγὼ μὲν οὖν πρὸς
 τὰ δηλωθέντα, οὐδὲν μετὰ σοῦ κοινὸν ἔχων, ἢ μόνον τὸν τῆς ἀγάπης φυλάτ-
 1390 των θεσμόν, ἀντιδηλῶσαι προήρημαι· σὺ δὲ μήτε τοῖς δηλωθεῖσι προσ-
 σχῶν, μήτε τὰ μέλλοντα συμβήσεσθαι σκοπῶν, κότον ἐγκείμενον παλαιὸν
 τῇ σῇ καρδίᾳ φυλάττων, καὶ μηδὲν ὑγιὲς ἐννοῶν, ὑπάρχοις καὶ βασιλεῦσι,
 καὶ μὴν καὶ τοῖς τὸν ἐκκλησιαστικὸν διυθύνουσι θρόνον προσελθεῖν ἐπη-
 1395 καὶ προσελθεῖν καθ' ἡμῶν βούλει; ὑπάρχω; στάθμιον μέγα καὶ μικρὸν
 παρ' ἡμῖν οὐκ ἔστιν· βασιλεῖ; τῶν ἐπιβούλων ἡμεῖς πόρρω, καὶ τῶν βασι-
 f. 194ν λικῶν τιμῶν οὐδὲ γνώριμοι· | ἀλλὰ πατριάρχη; ἐπισκόπων αὐτῶ καὶ ἱερέων,
 οὐ παίδων, εἰ καὶ πάντων, τὴν κυρίαν ἔχει φροντίς. οὐ ταύτη τῇ νυκτὶ
 τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἀφαιροῦσιν ἄγγελοι; καὶ τίνοι τὰ τῆς κακίας ἐπίχειρα
 1400 καταλείψομεν; οὐχ ἡμῖν αὐτοῖς ἔψεται; τί μὴ σπουδῇ τοῦτό σοι ἱερεῖ καὶ
 λειτουργῶ καθεστῶτι θεοῦ πρόσεστι, τὸ τὸν πονηρὸν ἐκ μέσου ἡμῶν ἐξαρ-
 θῆναι, καὶ τὴν οὐλὴν αὐτὴν τῆς κακίας ἀφανισθῆναι; ὅτι δὲ νηπίων φελλί-
 σματα παρεισάγεις ἡμῖν, ἃ καὶ κατὰ μεγάλων ἐξείργασται, καὶ κοῦφον
 1405 πρὸς οὓς ἐγένετο ταῦτα ποιεῖν, καὶ διὰ τοῦτο προσελεύσεις καθ' ἡμῶν ἐπὶ
 δικαστικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν βημάτων, ὅπερ οὐδὲ νῶ λαβεῖν ἐχρῆν
 προσεπαπειλεῖς, καίτοι τὴν ὑπὲρ τούτων ἔρηνναν ἐπαγγειλαμένους ποιεῖν.
 εἴπερ οἱ τῆς φιλίας ὄροι ἀμείωτοι διασφύζονται, ὅρα μὴ ἡμᾶς μὲν λαμπρο-
 1409 τέρους ποιήσης καὶ περιφανεστέρους, κατὰ σαυτοῦ δὲ τὸν ἀνάγυρον κινή-
 f. 195 σεις, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὸ τῶν μελισσῶν | σμῆνος ἐπὶ σαυτὸν ἐγερεῖς, καὶ
 τοῖς οἰκείοις εὗρεθῆση βαλλόμενος βέλεσιν.

69(68). Ἀλεξάνδρω μητροπολίτη Νικαίας¹.

¹ « Byzantion », ἐνθ' ἄν. 445 καὶ « Ἀθηναῖ », ἐνθ' ἄν. 195.

f. 197 **70(69). Θωμᾶ καὶ Ἰωάννη ἀδελφοῖς.**

Εἰ βίας τινὸς οὐκ οὔσης, μήτε μὴν φορολόγων πικρῶν ἢ χρησίων
 1415 *κατεπειγόντων, ἡμᾶς οὕτω τὴν αἴτησιν ὑπερέθεσθε, μήτε τῆς δλκῆς βαρ-*
νοσύης, μήτε τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ χρόνου τὴν ἀναβολὴν ἐμποιοσύης, πῶς
ἂν ἐλκομένοις, ἢ καὶ τόκους μετὰ τῶν κεφαλαίων ἀπαιτουμένοις, χεῖρα
δόντες θᾶπτον ἡμόνατε; καὶ εἰ ταῖς ἀκταῖς προσκλυζομένους οὐκ ἀνε-
 1420 *στήσατε, πῶς ἂν πελαγίους φερομένους ἀκατίους περιεσώσατε; ἔχεσθε*
γ' οὖν τῆς τοιαύτης προαιρέσεως, ἔχεσθε· ἡμῖν δ' ἐξαρκέσει πάντως ὁ χρή-
σας καὶ λόγων ἐχυρῶν καὶ δμηρῶν χωρὶς, εἴτ' ἐπισπεύδων εἶτε καὶ μηκύ-
ρων τὸ δάνειον.

71(70). Θεοδώρῳ μυστικῶ¹.

f. 197v **72(71). Ἐφραῖμ μοναχῶ.**

1425 *Ἐμοὶ γράμματα ὑμέτερα ἐπέμφθη. δηλοῦν, ἢ καὶ τι τῶ διακομιστῆ*
λεχθὲν ἀπὸ στόματος ταυτ' εἶχε, διασαφοῦν, τῶ σκοπῶ πάντως ἐξακολου-
θήσας, καυτὸς διὰ μακροῦ ἐποησάμην ἂν τὴν γραφὴν. ἐπεὶ δὲ μήτε διὰ
γράμματος μήτε διὰ ζώσης φωνῆς καταλαβεῖν τι περὶ τῆς ὑμῶν εὐλαβείας
 f. 198 *δεδύνημαι, | ἐκεῖνο τῇ γραφῇ θεῖναι μόνον συνειδόν, ὃ καὶ μὴ γράφων*
 1430 *τίθεμαι δι' εὐχῆς, εὐεκτοῦν ἔχειν σε μετὰ τῆς ψυχῆς τὸ σῶμα, ἐφ' ᾧ*
πέποιθε πᾶς, ἐλπίζομεν, ἀνθρώπος, κἂν αὐτοὶ τῶ ἐνύλω τὸ αὐλον οὐκ
εὐχρηστον ἔχωμεν. αἴτιον δὲ τῆς ἀμφοτέρων καχεξίας τοῦ μὲν ἢ οἰκεία
θρασιώνη, τοῦ δὲ ἢ τοῦ βίου ἀνωμαλία, καὶ ἢ τῶν φίλων διάσταισις. ἀλλ' ἔως
 1435 *ἂν ἢ τοῦ ἀέρος τούτου ἐν ἡμῖν ἀναπνοὴ παραμένῃ, τὴν ἐπὶ χρηστοῖς ἐλπίδα*
ὁ χρόνος οὐκ ἀφανίσειεν.

73. Βασιλείῳ μητροπολίτῃ Νεοκαισαρείας².

f. 199 **74. Θεοδώρῳ κουβουκλεισίῳ καὶ βασιλικῶ κληρικῶ.**

Τύχην οἱ ἀληθεῖς ἡμᾶς οὐκ εἰσὶν ἐπιγράφεσθαι λόγοι. ἢ μέντοι οἷς
βλέπομεν τῶν γινομένων ἀνωμαλία παράγεσθαι τι καὶ μικρὸν ποιεῖ παρα-
 1440 *σύρεσθαι. ἀλλ' ὅταν μὲν ὁ νοῦς οὐκ ἠρεμεῖν δύναται καθ' ἑαυτόν, φαντά-*
ζεται δὲ τὰ ὑπὲρ αὐτόν, εἶτα τῆς ἀθυμίας ἐνοχεθῆ νέφει τῇ ἀποτυχίᾳ τῆς
φαντασίας, ἐκπίπτει τοῦ ἀληθοῦς τότε λόγου, καὶ ἀτάκτως ἐκφέρεσθαι δια-
νοεῖται τὰ δρώμενα. οὐ πάντως δὲ τοιαύταις φέρεται πλάναις, σχολῆ
 1445 *βές. καὶ γὰρ εἰ καὶ τύχας ἀναπλάττεσθαι τις θέλοι μετὰ τῆς ἀληθοῦς δια-*

¹ « Byzantion », ἔνθ' ἀν. 446.

² « Byzantion », ἔνθ' ἀν. 447.

σκέψεως, ἔξει καὶ οὕτω τοῦ ὀρθοῦ λόγου μὴ ἐκπίπτουσιν τὴν διάδοξιν,
 f. 199v οὐχ εἰμαρμένους ἢ πεπωμένους ἢ Ἐδραστείας ἀναιτυπῶν, τὰς τῶν | ἀνθρώ-
 πων δὲ μᾶλλον γνώμας περισκοπῶν. σοφία γὰρ ὁ θεὸς διεξάγων τὰ πάντα,
 σοὶ μὲν τὴν μέσσην, ἄλλω τὴν ἄνω, ἐμοὶ δὲ τὴν πάντη κάτω δέδωκε χώραν,
 1450 ἵνα διὰ τῆς ἀλλήλων χειραγωγίας ἢ παρ' ἐκάστου γινομένη βοήθεια τὸ κοι-
 νωνικὸν εἶναι δείξῃ καὶ φιλάλληλον, καὶ τῷ ἀγαθῷ καὶ ἡμέρῳ τὸν ἀνθρώ-
 πον χαρακτηρίζομενον. ὅσοι μὲν οὖν παραπέλαυσαν ἀνθρώπων ἢ φιλίας
 ἀδόλου, λεγέσθωσαν τυχεῖν ἀνδρῶν ἀγαθῶν, καὶ κατὰ τοῦτο τύχην ἔχειν
 ἀναπλαττέσθωσαν ἀγαθῆν· ὅσοι δὲ φίλοις μὲν καὶ ἄλλως δυναμένοις εὐερ-
 1455 γετεῖν συνδυάζουσι, χάριτος δὲ διὰ τὸ ἐκείνων ἀφιλάλληλον καὶ ἀπάνθρω-
 πον οὐδεμιᾶς ἀπολαύουσιν, διαμαρτῆσαι χρηστῆς ὡς ἀληθῶς νομιζέσθωσαν
 γνώμης καὶ φιλανθρώπου, καὶ κατὰ τοῦτο τύχης οὐ φάυλης διαπεσεῖν.
 γνωριζέσθω δέ σοι διὰ τῆς εἰς εὐχὴν καταλήξεως τῶν λεχθέντων ἢ δύνα-
 μεις, ὅτι καὶ συμβαλεῖν αὐτὰ καὶ πρὸ τῆς ἐξεργασίας διαρκέσεις αὐτός. εἴης
 1460 μοι τῶν ἀληθῶν ἀλλὰ μὴ πλαστῶν φίλων, τῶν χρηστῶν καὶ ἡμέρων ἀλλὰ
 f. 200 μὴ τῶν | ἀπηγορευμένων ἀνδρῶν, τῶν ἐλεούντων, ἐπεὶ καὶ ἠλέησαι, ἀλλὰ
 μὴ τῶν ἀνέλεον ἔχοντων διάθεσιν, οἱ καὶ διὰ τὸ παρ' ἄλλων ἐλεηθῆναι
 ἐλέους ἄξιοι πλείονος, τὸν ἔλεον οὐ προκαλούμενοι τοῦ θεοῦ. γένοιτο δὲ
 καὶ τύχην περιθέσθαι διὰ σοῦ μείζονα τῇ ἀποθέσει τῆς μείονος.

1465 75.

Οὔτε τῇ προτεραία οὔτε τὸ τῇ νῦν ἡμέρᾳ γενόμενον ἀγαθῶν ἡμῖν
 γέγονε προσιμίων ἀρχή· ἐν ἐκείνῃ μὲν γὰρ ὅπερ πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν
 ἔμελλε γίνεσθαι παρ' ἡμῶν, κατὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν κριθὲν οὐ κακῶς, καὶ τῇ
 πρὸς ἡμᾶς ὀμιλία, καὶ τῷ τοῦ νοῦς ὡς ἡ γλῶσσα προύφαινε φρονήματι,
 1470 ἐναντίον σοι κατεφαίνετο. ἐδήλου δὲ τὰ λεγόμενα ἢ σὴ ἀφ' ἡμῶν σύντα-
 ξις, οὐ γεγονυῖα κατὰ τὸ θέον, οὔτε τῇ τῶν γονάτων κλίσει, οὔτε τῇ
 θεσπιάτῃ προσηφονήσει τοῦ χαῖρε· ἐν τῇ νῦν δέ, τῷ ἴσα τοῖς πολλοῖς σε φρο-
 νῆσαι, δι' οὐ προείλου καταπεῖσαι τὸν ἀδελφὸν εἶξαι τοῖς ἡμετέροις ἠκιστα
 λογισμοῖς. καὶ εἰ μὲν ὑπερέχειν τῶν ἄλλων δοκεῖς, τί τοῖς ἐκείνων συμ-
 1475 φύρῃ φρονήμασιν, εἰς τὰ παρ' ἐκείνων ἀλόγως ὁμοφωνούμενα διαφωνῶν
 f. 200v αὐτὸς ἀλογώτερον; εἰ δὲ ἴσος ἐκείνων εἶ | τί τῷ ὑπερέχειν κομπάζεις δια-
 φέρων τούτων οὐδέν; ταῦτα πικρὰ ψυχῆς ἐσεχεδιάσαμεν ἀνθ' ἐτέρων ἕτερα,
 καὶ ὅφει θεασάμενοι καὶ ἀκοῆ κατακούσαντες.

76. Εὐσταθίῳ πρωτοσπαθαρίῳ.

1480 Ἦρου τίνος δεόμεθα· ἤκουσας· ἀκούσας κατένευσας· τὸ κωλύον γὰρ
 οὐκ ἦν τὴν κατάνευσιν. ἐπισκοπῶν οὖν ἐν καιρῷ τὴν πρὸς ἡμᾶς σου ἐρώ-

1452 παρ-ραπελευσαν cod.

τησιν δύο ταῦτα ἔχουσιν τὰ καλά, ἀφορμὴν εὐεργεσίας καὶ φιλίας ἀπομνη-
μόνευμα, καὶ ὅτι μόνω σοι τούτων ὁ ἔπαινος ἀποτεθησαύριστα, συνεπι-
σκοπῶν δὲ καὶ τὴν αἴτησιν οὐ μερίτας μετὰ τὴν ἔκβασιν ποιούσαν ὑμᾶς
1485 τοῦ μισθοῦ, ἀλλ' εἰς ὑμᾶς ἀνατιθεμένην τὸ πᾶν, τοὺς λόγους εἰς ἔργον
προβῆναι τῇ ὑπομνήσει τοῦ ἡμετέρου ἐπέιχθητι γράμματος· ἐφ' ᾧ καὶ
πέποιθε πλέον ὁ τοῦτο διακομιζόμενος πρὸς τὴν ὑμῶν ὑπεροχὴν γέρων ἢ
Χρύσης ἐκείνος τῇ τε τοῦ στέμματος καὶ τοῦ σκήπτρου προσενέξει καὶ
f. 201 τῶν ἀποίνων. ὄρθς γὰρ ὅπως προσκαλεῖται πρὸς | ἔλεον καὶ τοὺς ἀνεπι-
1490 στρόφους πάντη πρὸς οἴκτον· πρόσχευς γῆρα βαθεῖ, κύκνειον ἐπάδοντι
μέλος, τῇ ἀπαγορεύσει τῆς ἐργώδους ζωῆς. ἴδε πρεσβύτην, οὐ καὶ τὸ
σχῆμα μετὰ τοῦ τρόπου μοι καθ' ἑκάστην ἀνατυπούμενον ὀδυνᾶ τὴν ψυχὴν.
δεῖξον ᾧ προσάγειν μέλλεις τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ πρεσβείαν, εἴ τι πρὸς τὴν πρε-
σβείαν ἀπαγορεύοι, τρίχας λευκὰς καὶ γῆρας Τιθῶνιον καὶ τυχὸν πρὸς τὴν
1495 χρονίαν ὄργαν οὐ διαρκεῖ. μὴ τῇ ἕξ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἀναβολῇ ἀστοχή-
σης τοιούτου σοι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀποκεισομένου μισθοῦ. οἶδας γὰρ
ὅποια κατάγνωσις τῶν ὑπεριθεμένων ἐξήρηται τὸ καλόν. εἰ βούλει δὲ
καὶ τὴν πανσέληνον ἀναμνήσθητι τῶν Λακεδαιμονίων ἀναβολὴν συνεισε-
f. 201v νεγκοῦσαν πρὸς τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην οὐδέν. καὶ αὕτη μὲν ὑπὲρ | τοῦ
1500 γέροντος, ἴσως καὶ παρὰ τὸ εἰκὸς ὅτι πρὸς τοιοῦτον, πρεσβεία. ἐφαρκέ-
σειν γὰρ ἠγοῦμαι πρὸς τὴν τούτου βοήθειαν τὴν ἀπορίαν, τὸ γῆρας, τὸ
τοῦ ἥθους ἀπλοῦν· καὶ δεήσεται τῆς ἡμετέρας γραφῆς οὐδ' ὄλως, ἐξ
οἰκείων ἀτυχημάτων τὸ σὸν χρησιτὸν ἐκκαλούμενος ἢ τῶν τυμβευσόντων
οἱ πρὸς ὄσιαν προκείμενοι. ἀλλ' εἴ σου τὴν εἰς ἡμᾶς, εἶπερ οὐκ ἀπειρη-
1505 ταί σοι, φιλίαν βούλει γνωσθῆναι, γράμμα σὸν εἰς ἔργον ἐκβάν τὴν αἴτη-
σιν ἀπαγγέλλον σταλήτω. οἶδα γὰρ ὅτι ὁ τὴν ἀρχὴν πρὸς ταύτην ἐκκαλεσά-
μενος, πρὸς τὴν αὐτῆς οὐ δυσερανεῖς ἐκπλήρωσιν ἐκκαλούμενος. εἴ τι οὖν
ἐπακολουθοῦν συνορᾷς μόνον, ἵνα τύχη βοηθείας ὁ γέρων, ποιεῖν μὴ ἀπα-
1509 ξιώσης· δεήσεις συχνὰς, ὑποσχέσεις ἀντὶ τούτου χαρίτων, ἀντιξύων, τὸ τοῦ
i. 202 λόγου, τὸν ξύοντα, ὄσιον | εἰ τύχοι τινά· καὶ γὰρ μὴδὲ τὸν Φοῖβον λόγος
χαλκοῦ χωρὶς ἐκμαντεύεσθαι. ἔξεις δ' ἀντὶ τούτων τίνα μισθόν; ὅσον καὶ
οἶον ἢ δεσποτικὴ σοι ἐπισημαίνει παραίνεις. εἰκασθήσῃ δὲ τίνι; θεῶν
τῶν καταπονουμένων γὰρ αὐτὸς βοηθός. ὁ παλαιὸς μὲν οὖν ἐκείνος γέρων
παρακουσθεῖς, παρειμένας πρὸς θεὸν χεῖρας ἐκτείνας ἀγαθῶν σοι μυρίων
1515 γενήσεται αἴτιος· ἐγὼ δὲ χάριν εὐδῶν ἐν τούτῳ λήψομαι καὶ παρ' ἄλλων
ἀφορμὰς ἐτέρων ἐπιστολῶν. προσφάσεις γὰρ τοῖς δυναμένοις εὐπορίας πολ-
λαί, καὶ ἐκκρεμεῖς αὐτῶν γίνονται διὰ τοῦτο πολλοί. μὴ εὐδῶν δέ, ὅσον
ἀτιμότητος εἶναι φίλος τοῖς αἰτούσιν οὐκ αἰδήσομαι λέγειν, ὅτι μοι καὶ τὸ
1519 ὑποσχενδὲν πάλιν ἀγρετὸν καὶ ἀπατηλὸν ἀπέβη καὶ ἀτελεύτητον. |

f. 202v **77. Τῷ αὐτῷ.**

Χάριν ἰδοῦ δευτέραν παρὰ τῆς ἑμῶν μεγαλειότητος αἰτοῦμεν λαβεῖν· οὐκ οἶδα δὲ εἰ καταθήσειν ταύτην βουληθείης αὐτός. ὁ μὲν οὖν ἡμέτερος οὐκ ἀπέκλινε πρὸς τοῦτο σκοπός, δευτέραν προσθεῖναι γραφὴν πρὶν ἢ δια-
 1525 γνῶναι εἰς οἶον ἤξει πέρας τῆς προτέρας τὸ αἴτημα. ἔφασκε δὲ μεθήσειν ὁ ἄνθρωπος οὐδαμῶς, τὸ ἀπαραίτητον ἀφορμὴν τιθέμενος τῆς ὁδοῦ, καὶ ὡς οὐκ ἐνεργές μὴ νῦν δοθὲν ἀποβήσεσθαι τὸ γράμμα διατεινόμενος. κολα-
 1530 κικῶν οὖν ἀποστάς λογυδρίων καὶ ἰδιωτικῶν, ὅτι μοι πρὸς θρέμμα λόγων καὶ φίλον χρηστὸν ἢ γραφὴν, εἰς αὐτὴν καθίημι τὴν ὑπόθεσιν τῆς αἰτή-
 1530 σεως· ἐπηρείας ἀπαλλαγὴν εὖροι πάσης ὁ ἄνθρωπος, ἀνθ' ἰκετηρίου ἐπι-
 1530 σείων σοι κλάδου τὴν ἡμετέραν γραφὴν. τοῦτο γὰρ σου τὴν δύναμιν οὐχ ὑπεραίρον εἰδὼς ἐξηγήσατο παρ' ἡμῶν. ὅτι δὲ μὴθ' οὗτος κενὴν ἔσχε πεποιθήσιν, μὴθ' ἡμεῖς οὐκ ἐπίσκοπα βάλλομεν, ὑποστρέψας ἐρεῖ. τὰ σαυ-
 f. 203 τοῦ γ' οὖν μιμούμενος, ποθεινότητε, — τοῦτο γὰρ ἢ τὸ εὐκλεέστατε, καὶ εἴ
 1535 γ' οὖν ὀνομάζειν σε ἥδιον καταφαίνεται — ἄξια καὶ τοῦ τρόπου καὶ τοῦ γένους ποιῶν, δίδου τι καὶ θεῷ καὶ φίλοις εὐποίας μερίδα, τοῖς μὲν τὸν τῆς φιλίας ἐπιτείνειν δεσμόν, τῷ δὲ μείζονος ἀντιδόσεως διδοῦς ἀφορμὴν.

78. Παύλῳ διακόνῳ καὶ χαρτουλαρίῳ.

Καὶ διότι σός, φίλων γὰρ ὁ χρηστός εἶ, καὶ διότι ἡμέτερος, πατρί-
 1540 δος γὰρ ὁ μαθητευόμενος τῆς αὐτῆς, ὑποτελεῖν οὐκ ἔδει μισθούς, προ-
 1540 χεισθαι δὲ τὸ τῆς διδασκαλίας τούτῳ νῆμα δίκαιον ἦν, μὴ ἐνδιδόντι τὸ ἀρῦεσθαι μόνον, ἀλλὰ τὸ πανταχόσε περισκοπεῖν καὶ συνεσταλμένας χειρῶν ὁρᾶν προθέσεως ἔχουσιν ἀποκέκλεισται ἡμῖν ἐκεῖνο ποιεῖν, μὴ ἄγνοοῦντι γάρ, οἶδας, ὅποια λέγομεν καιροῦ φορᾶ περιεστοιχίσαμεθα. τὸ
 1545 μέντοι σταλὲν γνώμης ἀπλῆς ἐνδέον εἶχεν οὐδέν, τοῦ γράμματος αὐτῇ τῇ
 f. 203v συναποστολῇ βεβαιοῦν. | τὸ μὲν γὰρ ἀσαφῆ τὰ τοῦ νοῦ, τὸ δὲ δῆλα τὰ ἀπὸ καρδίας ἐκκαλύπτων, τὸ τοῦ λόγου, ποιεῖ.

79(77). Θεοδώρῳ πρωτονοταρίῳ.

Οἷαις οὐκ οἶδα πεποithῶς ἐλπίσιν, ἢ πάντως μὴδ' ὃ ποιεῖν ἤρεῖτο τῇ
 1550 κατοχῇ τοῦ πάθους εἰδώς, ἰκέτης πρὸς ἡμᾶς ἐγένετό τις τῶν σῶν, καὶ δι' ὧν ἔλεγε, καὶ δι' ὧν ἐποίει τὰ ἰκετῶν ἐνδεικνύμενος. ἔλεεῖν μὲν οὖν εἶχον αὐτὸν καὶ τῆς συμφορᾶς καὶ τῆς παρακοπῆς ἕνεκα τῶν φρενῶν· κατε-
 1555 λεῖσθαι γὰρ ἄξιος καὶ κατ' ἀμφοτέρα ἦν, ὅτι τε τοιοῦτον προσώπου ξένον ἔδειξεν ἑαυτὸν, ὅτι τε καταφυγῆς οὐκ ἀσφαλοῦς ἐδεήθη, καὶ μετὰ τὴν πρε-
 1555 σβεΐαν παραλογισμοῦ μοῖρα καθιστῶν ἑαυτὸν. ἀναλεγόμενος δὲ τὸ μετὰ τὴν ἀπόπτωσιν ἐκείνῳ πραχθέν, βλέπων δὲ ταῦτα συνδρῶντα καὶ ὄν τούτῳ προσήγοντα ἐδήλου ἢ ἐπιφάνεια, ὅς καὶ σχῆμα πάντοτε καὶ τρόπους ὑπο-

φαίνει μοι ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ἄρα οὐ κενή μοι ἢ πρὸς τὸν κύριόν μου τὸν
 f. 204 πρωτονοτάριον | συνήθεια γέγονεν; οὐ μάλιστα δὲ πρὸς ἓν ὁ νοῦς ἀπησχό-
 1560 ληται, ἀπὸ τούτου πρὸς τοῦτο μεταπίπτων, ἦν ἐξ ἀρχῆς ὑπόνοιαν ἔδωκεν,
 ὡς οὐ φαύλην οὖσαν, τηρῶν εἰς αἰεί. οὐ γὰρ ἂν ὑπεύθυνος καὶ ἀπόβλητος,
 ἀξιῶν μετὰ τῆς ἀνακλήσεως καὶ πολλῶν εὐρεσθαι λύσιν χρεῶν, καταφυγίον
 χρεῖαν ἔσχεν, μικροῦ δέον Ἀρμοδίους ζητεῖν ἢ Ἀριστογείτονας, εἴ τι παρὰ
 τῷ κυρίῳ συνορᾶν εἶχεν ἐμὲ τῶν ἄλλων καθυστερεῖν. τὸν δι' ὃν εἴρηται
 1565 ταῦτα γνούς, οἶδ' ὅτι καὶ θάρσος τὸ ἡμέτερον θράσος, καὶ νῆψιν τὴν ἐκεί-
 νου λογιση παραφορᾶν, καὶ λέων ὢν δῆγμα παραλογίση μύδος, παρ' αὐτοῦ
 μὲν οὐ, παρὰ θεοῦ δὲ τῆς ἀφέσεως ταύτης κομιοῦσθαι τὴν ἀμοιβὴν προσ-
 δοκῶν.

80(78). Τοῖς τῆς σχολῆς ἐπιστατοῦσιν.

1570 Οὐ πικρὸς ἐγὼ διαιτητὴς τὸ αἰρεθὲν ὑμῖν ἐκφανλίζων, ἐπισηφιζόμε-
 νος δὲ τὰ παρ' ἐμαυτοῦ. ἀλλ' ἔσομαι τῆς αἰρέσεως σύμψηφος, εἰ μία τῶν
 πάντων γνώμη καὶ οὐ διάφορος, καὶ εἰ πρὸς ζῆλον ἀλλ' οὐκ εἰς ἔριν ὄρεῃ.
 f. 204v κρίνατε οὐδ' ἐν | ὑμῖν αὐτοῖς· ὁ κριθὲν, ἀπ' ἀρχῆς ἔχον τὴν ἀρχὴν ἀγα-
 1575 θῆς, τελευτῶν δ' εἰς χρησιόν, ἔξει τὸ τῆς παροιμίας ἐπισφραγίζον «ἀρξο-
 μαι δ' ἐξ ἀγαθοῦ, τελευτήσω δ' ἐς ἄμεινον». ἐμοὶ δ' οὐ τὸ πλῆθος δόξα,
 ἀλλ' ἡ τῶν ὄντων ὑπόπτωσις.

81(79). Θεοδώρῳ κουβουκλεισίῳ καὶ βασιλικῷ κληρικῷ.

Τὸ τῆς τύχης ταπεινὸν ἡμῶν διαγνούς, γράμμασιν ἐχρήσω τοιοῦτοις
 καθικνεῖσθαι δυναμένοις μέχρι καὶ μυελῶν. ἀλλ' οὔτε σοὶ τῷ ὑπηρετεῖν
 1580 βασιλεῖ καὶ ἐπῆρθαι τύχῃ μέτρον ὑπερβαίνειν δέδοται γλώττης, ὡς ἄκριτα
 φθέγγεσθαι καὶ τῶν ἀπαιδευτῶν τοὺς πεπαιδευμένους μὴ διαστελλεῖν, οὔτε
 ἡμῖν συνταπεινοῦν τῇ τύχῃ τῆς παιδείας ἐπιετρόπη τὴν παρρησίαν, προβα-
 τώδεις ὄσπερ καὶ ἡλιθίους ὑποτοπεῖσθαι τισι, τῷ δηγμὸν ὕβρεως ἀγνοεῖν.
 βαρύνεσθαι γὰρ ὑπ' αὐτῆς καὶ τὸν λίαν ἐσθλόν, καὶ φέρειν ταύτην οὐκ ἐξι-
 1585 σχύειν ὀφείδως, οἱ ἡμέτεροι εἰρήκασι ποιηταί. οὔτε οὐδ' ὡς ἐνδεῆς φρενῶν
 τὴν ἐπίπληξιν ἀγνοήσας, οὔτε εἴξας πλεῖον οὐχ οἶός τε ὢν τῶν ἄλλων
 f. 205 φιλοσοφεῖν, τὰ ἀπὸ καρδίας, τῷ τοὺς σοὺς θυμοδακείεις εἶναι λόγους δηχθεῖς
 τὴν ψυχὴν, γράφαι προήρημα. δεῖ σέ, ὦ χρηστὲ φίλε, εἰ δὲ ταπεινοῖ σε
 τοῦτο, δέσποτα καὶ ὑπερέχων καὶ διάκονε βασιλέως καὶ κύριε, τοὺς ἡγεμό-
 1590 νας τῆς παιδείας, ἵνα μηδὲν πλέον εἴπω, τιμᾶν. τὸ δὲ αὐθάρδως κατεπαλ-
 ρεσθαι τούτων, καὶ τραχέως ἀνδραπόδοις ὡσπερ προσφέρεσθαι, σκόπει μὴ
 οὐκ ἀνδρὸς εἰδότος ἐστὶ παιδείαν τιμᾶν. γέγονας δὲ ὁποῖος εἶ, καὶ σφα-

1573 ἔχον A² ἔχων A

λέντας ἡμᾶς ἔγνωσ εἰς σέ, παιδὸς ἔνεκα δεομένου παιδαγωγοῦ, τοιοῦτος ἡμῖν ἐπενεχθεῖς, ἢ πάντως καὶ τοῖς νώτοις ἡμῶν ἐπέθου πληγᾶς, ἕνα τῶν
 1595 δημοσίῳ κατεilverμμένων ἀδικήματι λογισάμενος. ὀλίγα σοι ταῦτα, τὴν γραφὴν ἀποτείνειν οὐ θέλοντες, εἶπομεν. ἀγνοῶν δὲ ἴσθι καὶ τοῦτο, ὡς ἀκροατὰς μειζόνων μαθημάτων ἐφαραμένους ἔχοντες, κἂν αὐτὸς οὐδὲν —
 τ. 205v ὦ λόγοι καὶ παιδεία, ποῦ τὸ ὑμέτερον κενώρηκε τίμιον; — διατείνῃ διδά-
 1600 σκειν ἡμᾶς, τὴν ἐπισκοπὴν ἐκείνοις τῶν ἐλατιόνων | ἐνεχειρίσαμεν, τὴν ὅσον ἐξῆν μετὰ τῆς δεούσης παραφυλακῆς ἐπιμέλειαν βλέποντες, ὕστεροῦν-
 τος τῶν ὀφειλόντων γίνεσθαι οὐδενός, οὐδὲ τῆς ἐπιστασίας ἀπολειπομένους πάντῃ τῆς ἡμετέρας. εἰ δὲ φύσιν συνοραῶς ἐναντίαν, ἢ τρόπον κέντρου πλείονος δεόμενον, καὶ διὰ τοῦτο συλλαβαῖς ἔτι βούλει περικαθῆσθαι ἡμᾶς, καὶ τῶν μεγάλων ἀφεμένους φροντίδων ἐναπασχολεῖσθαι ῥηματίοις μικροῖς,
 1605 παρακάλει καὶ μὴ ἐπίπληττε· ὅτι οὔτε πρὸς τριωβολιμαίους, οὔτε πρὸς χρηστοῦ τινος ἀπολαύσαντας ἢ ἐπίπληξίς. εἰ δὲ καὶ χρῆει καὶ ὀφλήμασιν ὑποπίπτοις, ἔξεις ἔπαινον ἐπαινετός οὐκ ὄν, πρὸς τὴν ἔκτισιν μὴ ἀδυνατῶν.

82(80). Τῷ αὐτῷ.

Καὶ πῶς οὐκ ἔμελλον καταστήσειν εἰς εὐθυμίαν τὸν λογισμόν, καὶ
 1610 πρὸς ἡρεμίαν μετενεγκεῖν ἐκ πολλῆς ταραχῆς, καὶ πείσειν ἠτήθησθαι παρὰ πολὺ, τοῖς ποθεινοῖς σου γράμμασιν ἐντυχῶν; ὅτι γὰρ παλλόμενον ἔστη-
 τ. 206v σας, οὐκ ἀρ|γούμενοι λέγομεν, ἐπεὶ ὅτι καὶ τοῦ πάλλεσθαι αὐτὸς τὴν ἀρχὴν δέδωκας οὐ διεψυσάμεθα. πλὴν καὶ ἡ προσβολὴ ὀλιγορίας, καὶ ἡ περιτροπὴ ἀσθενείας, καὶ ἡ λέγχθημεν ὁ προσβαλὼν σὺ καὶ ὁ περιτραπεῖς ἐγώ,
 1615 πάθεισιν ἀλόντες ψυχῆς· καὶ τοῦτο ἀνθρώπινον. ἀλλ' οὐκ καὶ περιτρέψας ἔχεις τὸ ἐγκαλεῖν, ὅτι καὶ περιτραπέντας ἀνέστησας. ἡμῖν δὲ οὐκ ἐξεγένετο ἀντιχεῖν· ἀντέχειν γὰρ οὐδὲ ἱκανοί, περιτρεπόντων καὶ ὠθούντων πολλῶν, ἄλλως τε καὶ ψυχὴν ἀφιλόσοφον ἔχοντες, κἂν τὸ οὐκ ὄν ὡς ὄν ἢ φιλόσοφός μοι τῷ ὄντι καὶ ἀπλῇ διεπλάσω ψυχῇ. εἶχε μέντοι ἐξετασθὲν
 1620 μετὰ τοῦ ἡδέος τὸ γράμμα καὶ πρόσαντες· δόξαν γὰρ ἀπεινάτο τύχης ἔξειν οὐκ ἔχον τὴν ἡμετέραν γραφὴν. καὶ τοῦτο διὰ τῆς ἀποφάσεως ἐδήλου, τὸ οὐκ εἶναι τύχην παρὰ Χριστιανοῖς. ἀλλ' εἰ τὸ τῆς τύχης ὄνομα σκανδαλίζει σε, ἀπαλλάγηθι τοῦ σκανδάλου· ἐκάστῳ γὰρ ἡμῶν ἢ τέχνη ἀπὸ
 τ. 206v τριῶν τούτων, ψυχῆς, σώματος, τύχης, ἢ τῶν ἐκτός, ἔχει | διορισμόν, ἐπαί-
 1625 νου ἢ ψόγου δίδωσιν ἀφορμὴν. καὶ ἐστὶ ψυχῆς μὲν ὅτι δίκαιος ἢ ἀκρατής, σώματος ὅτι εὐσθενῆς ἢ ἀκαλλῆς, τύχης δὲ ὅτι εὐπορος ἢ ἀδοξος. καὶ εἰ τῷ τῆς τέχνης ἐπομένους σκοπῷ τὸ τῆς τύχης εὖρες ὄνομα χρησαμένους, μὴ καὶ ἐξηρηθῆσθαι νόμιζε τῆς τύχης ἡμᾶς, θεῷ δὲ μᾶλλον τείνειν τὸ ὄμμα καὶ πρὸς ἐκεῖνον βλέπειν, παρ' οὐ συμφερόντως τὰ ἡμέτερα διεξάγεται, κἂν ἰλυό-

1601 an ἀπολειπομένου? 1603 δεομένου cod.

- 1630 δεις ὄντιες καὶ σαρκικοὶ φρονεῖν οὐ θέλομεν τὰ τοῦ πνεύματος. εἶχε δὲ τι καὶ
 ὀνειδούς, πολλῶν λέγων ἄρχειν ἡμᾶς, καὶ ἀνδρῶν θηροῦσθαι τιμίων καὶ με-
 γάλων τιμῆν, καὶ γνωρίζοντας εἶναι καὶ μεγασιᾶσιν, οἳ καὶ τοῖς ὑπὸ χεῖρα σχε-
 δὸν ἀγνοούμεθα, χειρισόφων ἢ φιλοσόφων ἐθελόντων εἶναι πολλῶν, καὶ
 1635 φιλοτιμονύμων τανῦν, μήτε τὰ τοῦ πλησίον ἀλλὰ τὰ ἑαυτοῦ ζητοῦντος ἐκά-
 στού. ἀλλ' οὔτε ὡς ὑπέληφας τὸ ἐπαινέτον οὐκ ἔχειν σε εἴπομεν — πῶς γὰρ
 ι. 207 ἂν οἱ μὴδὲν ἐπαίνου (ἄξιον) πεποιηκότες ἡμεῖς | τὸν κατὰ πολλὰ δίκαιον
 ἐπαινέσθαι ἀμοιρεῖν ἐπαίνου διετεινόμεθα ; — ἀλλ' οὐκ εἴ τις ἐπαινέται,
 ἤδη καὶ καθάπαξ ἐπίκλημα διαπέφυγε μέμφεως. σὰρξ γὰρ ἐστὶν ἧ συνδε-
 1640 δέμεθα, καὶ πλείονος τοῦ προσκόπτειν παρέχει τὰς ἀφορμάς. ἐπανήξας δ' οὐκ
 ὁμῶς ἡμᾶς πρὸς τὸ εὐθυμεῖν, ὅτι καὶ σὺτω ληφθὲν λαβὴν μειῶσαι τὴν ἀγά-
 πην ἢ τὸν ἀγαθὸν τρόπον οὐκ ἔδωκεν. καὶ θάρρει τούτου γε ἔνεκεν, ὅτι ὅσα
 συντείνει πρὸς παιδείαν τοῦ παιδείας δεομένου πολλῆς οὐκ ἐλλείψομεν, καὶ
 κατ' ἐνώπιον ἡμῶν τὸς αὐτὸν διερωτῶντας ἰσιῶντες, καὶ αὐτοὶ τὰ ἐκείνων
 1645 ἀναπληροῦντες ἐλλείμματα. κἂν μὲν ἔχουσα προέλθοι καρπὸν ἢ σπουδῆ, τὸ
 ζητούμενον ἔξεις· τὸ πρόθυμον δὲ ἂν εἰς ἄξιον, ὅπερ ἀπέυχομαι, κατ' εὐχῆς
 ἀποβῆ, καὶ ἡμεῖς τὴν ἦν ἔγραψας ἔχειν φροντίδα περὶ ἡμῶν ἀποβάσαν, καὶ
 μὴ ἐκεῖ μὲν χάριν εἰσόμεθα, ὧδε δὲ οὐκ ἀχαριστήσομεν. σκῶλα γὰρ ἐν μέσῳ
 1649 πολλά. καὶ οὐ καθ' ὃ θέλοι τις ἢ ἔκβασις γίνεται. |

83(80). Θεοδώρῳ πρωτοσπαθαρίῳ καὶ μυστικῷ¹ (207γ).

84(82). Τῷ αὐτῷ¹.

85(83). Λέοντι μητροπολίτῃ Σάρδεων (207γ·208ν).

- Ἔχω τι τοιοῦτον ὁρᾶν περὶ ἑμαυτόν, τᾶλλα φύσεως οὐκ ὦν δεξιᾶς· ἐξ
 ὦν ἐχόμενος, οὗ ἂν ἢ ὄρασις μετὰ τῆς ἀκοῆς ἀνιλάβηται, τῷ μὴ ἀνιλαβέ-
 1655 σθαι κατὰ καιρὸν μεταμέλομαι. καὶ τί γὰρ τούτου ἀσυνετώτερον, τοῖς μὴ
 χρόνῳ σχοῦσιν ἀδιάφυστον τοῦ καλοῦ ἢ τοῦ κακοῦ τὴν ὑπόνοιαν προσέχειν
 εἰκῆ ; ἐνὶ περιεσκόπησιν οὐκ ἀπλῶς ἐπιβάλλειν. πολλοῖς ὁ ὀφθαλμὸς ἐπέστη-
 σεν ὁ ἡμέτερος, καὶ μήτε διὰ λόγων ὠμιληκόσιν, οἳ τὸν προβολέα οἶος, ὡς
 οἱ καρποὶ τὰ δένδρα, δεικνύουσι, μήτε συνηθεία, ἢ καὶ τό τισι προσιετηκέ-
 1660 ναι δίδωσι, τὸ προσὸν καλὸν ἐξενεγκοῦσιν εἰς φῶς, ἔπεισε τὸν τῆς καρδίας
 ι. 209 πόθον τούτοις προσσχέιν, καὶ εἰς ἀεὶ παραμέλλον τὸ τῆς ἀγάπης ἀποσώζειν
 ἐμπύρευμα. οὐκ εἶχε δὲ τί καταιτιᾶσθαι τῆς πρώτης ἐπιβολῆς ἢ μετὰ ταῦτα
 ἐφ' ἐνὶ καὶ δευτέρῳ διάγνωσις· ἀλλ' εἰ καὶ μὴ ἀκαίρως προσέξεν τῇ μετὰ

1637 ἄξιον addidi.

¹ « Byzantion », ἐνθ' ἄν. 448.

ταῦτα πείρω ἐγίνωσκον, εὐλαβῶς καὶ οὕτως εἶχον ἀπονέμειν τὸν ἔπαινον
 1665 ἔμαντιῶ. διὰ τί; ὅτι μὴ τῷ ὀφθαλμῷ τὸ πᾶν ἐπέτρεψα τῆς ἐπιβολῆς, οὐδ' ἢ
 ἐκείνου περιαιγωγή τὴν κατὰ βάθος μοι δέδωκε γνῶσιν. ἐπήρουν γάρ, εἰ
 οὕτως ἦν, ὡς Ἀστυδάμας τὰ ἔμαντοῦ. ἐκεῖθεν δέ μοι καὶ τὴν ἐναπέρεισιν
 οὐ ματαίαν ἔχει ὁ ὀφθαλμός, καὶ ἡ μετ' αὐτὸν διάσκεψις ἀπαραιοίητος
 γίνεται, καὶ μείωσιν ὁ ἐγκάρδιος οὐ δέχεται πόθος, ὅθεν οὐδὲ θέλοντι
 1670 προσγίνεται τὸ μεταφρονεῖν. καὶ γὰρ εἰ τὸ καλὸν οὐ πρὸς ἑαυτὸ ἐκκαλεῖται
 εἶρηται πάντως, πῶς τὸν δι' ὄλον τὴν τοῦ καλοῦ στέρξαντα κλήσιν, ὡς
 τοῦτῳ παρὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸ καλὸν ἐξακουέσθαι τῷ ὀνόματι, μὴ
 ἀγαπᾶν αἰρήσομαι ἐκ ψυχῆς; πῶς δὲ καὶ τρυφᾶν τῆς ἐκείνου θέας οὐκ ἐπι-
 1675 ἐπανοίξω τὴν ἀκοήν; εἰς τοῦτο γὰρ ἐγὼ μοίρας ἐπαίνου οὐ πάντη ἀμέτο-
 χος, τοιοῦτοις ἀνδράσι θέλων συγγίνεσθαι, καὶ τὸν εἰς αὐτοὺς ἀπλήσιως
 ἔχειν ἀδιάβλητον ἔρωτα. καὶ μεταπίπτοντά με εἰς ἐτέραν δόξαν εὖροι τις
 οὐδαμῶς· ἐπεὶ ὀλίγους εἶδον τὸ οἰκεῖον εἰς ἅπαντας ἀνθρώπους, ὡς ὁ τῶν
 1680 ὄλων εἶπεν θεός, ἐπιλάμπραντας φῶς. τοιοῦτός μοι προσέγρονε καθαρὸς καὶ
 δόλου ἀμέθεκτος πόθος πρὸς σὲ τὸν καὶ θεῶ καὶ τὰ θεοῦ φρονοῦσιν ἐγνω-
 σμένον ἀνθρώποις, καὶ ἐκ τοιαύτης προφάσεως. καὶ οὕτως ὄλον σε ὁ νοῦς
 ὁ ἡμέτερος ἀνεμάξατο, ὡς μήτε σχεῖν ἀναμνήσεως χρεῖαν, ἐξ οὗ τὴν τιμίαν
 ἐμοὶ προσλαλιὰν τὸ ταπεινὸν ἡμῶν ἐδέξατο οὗς, ἐντυπωθεισης ὥσπερ ἐν
 1685 συνομιλίᾳ κατευφραίνει καὶ τὸν πόθον ἡμῶν διεγείρει. καὶ ἦν ἂν μὴ συγ-
 χωννύμενος ὁ πόθος, ἀλλ' εἰς τὸ φανερὸν προερχόμενος, εἰ χαμαὶ κειμέ-
 1690 νους οὐκ εἶχεν ἡμᾶς ἠσυχουῖσα καὶ συνθλίβουσα τοῦ βίου περιστασις. νῦν
 δὲ φιλεῖν μὲν καὶ τρόπῳ τινὶ προσίεσθαι βιαζόμεθα, ἀνθέλκειν δὲ πλεῖτον
 πειρωμέθα ἑαυτούς, ἀετοῖς οὐ δυνάμενοι κολοιοὶ ὄντες παρίπτασθαι. ἀλλ'
 1695 εἰ μέγα μοι καὶ τοῦτο ὑπῆρχεν, ἦν ὅμως ἐκκαλούμενον πρὸς τὸν σὸν τίμιον
 χαρακτήρα, εἰ μετάκλητος ἐγενόμην δι' ἀποστολῆς συνδούλων ἐμῶν. τὸ δὲ
 τοιοῦτον πρὸς τοιοῦτον ἐλθεῖν πᾶσαν ἀφορμὴν ἀπωθεῖσθαι συνορῶ παρη-
 σίας· οὐχ ὅτι τὸ διαπραχθὲν μέγα — μέγα γὰρ τοῖς συννεφεῖς ἔχουσι τὰς
 1699 ἐγὼ τύχῳ τοιαύτης, τὸ ἔμαντιοῦ σκοπῶν εὐτελές, οὐδ' ἀντωπεῖν οἷός τε
 τοῖς χαρισαμένοις εἰμί. καὶ στενάζω μὲν, ὅτι τοιοῦτοις ἀνωμάλοις ἀπήν-
 τησα καιροῖς· ἀνακτῶμαι δέ, ὅτι τ' αὐτὰ πάσχοντας καὶ ἐτέρους βλέπω. καὶ
 1704 εἰ μὴ προελήφθης, ἢ ἄγία μοι τῷ ὄντι ψυχῇ, παρὰ τῶν οὐδὲν ἢ τοῦτο
 ἐπιτηρούντων, γραφέως ποιησάμενος πρόσληψιν, ἔδειξα ἂν ἐξ ἑνὸς εἰς οἶαν
 1709 τὸ τῆς παιδείας καλὸν ἀπέρριπται καταφρόνησιν. καὶ ταῦτα συνέγγων γρά-
 φειν, μὴ τι τῶν ὑπὲρ ἐμὲ λογισάμενος — φρονὸς γὰρ ἐξεστηκυίας τοῦτο —
 ἀλλ' ὅτι παιδείας μεθ' ἐτέρων ἢ αὐτὸς ἐφιέμενος, περικοπτομένην βλέπω
 τῷ βραχεῖ τοῦ καιροῦ πρὶν εἰς τέλος ἤχθαι τὴν ἔφειν. καὶ διὰ τοῦτο ἐπαι-

νεῖν τὸν εἰπόντα πως ἔχω, ἀσκεῖσθαι μὲν τὸ τιμώμενον, ἀμελεῖσθαι δὲ τὸ
1705 ἀτιμαζόμενον.

86(84). Παρθενίῳ ἀσηκρητίς¹ (210r - 211r).

87(85). Ἰωάννη μαθητῆ.

Ὅτε τὴν τῆς ἀποστάσεως μεταμέλειαν, οὔτε τὴν δι' ἰάμβων ἐπιστροφὴν
παρωθούμενος — μὴ εἰς ὑπόληψιν πέσοι τοιαύτην ὁ νοῦς — παραβάλλων
1710 ἐκείνοις ἡμᾶς τοῖς ἢ δι' ὑπεροφίαν ἢ διὰ τρόπον σκληρόν τῆς ἐμπεσοῦσης,
οἷα τῆς ταπεινῆς ἡμῶν ἢ ἀσθένεια φύσεως, μὴ μεθισταμένοις ὀργῆς. καὶ τί
τὸ ποιῆσαν εἰς τοῦτο οὐκ ἔστι τὴν σιωπὴν; τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ σοῦ τὸ αὐθέ-
καστον, τὸ ἀκατάλληλόν τε τῶν αὐτοῦ λόγων, ἢ τε τῆς ἀληθείας ἀποσιροφῆ,
καὶ ἢ τῆς μικρολογίας ἐπιστροφῆ. δέον, εἰ τῆς ἀληθείας καὶ πρὸ τῆς ἀλη-
1715 θείας τοῦ δικαίου προεῖμα μηδέν, αἰρεῖσθαι ποιεῖν ἐκεῖνα, τὰ καὶ ἄκοντας
ἡμᾶς εἰς ἀρέσκειαν αὐτοῦ προκαλούμενα, ὃ δὲ εἴλετο μᾶλλον ἀνάδελφος,
ἄφιλος, ἄδικος ὀνομάζεσθαι ἢ τοῦ δικαίου φύλαξ καὶ τῶν φίλων, ἵνα μὴ
f. 211v παιδευτῶν εἶπω, | θεραπευτῆς, πρὸς δὲ καὶ προνοητῆς τοῦ ὁμαίμονος. ἡμῶν
δὲ δυσφοροῦσι τίς ἐγκαλέσει, πετρῶδει γῆ θίψασιν, ἀπείροις οἷσι ταύτης,
1720 τὸν σπόρον, καὶ κόριν ἀμησαμένοις, ἀλλ' οὐ κατὰ σιάχνας; οἷον δὲ καὶ τὸ
ἀποβᾶν μάνθανε· σὸν μὲν αἰτεῖς, τυχὸν καλλιεργίας δεόμενος· ἀρνοῦμαι δὲ
ὁ καλλιεργῶν ἐγώ· ὁ χρόνος παραμείβεται, σὸν δὲ τίνων οἶδας τητᾶ. αἰρεῖ-
ται δὲ ὁ καλὸς ἐπίσκοπος κλαίοντι μὲν ἡμᾶς βάλλειν τὰ σπέρματα, αἰρεῖν
δὲ οὐκ ἐν ἀγαλλιάσει τὰ δράγματα. οὐκ οἶδε δ' οὐ τριβόλων μενεῖ καὶ ἀκαν-
1725 θῶν μεσιτῆ ἢ χάρα τῆ ἀνεπισκόπῳ ταύτῃ ἐπισκοπῆ.

88(86). Τῷ πατριάρχῃ² (211r - 213v).

f. 213v 89(87). Θεοδώρῳ κουβουκλεισίῳ καὶ βασιλικῷ κληρικῷ.

Ὅκ ἐπιτείνομεν τὴν παράκλησιν. οἶδα γὰρ ὁποῖα ψυχῆς ἐνένυχον δια-
θέσει, καὶ ἀρκεῖν ἤγημαι ταύτην ἅπαξ προσαγαγών. ὑποφωτῶ δέ, ὡς τοῖς
1730 ἀγωνιζομένοις οἱ ἐν θεάτροις συνειλεγμένοι, ἐνδοῦναί σε μηδαμῶς, μέχρῃς
f. 214 ἂν ἐκνικῆ|ση τῆς καλῆς ἀναιδείας ἢ ἔνστασις. ἐπέσχες γὰρ ἂν, εἰ ταῖς ἡδῆ
συμβολαῖς ἀπεκρουσθῆς· ἐπεὶ δὲ κλίνοντα βλέπεις, καὶ μόνον οὐ τὰ νῶτα
διδόντα, στήσαι τροπαῖον προξενοῦν σοὶ τὴν ἄνω συμμαχίαν μὴ ἀποκάμοις.

1709 παραβάλλων : malim παραβάλλεις 1711 μεθισταμένους cod.

¹ < Ἀθηνᾶ >, ἔνθ' ἄν. 196.

² < Byzantion >, ἔνθ' ἄν. 449.

90(88). Τῷ αὐτῷ.

1735 *Ἐπὶ ταῖς σαῖς ἐναπεδότη τὸ βιβλίον, γλυκεῖά μοι τῷ ὄντι ψυχή, ὡς ἡ*
παράκλησις ἀπήτη χερσὶ, μεταπεμφθήτω τῷ καταβαλόντι τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ
ἰκεσίαν ἐμοί. εἰ δὲ λήθη τις ὑποδραμοῦσα ταῖς ἀσχολίαις, ἢ ἀναβολὴ πρὸς
τὴν ἀνάληψιν τούτου παρενεπόδισεν, ὑποβάλλον αὐθις τὸ γράμμα προτρε-
 1740 *σαν τὴν ἀπόβασιν ἔχουσα, κατάνενυς λογίζοιτο, οὐκ ἀνάνενυς.*

91(89). Γρηγορίῳ μητροπολίτῃ Ἀγκύρας¹ (214r - 214v).**ε. 214v 92(90). Θωμᾷ καὶ Ἰωάννῃ.**

Ἐπεὶ τὸ εἶδος ὑμῶν πολυπραγμανεῖται τῆς ἰατρείας, καὶ οὐ μετ' εὐχα-
ρίστου γνώμης προσίεται, καὶ ἐπεὶ ἀλείπται οἷς ποιεῖται καὶ παιδοτρίβαι
 1745 *ἔστέ, οὕτως ἀλλὰ μὴ οὕτως ἀνταγωνίζεσθαι, καὶ τόδε ἀλλὰ μὴ τόδε προφέ-*
ρεσθαι παρεγκελευόμενοι, οὐχ ὡς γυμναζομένοις δὲ καὶ ὑπὸ ἀλείπταις
 ε. 215 *οὔσιν, εἰ ἤσκηται ὑμῖν ἢ πρὸς ἐκείνους πειθῶ, | ἀκατάλληλά τε καὶ ἀπρωδὰ*
καὶ ἀνάρμοστα τὰ ἐκείνων ὑμῖν ἐπικρίνεται, πρὸς οὕτω σκληροῦς καὶ οὐδὲν
 1750 *ἢ τὰ ὑποσπαρέντα τῷ λογισμῷ ἀπειθεῖ τρόπῳ βεβαιοῦν μεταμελήσαντας*
ἀντιμάχεσθαι οὐ δυνάμεθα, ὃ δὲ καὶ ἡμᾶς οὐ βαρύνει, καὶ ὑμᾶς ἐπικρατεῖς
τοῦ ζητουμένου ποιεῖ παραινοῦμεν ὑποκύνετε, καὶ τὸ μεθ' ἐκουσίου γνώ-
μης διδόμενον λάβετε. τὸ ἐνδέον γὰρ ἢ μετὰ ταῦτα ἐπίσκεψις ἀναπλήσει·
καὶ μετὰ μेलοὶ οὐ μὲν οὖν ἔσεσθε. εἰ δὲ τὴν ἰδίαν ζητοῦντες στήσαι δικαιο-
 1755 *σύνην, ὑποτάττειν ἑαυτοὺς τῇ ἀληθείᾳ δικαιοσύνην οὐ βούλεσθε, καθ' ἑαυτῶν,*
τὸ τοῦ λόγου, κόνιν ἀμήσετε. ἡμεῖς δέ, ἅτε τοῦ ἀληθοῦς ἐχόμενοι λόγου,
τὸν ἔθει Τενεδίῳ, ἐπεὶ τοῦθ' ὑμῖν πάτριον, προτεινόμενον πέλεκυν οὐ φοβη-
θησόμεθα. χρεῖε δὲ σαυτὸν μὴ ὑπόβαλλε, μηδὲ οἶον τὰς ἀποδόσεις ἀξίας
 1759 *ποιεῖσθαι, ὅτι μήτε σοὶ δέουσα ὑπεσιν ἀπλότης, μηθ' ἡμῖν ζυγοῖς ἐπιμε-*
 ε. 215v *τρεῖται τὸ διδασκόμενον. ἀντίροπον γὰρ οὐχ ὄρω τῆς μαθήσεως, κἂν αὐτὸς*
ὁ βολ | ἐξωνεῖσθαι ταύτην διανοή.

93(91). Χριστοφόρῳ χαρτουλαρίῳ τῆς Νέας.

Θορυβεῖ μὲν καὶ καθ' αὐτὸ ἡρεμεῖν οὐ ποιεῖ τὸ τῆς ἡλικίας ἀκάθεκτον
τὴν ἐπισχέσεως ὅτι πολλῆς δεομένην τῶν νέων ὁρμήν. διὸ καὶ παιδαγωγὸς
ἐφιστάῳι τούτοις ἀτενὲς ἐνορῶντας, Ἄργον πλέον ἐκείνου τοὺς ὀφθαλμοὺς
 1765 *περιάγοντας. καὶ τὴν φύσιν ὁ τοκεὺς ἀγνοεῖ, καὶ παιδευτῆς δριμὺν ἐπιβλέπει*

1739 βο quid hoc significet nescio 1760 ὀβ... cod. num. ὀβολῶ? 1763 παι-
 δαγωγὸς cod.

¹ « Byzantion », ἔνθ' ἀν. 450.

καὶ συννεφέες, ἔν' εὐπαράδεικτος οὐκ ἀνεμοφόρητος αὐτοῖς ἢ παραδοχὴ τῆς παιδεύσεως γένηται· ὁ καὶ ἀκολούθως γινόμενον, ὀλίγους ἐποίησεν τὴν καταβληθεῖσαν σπουδὴν δείξαντας ἐνεργῆ, συγχομένης δὲ τῆς τάξεως, καὶ ἀφορμῆς εὐκαίρου διδομένης αὐτοῖς, τί τὸ συμβαῖνον; εἰκῆ τὴν καταβολὴν ἡμᾶς
 1770 ποιεῖσθαι τοῦ σπέρματος, καὶ γῆν ἀροῦν ἔρρημον καὶ ἄνδρον καὶ ἀπάτητον. τί δὲ καὶ τὸ θεριζόμενον; κόνις, καὶ τὸ τῆς παροιμίας, ὀδύνην καὶ σφάκελοι. καὶ εἴ ποτε μὲν τῆς ἐπεχομένης ἀπάγων σχολῆς, γραφῆ δὲ προσκαθίζων
 ε. 216 βιβλίων, ποτε δὲ ποιεῖσθαι βασιλείους ποιῶν τὴν τοῦ μαθητιῶντος ἡμῖν, ὡς φησὶν αὐτός, ἐπέχεις σπουδὴν, ἢ μὴ ἀληθῆ λέγοντα δίδασκε, ἢ εἰδώς ἀλη-
 1775 θεύοντα τοῦ κωλύειν ἐπίσχε, ἢ μάτην ποιοῦσι μὴ ἐγκαλεῖ ἡμῖν. καὶ γραφόμενά σε ἀχαριστίας.

94(92). Τῷ κυρῷ Θεοδώρῳ τῷ μυστικῷ¹ (216ν).

ε. 216ν 95(93). Θεοκτίστῳ λογοθέτῃ καὶ πατρικίῳ ἐπιστολῇ ἀπολογητικῇ.

Ἀναπλάσεται σου μὲν ἢ φιλόθεος ψυχὴ, τὸ ἑαυτῆς ὡς εἰκὸς εἰλικρινῆς σκοπομένη, ἢ παραλογισμόν, ἢ γνώμην ἀπρόσοιτον, ἢ ἀγροικικὸν ἦθος καὶ
 1780 ἀφελές, ἢ ἄλλο τι τῶν ὅσα ποιεῖν τινα ὑπὸ κατάγνωσιν εἴωθεν. ἀλλ' εἰ μὲν καὶ ἀπειρία μετὰ τούτων καὶ αἰδώς ἠριθμεῖτο, αἱ τῶν ἀκαταγνώστων ἐστίν, εἶπον ἂν κατευστοχεῖν τὴν ἀνατυπούμενην ταῦτα ψυχὴν. εἰ δὲ τῷ ἐκείνων καὶ αὐταὶ οὐ συνηρίθμηνται λογισμῶ, τοῦ τοῦ τῷ λύπης ἑμμαντὸν ἐπιφθῆγματι ταλανίσω, ὅτι καὶ ἐν οἷς ἐπαινεῖσθαι δέον, κἄν τούτοις ὁ νῦν κατη-
 1785 γορεῖσθαι μετεσκεύασε χρόνος. ἢ οὐ τοῦτο, περιφανέστατε, μέρος ἀποδοχῆς, μὴ ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδᾶν; ὅπερ ἐστὶ μένειν εἰς τὴν οἰκείαν ἕκαστον τάξιν, ἀλλὰ μὴ ὑπερβαθμῶς ἐκτείνεσθαι. καὶ πῶς ἀντιπῶν ἡλίω τις ἀσκαρδαμυκτεῖ οὐκ εἰς τοὺς ἰδίους ὀφθαλμοὺς ἐποίησε τὴν βλάβην; ἐγὼ μὲν οὖν, ὅσον τὸ τῆς τάξεως οὐκ ἀγνοῶν ὑποβεβηκός, βούν ἐπιτίθημι τῇ γλώττῃ τῶν
 1790 πέρα χρωμένων τῇ παρηγορίᾳ τὴν ἔκτισιν δεδοικώς. συνήνεγκε γὰρ τῷ ἱκτίῳ
 ε. 217 οὐδὲν τῷ γενναίῳ τῶν | ἔπλων ἀμιλληθέντι, καὶ φωνοῦντι νῦν διὰ τοῦτο βραγχῶδες τῇ παραθέσει τοῦ ἐκείνῳ χρεμετίσαι παραπλησίως, καὶ τὴν τοῖς ὁμογενέσιν ὀργνοῖς ἀποβεβληκότη φωνῆν. εἰ δὲ αὐτός ὁ μέγας τῷ νῦν βίῳ καὶ περίβλεπτος, τοιαύτης λαχὼν διαθέσεως τὰ θεῖα μελετώσης ὡς ἀληθῶς
 1795 καὶ ὑψιπετῆ, ἐπινεύεις τοὺς μικροὺς ἡμᾶς πλησιάζειν σοι, καὶ οὐδὲν σε τοῦτο κατασμικρύνει, ἀποθιῖναι τὸ διατειχίζον κάλυμμα τῆς αἰδοῦς καταπεισομεν ἑαυτούς. καὶ κἄν μὴ τὸ συνέδρους εἶναι καὶ συνομίλους τὸ καταλειπόμενον χαρίζεται τοῦ παραπετάσματος, τὸ γοῦν φανερόν τῆς ἐθλίμου προσφωνήσεως δώσει πάντως καὶ ὑποκλίσεως. καὶ χάρις τῇ προνοίᾳ τοῦ ἁγίου θεοῦ, ὅτι

¹ « Byzantion », ἔνθ' ἄν. 451.

1800 καὶ κατοπιν, τὸ τοῦ λόγου, ἐορτῆς ἤκουσι μερὶς ἡμῶν τῶν τῆς ἐορτῆς
εὔρηται.

96(94). Ἰωαννικίῳ μαθητῇ ἐπιστατοῦντι.

Τοῖς ἡμετέροις πλήτειν σε λόγοις οἰόμενος μὴ πρὸς τὸ σκληρότερον
μένειν καὶ ἀτεγκτον, τὸ εὐπιθές δὲ μᾶλλον ἀγαπῆσαι καὶ εὐεικτον, ἀντὶ
1805 φωνῆς ἐχρησάμην τῷ γράμματι. ὡς τὰ πολλὰ γὰρ τοῖς ἀπὸ φωνῆς ζώσης
ε. 217ν προεμένοις ἐλέγχους ἀποφράττειται πως | τῶν ἐλεγχομένων ἢ ἀκοή, συνο-
λισθαίνοντος τῇ γλώττῃ τοῦ νοῦ, καὶ οὔτε τὴν εἶσω τοῦ ἔρκους τῶν ὀδόντων
κάθειρξιν ταύτην, οὐθ' ἑαυτῷ τὴν προσοχὴν ἐπιτάττοντος. καὶ ἴσως τοῦτο οὐ
θανυμασιόν· οἰδαίνει γὰρ τὸ προσφάτως ἐμπεδὸν τῇ ψυχῇ πάθος, καὶ τελείων
1810 ἐστὶ καταπαύειν τὸ ἀργαῖνον εὐθύς, μὴ χρόνον πρότερον τὸ οἶδημα κατα-
στειλάντος. ἐπεὶ οὖν τὸ ἑαυτοῦ κατέπραξεν ὁ θυμὸς, ὑγιείας δεῖξας οὐδὲν τῇ
ἀνωδύῳ τῶν ἡμετέρων λόγων τομῇ, ἐπιπάτειν σοὶ τὰ διὰ τῆς γραφῆς ἤπια
συνείδομεν ἄκη, εἰσηγούμενοι προσοχεῖν εὐήκοον οὖς, κρατερὴν δ' ἀποθέ-
σθαι ἐνιπὴν, τὴν « ὀργὴ ἀπόλλυσι καὶ φρονίμους » ἀπόφασιν, καὶ τὴν « οὐκ
1815 εὐσχήμων θυμώδης ἀνὴρ ». ἴνως; ὅτι τῆς σοφίας οὐκ ἀγνοεῖς, καὶ πάντως
εἰ τὸ εὐσχημον ἀγαπᾷς, καὶ τοῖς ἐξεστηκόσιν οὐκ ἀνέχῃ τετάχθαι, ἀπέχου τῶν
τῆς μοίρας ὄντων ἐκείνης, καὶ ὀργίζου μὲν — δέδοται γὰρ — μὴ ἀμάρτανε
δὲ — ἀπηγόρευται γὰρ. καὶ ὅτε σφάλλοντά τινα λάβοις, καὶ τὸν τρόπον ὅπως
ε. 218 ἐρεῦνα τοῦ σφάλματος, καὶ τὴν αἰτίαν | εἰ οὐκ ἄλογος δι' ἣν ἐξείργασται
1820 σκόπει, καὶ φανέρου τὸ ἀδίκημα κἂν μὴ τοῖς παιδευταῖς ἡμῶν, ἀλλὰ τῷ γε
μαθητιῶντι, ἵνα μὴ τὴν παιδείαν λέγειν ἀνεξέλεγκτον ἔχων, λάθῃ τοῖς
αὐτοῖς περιπίπτων. καὶ ἡ παιδεία δέ, ἐπεὶ καὶ παιδεία, μὴ κατὰ τοὺς ἐν
τριόδοις ἀσχημονοῦντας γινέσθω, ἵνα μὴ ἀντὶ παιδείας ἄλλο τι ὄνομα σχῆ.
καὶ εἰ μὴ τοὺς διδασκάλους εὐλαβῆ, τοὺς εἰαίρους ὑπέιδου καὶ συνηκόους.
1825 καὶ οὐκ ἂν πρὸς ὀργὴν ἀλόγιστον ἐξαχθείης. ἔστω σοὶ εἰ βούλει ταῦτα ἱκανὰ
πρὸς παραδοχὴν χρηστῆς ὑποθήκης, τῆς ἐν ἧ καθέδρας ἀβούλως ὑπεξέστης
τὸν ἰόπον ἀπολαβόντι. εἰ δ' ὅπερ καὶ τοῖς ἄλλοις, εἰ ἐμφρόνως οὐκ οἶδα,
κέκριται καὶ σοὶ συνεψήφισται, πρᾶγμα οὐδέν. παραβεβλάφθαι γὰρ εὐρίσκο-
μεν οὐδαμῶς Σκιπίωνα τὸν ὀνομασιόν, Ἰφικράτην τε καὶ Χαβρίαν, τὴν
1830 ἀποκήρυξιν τῶν πρὸς τὰς μάχας ἀγεγνῶν ἐφευρόντας, καὶ τῶν γενναίων ἀπο-
κεχωρικότας καὶ εὐσθεῖων.

97(95). Πέτρῳ ἀσηκηῆτις καὶ μαῖστορι¹.

98(96). Σοφίᾳ τῇ ἀγίᾳ δεσποίνῃ (219r)².

¹ Τὸ αὐτὸ κείμενον μὲ ἐπιστολὴν ἀρ. 22, μὲ ἀσημάντους παραλλαγάς.

² « Byzantion », ἔνθ' ἄν. 451 καὶ « Ἀθηνᾶ », ἔνθ' ἄν. 196.

99(97). Τῆ αὐτῆ¹ (219v).

1835 100(98). Νικήτα μοναχῶ.

Ὅπως διάκειται τις προσβαλὼν ἀήθεσι τόποις καὶ ἀγνοουμένοις σχεδόν, καὶ οὐ τῆ ἀληθείᾳ μόνῃ τὸ λυπηρὸν ἔχουσι, ἀλλὰ καὶ τῆ μετὰ ξένων παντάπασι συνδιαγωγῇ τὸ ἀκηδιᾶν ἐπιτείνουσι, οὐκ ἔχοντες ἀγνοεῖν, συντριβόμεθα περὶ σοῦ, ἀλύειν εἰς ἅπαντά σε καὶ δυσφορεῖν, καὶ ζῆν οὐκ ἐθέλειν
 1840 οὐδ' ὄρᾶν ἡλίου τὸ φῶς ὑπολογιζόμενοι. καὶ τὴν συντριβὴν μὲν τοῦτο ποιεῖ·
 ε. 220 ἔχειν γὰρ τῶν ἀλγεινῶν τὴν ἐπίτασιν τὴν εἰς τοιοῦτους τόπους μετασκήνω-
 σιν πείρα ἐμάθομεν. ἐπεισιδὸν δὲ τῆς σῆς συνέσεως τὸ λελογισμένον, τοῦ
 προσάντους σε μᾶλλον καὶ τραχέως βίου στέργειν ὑποβάλλον τὴν αἴρεσιν οὐ
 τοῦ ἀνειμένου καὶ τρυφεροῦ, τὸ πολὺ διασκεδάζει τῆς συντριβῆς, μεταπέθον
 1845 τὸν ἐμὸν Νικήταν φρόνιμον ὄντα τὸ τῷ Δαυιδ ἄσθεν ἐπιλέγειν ἐν ἑαυτῷ
 συνεχῶς, « τοῦ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς », καὶ τὴν δ' « ἄλλοτε
 δ' ἄλλοιον τελέθειν » ὑποφωνοῦσαν παροιμίαν « καὶ χώρα ἐπέσθαι », καὶ
 μόνῃν ἀηδιᾶν οὐ τὸ ἀσυνήθει γῆ ἐπιχωριάζειν ἠγεῖσθαι, ἀλλὰ τὸ περὶ τοιού-
 των ἐπιστυγνάζειν. ἐπεὶ δὲ μήτε παριούσης τῆς τῶν ἐταίρων καὶ συνήθων
 1850 μνήμης δυνατὸν ἔστι μὴ οὐχὶ καταπίπτειν σε πρὸς ἀθυμίαν, καὶ τῷ τῆς
 λύπης νέφει καλυπτόμενον τὴν ψυχὴν ἀπολέγεσθαι, μήτε τῷ ἀσιαθεῖ τοῦ
 λογισμοῦ μὴ μεταπίπτειν εἰς εὐθυμίαν, ὑπεξισταμένου τοῦ συγγένους
 νέφους, ὡς ἐκ τούτου ἐκεῖ μὲν ἐπιγίνεσθαι τὸ ἀνιῶν, ὧδε δὲ ἀπογίνεσθαι,
 ε. 220v γνωρίζομέν σοι καὶ ἡμεῖς τὰ ἡμέτερα, ὡς οὐδέποτε ἡμέρας | ὄλης διαστή-
 1855 μαι παρετάθη τὸ εὐφραῖνον ἡμᾶς, ἄφνω τινὸς ἐπισυμβάντος καὶ εἰς
 ἄλγημα περιστήσαντος τοῦτο. καὶ οὐκ ἐν ἡμῖν ἔστιν τοῦτο βλέπειν, οἷς αὐτὸ
 τοῦτο συγκάμπτεσθαι τῆ χειρὸν μοῖρα ἐξ αὐτῆς γεννήσεως ἐπιβέβλωσται,
 ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων εἶπέ τις παραμένειν αὐτῷ τὸ ἡδύ, μὴ καὶ
 τοῦ ἀντικειμένου τούτῳ συμπαραθέοντος, καὶ ἰσχυροτέρου τῆ ἐπεισαγωγῆ
 1860 δεικνυμένου. καὶ ταῦτα θεῖναι συνειδόμεν τῆ γραφῆ, ἵνα ὅτε σαντὸν λογι-
 σμοῖς τισιν ὄρῃς σαλευόμενον, καὶ ὑπὸ τοῦ ἀλγοῦντος νικώμενον, ἀντιστῶν
 σπουδάζης τὰ καὶ ἄλλων ἢ καὶ πάντων συμπτώματα, καὶ οὕτως ἐρείδεις τὴν
 τοιαύτην περιτροπὴν. ὁ δὲ τὸ γράμμα σοι κομίζων χηριστὸς ἡμῖν ἀνθρω-
 πος κατεφάνη καὶ ἐκ μόνῃς προσορήσεως. ἔξεις οὖν αὐτὸν ὡς εἰκάζω φίλον
 1865 σπουδαῖον.

101(99). Στεφάνῳ ἀσηκρητίς.

Καὶ ὄκτους ἐπίκλημα ἱμάτιον ἀχρειοῖ καινόν, ὅτι μὴδ' ἐπιβάλλεσθαι
 ε. 221 τὴν ἀρχὴν τούτῳ προσήκει, καὶ καλλίστου λόγου | πατέρα μειοῖ, εἰ διαспа-

1841 ἔχει in ἔχειν corr. manus fortasse prima

¹ « Byzantion », ἔνθ' ἄν. 452 καὶ « Ἀθηναῖ », ἔνθ' ἄν. 198.

αμῶ νινι συνεξυφανθῆ τῶ λόγῳ νόθος ἐπιβολή. ἔν' οὖν μὴ τῶ ὑπὸ θριπῶν
 1870 βρωθέντι τῶ ἀπόρῳ τῆς εὐαρμοστόου συνθήκης ἀπηχῆς τις καὶ ἀνάρμοστος
 ἀναπλήρωσις προσεξεργασθεῖσα τὸ ὅλον τοῦ λόγου σῶμα, σύμμετρα πάντα
 ἔχον, αἰσχῦνοι, ὡς τοὺς Πελοπίδας ὁ ἐκ τοῦ ἐλέφαντος ὄμος, τοῦτο τῆ σῆ
 συνέσει ἀποσταλῆναι καλὸν ἐδοκίμασα, καὶ τὸ κάλλος τοῦ λόγου φυλάξουσιν
 τῆ οἰκεία καὶ οὐκ ἐκφύλω προσαρμογῆ, καὶ ἡμῖν τῆς ψυχῆς τὴν εὐγένειαν
 1875 ἐπιδείξουσιν τῆ τῆς εὐπειθείας ὑπακοῆς.

102(100). Βάρδα ἀντιγραφεῖ.

Ἐπὶ ἡρξέ τις διαμάχη τοῦ νοῦ, καὶ τὸ μὴ οὐκ εὐπειθῆ σε εὐρεῖν τότε
 ἀσύνητες, τότε πρὸς τὴν ὑπόκλισιν ἀπροφάσιστον σκοπεῖν ἔχοντες, εἰ μὴ
 πίστις ἦν προγεγονυῖα, συνομιλία μικρᾷ βεβαιουσα τὸ περὶ σοῦ. τὴν δὲ παρέ-
 1880 σχε τῶν ἡθῶν τῶν σῶν ἢ κατάστασις, καὶ μακρᾷ συνοουσίας χωρίς, εὐχρη-
 στον εἶναι μαρτυρήσασα τοῖς φιλοῦσι. γίνεται γὰρ ὥσπερ ἐν σώμασί τισι
 f. 221v ταχεῖα καὶ ἐπ' ἀνθρώπων ἀκριβῆς | ὁποῖοί τινες εἶεν διάγνωσις, καὶ ἴδοις
 ἂν ἐπὶ πολλῶν τοὺς μὲν ἐκ ψιλῆς διακρινομένους ὁράσεως εἰ ἀγαθοὶ ἢ μὴ
 τοιοῦτοι, τοὺς δὲ καὶ χρονία συνδιαγωγῆ τὸ δυσδιάκριτον ἔχοντας, ὑποτρε-
 1885 φομένης λεληθυίας τινὸς διαθέσεως, καὶ πρὸς τὸ φανερὸν οὐ προερχομένης,
 καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ γινωσκομένης. ἀλλ' ἐπεὶ αὐτὸς τὸ χρηστὸν τοῦ ἦθους
 ὡς ὁ καθαρὸς τὸ δόκιμον χρυσὸς ἐκ βραχείας ἐγνώρισας προσβολῆς, γένου
 φίλος τοῖς ἐμοῖς δεξιός, καὶ μὴ τηνάλλως τὸν ἡμέτερον ἐξακριβῶσαι νοῦν
 ἀπελέγξαι. ἔχει δὲ ἡ παράκλησις μῆτε δυσχερᾶναί σε, μῆτε ἀποκνήσαι,
 1890 μῆτε ὑπερθεῖναι τὴν πρὸς ὁ ἐπέγει διάσκεψιν. τὰ λοιπὰ δὲ τὸ τοῦ νόμου
 δίκαιον ἔξει τὴν ἰσχύν, συνηγοροῦν ἢ καταπαθεῖν παραφθεῖραι γὰρ αὐτὸ
 τὴν ἡμετέραν φιλίαν τῶν ἀτοπιωτάτων ἡγούμεθα.

103(101). Ἐπιφανίῳ διακόνῳ.

1894 Οἶδα ὅτι πολλοί, ἐξ ὧν καὶ αὐτὸς ἔπαθεν, τὰς σὰς κατέκλυσαν ἀκοάς,
 f. 222 ἃ πολλάκις, εἰ καὶ | παρηνέχθην τι, ὑπὸ μάρτυρι λέγω θεῶ εἰς ἔννοιαν οὐκ
 ἤλθεν ἐμὴν, ταῦτα διαφημίζοντες. ἔστω οὖν ἐκεῖνό σε το ἀλάθητον ὄμμα
 πληροφοροῦν, ὅτι οὐ μεταβέβλημαι, ἢ τῆς πρὸς σὲ καὶ τὸν μακρότιόν σου
 θεῖον παρετράπην ἀγάπης κἂν πρὸς βραχύ, εἰ καὶ ἀνθρώποι, χωρίζειν μὲν
 ἀπὸ φίλων σπεύδοντες φίλους, ἑαυτοὺς δὲ μὴ ἐνοῦν, τὰ τὸν σύνδεσμον δια-
 1900 σπῶντα ἐτύρουνσαν. ἐμοὶ γοῦν ἀδιάλυτος καὶ ἔμεινε καὶ μενεῖ· καὶ εἰ σοὶ
 τῶ φιλιότητος δοκεῖ, φράξον κἂν νῦν τὰ ὄτια τοῖς οὐδὲν ὑγιᾶς λέγουσι, καὶ
 τῶν ἀκουσθέντων ἀπόκλυσαι τὸ πικρόν. καὶ εἰ μὲν τινα βλέπεις ὁδὸν παρ-
 ρησιασθῆναι τὴν τοῦ διδασκάλου ἀγάπην, ἢ περὶ τοῦτο καταβληθῆτω σπουδή·
 εἰ δὲ τὸν σῖτον ἔτι ἢ τῶν ζιζανίων πνίγει ὑποσπορά, ἐμφωλευτέω σου τῆ
 1905 καρδίᾳ καὶ μόνῳ γινωσκέτω θεῶ. καὶ ἡμῖν τοῦτο ἄλις. ὁ δὲ ἀπεστείλαμεν,
 μνημεῖον ἔχε ἡμῶν. καὶ μένε μὲν ἀγαπῶν — ἐξηθωώσαμεν γὰρ ἑαυτοὺς —

ε. 222v φρεῦγε δὲ τὴν ἡμετέραν εὐχὴν, ὑπευθύνους ὄντας οὐκ ἐξαριθμουμένους ὀφλήμασιν.

104(102). Παύλω μαθητῇ ἔξω διατριβοντι.

1910 Τὰ περὶ σοῦ ταῖς ἀκοαῖς ἐμβαλλόμενα τὸ ἐναποτεθὲν βάρος ἐπελαφρύνει, τοιαῦτα ὄντα, ἃ καὶ παρ' οὗ διενθύνεται ὁ ἐκάστου σκοπὸς ἐξηγοῦμεν, καὶ ἃ κατὰ σχολὴν ὁ νοῦς ἐκμετρῶν τῇ ψυχῇ ἐδίδου φαντάζεσθαι, τὸ οἶον εἶναι τὸν ἡμέτερον Παῦλον διαγνωσθῆναι, τὸ κράσιν ἐνηλλαγμένην ἀέρωσιν σπεύσασθαι φύσει ἐντυχοῦσαν εὐπολεμήτω, τὸ συνασπίζοντας τοὺς ἀσυνήθεις

1915 εὐρεῖν, τὸ μὴ προσχωρῆσαι βάσκανον ὀφθαλμόν. ταῦτα ἕως ὁ νοῦς ἤρεμῶν ἐξηριθμῆι, ταῖς ἀκοαῖς ἢ φήμῃ ἐναπετίθει, καὶ ἢ γραφῇ ὑμῶν ἢ αὐτόχειρος ἐπεσφράγιζεν. συνᾶδον μέντοι ἐωρῶμεν τῇ φήμῃ τὸ γράμμα ἐν ἑλλείπειν τὸ κάκεῖνα ποιοῦν ἀτελεῖ, οὗ αὐτὸς μὲν ἴσως ὀλίγωρος ὢν ἀπόντος ἐρεῖς τὴν ἐν ἐκείνοις ὄνησιν οὐχ ὄραν, ἐγὼ δὲ ἐμποδῶν μὲν ὄντιος ἐκείνου οὐκ ἂν

1920 εἶποιμι ὠφελεῖν. πρὸς δὲ ταῦτα συγκρίνων, ἦτιον ἐκεῖνο παρὰ πολὺ τούτων

ε. 223 ἀποφανῶ. εὐρίσκω γὰρ | πολλαχόθεν περιοσκοπῶν τούτων κρατουμένων κάκεῖνο δεῖκνυσθαι ἐνεργές, οὐκ ὄντων δὲ μηδὲν τὴν ἐκείνου ἀποπεράτωσιν ἐνεργεῖν. ἔστω οὖν σοι διὰ σπουδῆς τὸ παρὰ πάντων καὶ φιλεῖσθαι καὶ συγκροτεῖσθαι, καὶ μηδὲν εἶναι τὸ συγκαλύπτιον σου τὸ συνετόν. καὶ εἰ μὲν

1925 ὁ μέγχι νῦν διακωλύων ὡσθεὶς φραγμός, εὐπόρευτος ἔσται πάντως καὶ ἢ διάβασις· εἰ δὲ διαμένει ἀποτεριχίζων, ἐκφεύξῃ τέως κενσοπουδίας ἐπίκλημα.

105(103). Τῷ αὐτῷ.

Τὸ διὰ μακροῦ γράφειν ἡμῖν κεκώλυται, τῆς διανοίας ἵκτειν οὗ δυναμένης τῷ παρεμποδισμῷ τῶν θορυβούντων ταύτην ὀχλήσεων, αἱ ὅσαι εἰσὶ

1930 πρὸς εἰδότια περιττὸν λέγεσθαι. σοὶ δ' οὖν καὶ ἢ μικρὰ ἀρκέσει γραφή, κἄν

ε. 223v ταύτῃ τῆς πρὸς σὲ διαθέσεως δηλουμένης ἡμῶν. οἶδας, ὦ βέλυστε, μήποτε βάρος ἠγεῖσθαι ἡμᾶς τὸ συνεχεῖς πὰς περὶ σοῦ φήμας παρὰ τοῖς καὶ μικρὸν εὐδαιμονίας ἔχουσι μέρος ποιεῖσθαι. ὃ γὰρ ἐλαττοῦ μὲν τῶν ἡμετέρων οὐδέν, αὖξει δὲ τοὺς δι' οὓς αἱ ἐπ' ἀγαθῶ φῆμαι ὡσπερ τινὲς ἐγγίνονται

1935 παρενθῆκαι, τί τὸ βαρύνον μὴ οὐχὶ τοῦτο ἔχειν σπουδῆν; ἐγίνετο μὲν οὖν παρόντος, τῆς κατ' ὀφθαλμοὺς θεάς σου πρὸς τοῦτο κινούσης, ἐπεὶ καὶ τοῖς ἐπισυμβαίνουσι συμπάσχειν συνῶθει. γίνεται δὲ καὶ ἀπόντος, ἀπομαρανθείσης οὐδέπω τῆς μνήμης σου, ἐκκαιούσης δὲ τὸν προσαναφθέντα πλέον

1939 πυρσόν, ὅτι καὶ μὴ συνεῖναι τῷ ἠγαπημένῳ λυπεῖ. ἀνεγνωσται δὲ καὶ ἡμῖν

ε. 224 καὶ τοῖς ὑπὸ τὴν διατριβὴν ἐκκρίτοις τὸ γράμμα σου, | καὶ ἔγνωσται καὶ τούτου ὅσον εἰς κάλλος ἢ συνθήκη ἐξείργασται. ὑγίαινε δέ μοι μόνον αὐτός, καὶ θεὸν αἴτει, τὸν τῆς ἡμετέρας οἰκονόμον ζωῆς, καὶ ἀπόπλου παρασχεῖν καὶ εὐπλοίας καιρόν. ἔστω δέ σοι μέριμνα περὶ τῆς πρὸς τοὺς φιλοῦντας ὑπομνήσεως μηδεμία.

1945 106(104). *Εὐθυμῶ ἐπισκόπῳ.*

Ἐναπετιέθη ταῖς ἡμετέραις χερσὶ τὸ γράμμα τῆς ὑμῶν ἱερότητος, τὸ τε συναποσταλὲν τῷ γράμματι δῶρον, ὅπερ ἄλλος ἴσως ὠνόμασεν εἴσπραξιν, κατευστοχεῖν τῆς γνώμης τοῦ δεχομένου τοῦτο ἀδυνατῶν. πλείω μὲν οὖν τὴν ἡδονὴν εὖρομεν ἄν, εἰ ἀπέβη ὅπερ ἡ ἐλπίς ὑπετίθει, αὐτόν σε ἀποδοῦναι ἡμῖν χρόνῳ διαβεβαιοῦσα ῥητῶ τὸν καὶ τῇ παρουσίᾳ καὶ τῇ διὰ λόγων
 1950 καταθέλλοντα ὀμιλίᾳ. εὖρομεν δὲ καὶ οὕτως, τῆς αὐτῆς | ὑμῶν γραφῆς ἐπελ-
 1955 θόντες τὴν δύναμιν. εἶχε δὲ καὶ ἡ ζωσα φωνὴ τοῦ τὴν ἐπιστολὴν ἡμῖν ἐγγχει-
 1960 ρίζοντος ὑποτείνειν τὰ θέλητῆρα τῆς πρώτης ἐλπίδος, κἂν εἰς μακρὸν ἀπειτα-
 1955 εἰς ὅσον ἡ δύναμις εἶχεν οὐκ ἀπωκνήσαμεν, τῷ τε πυρῶ τῆς σῆς φιλίας ἔτι προσαναπτόμενοι, τῷ τε κέντρῳ τοῦ κυροῦ Θεοφάνους τοῦ ἀγαθοῦ φίλου ὄσαι ὦραι πλητιόμενοι, ὅς οἷος περὶ ταῦτα ἀκαταγώνιστος οὐκ ἄγνοεῖς. πλην πρὸς ἐπιθῆξαν καὶ νῦν τὸ γράμμα ἐπιτενεῖ τὴν εἰς ταῦτα σπουδὴν. καὶ ὅσον εἰς ἡμᾶς ἦκεν οὐκ ἐνδέξῃ ἐστὶ τῆς πρὸς τὴν μαθητεῖαν ἐπιδόσεως ὁ ἀδελφι-
 1960 δοῦς, λείπεται δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ ὑπὲρ τῆς κατ' ὄψιν ὀμιλίας τῶν φίλων, τὴν σὴν εὐχεθῆαι λογιότητα. ὦκειωμένον οὖν σοι ὡς ἱερατεύειν λαχόντι θεῶ, τοῦτο μὴ κατολιγῶρει ποιεῖν. |

f. 225 107(105). *Τῷ αὐτῷ.*

Ἦγημαι τὸ σταλὲν μέγα, ἀναφέρων τὸ πᾶν εἰς τὴν μείζω τούτου ἀγά-
 1965 πην σου, ἣτις ἐνεργῆς ἐωρᾶτο, ὅτε τις ἀφορμὴ οὐκ ἐμεσολάβει φιλίας. καὶ γὰρ εἰ μὴ τι ἄλλο παρ' ἐμοὶ ἀγαθὸν ὄρᾶται, ἐπεὶ χρηστῶν εἰμι ἔργων ἀλλό-
 1970 τριος, ἡ τῶν φίλων γοῦν μοι περισώζεται μνήμη, καὶ ἡ ἐκείνων εἰς ἐμὲ οὐκ ἀπόλλυται χάρις, ἀλλὰ διαμένει καὶ ζῆ. διὰ τοῦτο καὶ ἡ εἰς τὸν ἀδελφι-
 1970 δοῦν ἐπιμέλεια προσιεθῆσεται, ὅτι μὴ τῆς σῆς ἐγὼ ἐπιλήσμων γεγένημαι ἢ
 1974 γενήσομαί ποτε χάριτος. πλην ἔστω σοι δῆλον καὶ τοῦτο, ἵνα μὴ τὸ πᾶν τῆς ἐκείνου πρὸς τὰ σπουδαζόμενα ἐπιδόσεως οἰκείον κρίνω, ὅτι οὔτε φαύλη τις περὶ αὐτόν ἐστι δόξα, ὅτι οὔτε οἶαν ἐπ' ὄντι καὶ σχεδὸν ἀνεπισκοπήτῳ ῥαθυμίας περιπίπτει ἐγκλήματι, ἀλλὰ καὶ τρόποις διαπρέπει χρηστοῖς, καὶ τὸ
 1974 ἐμφιλοχωρεῖν ἐπι... μᾶλλον τοῖς μαθήμασι τούτῳ σπουδάζεται. |

f. 225v 108(106). *Εὐθυμῶ πρωτοασηκρητίτις.*

Ἦν μὲν καταδέες τοσοῦτῳ γράφειν τοσοῦτον, μεγάλῳ μικρόν. αἰδοῦς γοῦν ἄξιον, καὶ εἰ μὴ καταδέες. ἀπώθει δὲ τὰ ἀμφοτέρω καὶ πρὸς ἐκεῖνο συνώθει τὸ σοὶ κατὰ ψυχὴν περικείμενον μέγεθος, πείθον οἷς τοῦτο σπουδάζεται τούτοις ἡγεῖσθαι τὰ κατὰ σῶμα μικρά. καὶ ἐναργῆς ἦν ἡ περὶ τού-
 1980 του πειθῶ, ἔργοις οἷς προσεμαρτύρουν πολλοί, ἀλλ' οὐ λογισμοῖς δεικνυμένην.

1974 ἐπι... non legitur

καὶ οὐ κολακικὴ ἢ γραφὴ, τὸν ταύτην διακομίζοντα ἕνα προφαίνω τῶν κηρυγμάτων ἐκεῖνα, ὅς οὐ καὶ τὰ ἄψυχα φωνὴν ἀφιαῖσιν ἀσφάλλει. τούτω οἷς εἰπὼν οἷς παθῶν ἐκήλει πεισθεῖς, τοιοῦτον εἶδος ἐποιησάμην γραφῆς, ὅψμασιν οὐχ οἷς τὰ μὴ συμπαραμένοντά σοι δηλοῦται γνωρίσματα, ἀλλ' οἷς ἐνορῶνται χαρακτικῆς ἀθάνατοι ταύτην συνθεῖς. ἀρκεῖ γὰρ ὁσημέ-

1985
 ι. 226 ραι πάντως ἐκεῖνα, παρὰ τῶν ἢ νόμῳ ὑποταγῆς ἢ δι' εὐροῖαν καιροῦ προσφωνούμενα. προσκείσθω δὲ τῇ γραφῇ αἴτησις καὶ αὕτη τῷ ἀποπληροῦντι οἰκεία, πρὸς ἣν εἰ κατανεῦσαι δικαιοῖς ὄλος ὢν τοῦ καλοῦ, ἡμερῶν ἐβδομάδι μῆ τὰς τοῦ Συνεσίου ἡμῖν ἐγχειρίσας ἐπιστολάς.

1990 199(107). Σάβα μαθητῇ τοῖς οἰκείοις ἐγχερόντων.

Τὰ λυποῦντά με δύο ἦν, οὐτε συνειδῶς ἐαυτῷ εὐφρῶς ἔχοντι πρὸς τὴν μάθησιν, πρὸς ἕτερα τὴν οἰκείαν διάνοιαν ἔτρεψας, ἀντὶ τοῦ λόγου θηρᾶν ἔχνη μεταδιώκων κινῶν καὶ πτωχὰς βάλλον καὶ κατατρέχων ἐλάφῶν, οὐτε λόγος οὐδεὶς σοι τοῦ διδασκάλου προσῆν, ταχὺ πρὸς τοὺς τῆς

1995 λήθης μεταπεπραμένῳ τόπους τοὺς καταβληθέντας πόρους ἐκείνῳ. καὶ ταῦτα μὲν τέως ἦν συγγνωστά, μέχρις ἢ ἀτέλεια τῆς ἡλικίας τὰ κρείττω προσεπινοεῖν οὐκ ἐδίδου· ἀσύγνωστα δὲ νῦν κατεφαίνετο, ὅτε φῆμαι τὰς ἡμέτερας ἐνήχουν ἀκοάς, ἐν ἐκείνῃ λοιπὸν εἶναι τῇ ἡλικίᾳ, ἣ τοῦ καλοῦ ἐξακριβάζεται

ι. 226ν ἢ διάκρισις. ἀλλὰ παρήρει | τῶν λυποῦντων τὸ ἐν ἢ νῦν ἀγγελθεῖσά μοι

2000 περὶ σοῦ φήμη. ἢ δὲ ἦν βίβλοις ἐγκεῖσθαι σε, καὶ πάντα σε, τὸ δὴ λεγόμενον, πέτρον σείειν καὶ κάλων, ἵνα τι τῶν σπουδῆς ἀξίῳ ἐξευρεθῆ. θάτερον δὲ μένει συντηρῆσθαι καὶ πρὸς ἀθυμίαν κινῶν, τὸ καὶ διατριβῆς σε καὶ παιδενοῦ ἐκλελῆσθαι καὶ συνηκόων. ἀλλὰ μοι, γλυκύτατε, ὕγαινε· καὶ εἴ σοι παραμένει τις σπινθήρ ἡμέτερος, ὅς τι μῶλυ τὴν ὑποθήκην ταύτην

2005 λαβῶν, ἐκκλινον τὸν κνεῶνα τῆς Κίρκης, τῆς ἐπιτριβούσης, φημί, σὲ φροντίδος, καὶ κηρῶ τῶν ὧτων ὁ πόρος ἀποπραχθείη, μέλη Σειρήνων οὐκ εἰσδεχόμενος. εἰ δὲ καὶ Σκύλλα τις βρωμα ἴδιον ὡς εἰαίρους τοὺς οὖς ἐξημίωσαι χρόνους πεποίηκε, βέλτιον μετὰ τῶν ὑπολοιπῶν σωθῆναι, ἀλλὰ μὴ μετ' ἐκείνων καταποθῆναι. ἔχεις καὶ αὐτὸς ἐπιβοήσασθαι Κράταιν τὴν

2010 σὴν φρόνησιν, ἣτις οὐκ ἑάσει ματαίοις περιστροφόμενον τὴν τῶσαυτην εὐ-

ι. 227 φυτὰν ἀμβλείαν μεῖναι καὶ ἀλιπῆ. ἵνα δὲ σοι προσπαίξω τι καὶ τῶν | μετριῶν, εἰ μὴ μετὰ τῆς ἄλλης μητρόφας περιοσίας καὶ ἢ ταύτης φειδωλία σοι προσεκητήθη, ἣν εἶπον λεκάνην ἐξώνησαι, μικρὰ πάντα τὰ εἰς διδασκάλους γινόμενα λογιζόμενος. εἴη δὲ πρὸ πάντων σε κατασπάσασθαι· καὶ τοῦτο

2015 πρὸ τῶν ἄλλων ἀρκέσει μοι.

110(108). Νικηφόρῳ κουβουκλεισῷ καὶ βασιλικῷ κληρικῷ.

Δέδωκας ἡμῖν, θεοφιλέστατε, ἐν τῇ γινομένῃ πρὸς τὸν ἀδελφιδοῦν ἐπιμελεῖα περισσοῦτον σπουδῆς ἀφορμὴν, ἐμφανῆ καταστήσας τὴν ἀγαθὴν σου

προαίρεισιν, οὐχ ὅτι πρὸ τοῦ ταύτην ἀνακαλυφθῆναι τῆς δεούσης οὐκ ἐτύγ-
 2920 χανεν ἀγωγῆς — ἐτύγχανε γάρ, ὑπὸ μάρτυρι θεῶ λέγομεν, ἐναύλου τῆς κα-
 τακρίσεως τῆς παρὰ σοῦ γενομένης ἡμῶν οὔσης — ἀλλ' ὅτι φθάσαι διέγνωκας
 τὴν ἡμετέραν σπουδὴν, πρὸ τοῦ πειραθῆναι ταύτης οἷος αὐτὸς εἶ πρὸς τὸ
 2024 βεβαιοῦν τοὺς λόγους δείξας ἐξ ἔργων. ἐχάρημεν οὖν, οὐκ ἐπὶ τῇ τοῦ δώρου
 ε. 227v | ἐφανέρου πλέον τὸ τῆς προθέσεως εὐγνωμον' οὐ τοσοῦτον γὰρ ὅτε τῶν
 ὀφειλόντων τυγχάνει τις ἥδεται, ὅσον ὅτε τὸν ὀφείλοντα εὐγνώμονα βλέπει
 καὶ πρόθυμον. καὶ τὰ σὰ μὲν οὕτως, ἀξία πάντως τῆς θεοφιλοῦς γνώμης
 σου. τὰ δὲ ἡμέτερα ποῖα; ἐν οἷς δεῖ τὸν παιδευόμενον διεκπιβάζεσθαι ὁ
 2030 ἀδελφιδοῦς ἀναστρέφεται· δις τῆς ἐβδομάδος ἢ τῶν αὐτῶ ἐρωτωμένων κατε-
 νώπιον ἡμῶν ἀνακρίνεται εἴδησις· ἀπὸ στόματος αὐτῶ σχεδὸν ἀπαρεμποδί-
 στως τὸ κείμενον προφέρεται τῆς γραμματικῆς· τῶν ἐπιμερισμῶν ὁ τρίτος
 ἥρηται τούτῳ ψαλμός· ἢ τρίτη τῶν βαρυτόνων αὐτῶ κλίνεται συζυγία. ἃ
 διερωτώμενος ἐκμανθάνει, τῇ πρὸς ἐτέρους παραδόσει παρακατέχειν διδά-
 σκεται. ἢ ὑπὲρ αὐτοῦ σοι συνεχῆς γινέσθω εὐχή, καὶ σὺν θεῶ φάναι, εἴ τι
 2035 τῆς τοῦ παιδὸς συνίημι φύσεως, ἢ ἐπ' αὐτῶ ἐλπίς μενεῖ ἀκαταίσχυντος. γέ-
 νοιτο δὲ καὶ τῆς ἐν ὄψει ὀμιλίας ἀπολαῦσαι ἡμᾶς, καὶ τῆς εἰς ἀλλήλους ἀγά-
 πης μὴ ἐκπεσεῖν. |

ε. 228 **111(109). Ἰωάννη ἀσηκρητίς.**

Νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον, ὁ κατὰ πάντα τὸ καλὸν προτιμῶν, γνωσθήτω
 2040 σου τὸ εὐγνωμον καὶ χρηστὸν εἰς φίλον ἀνθρωπίναις δυστυχίαις ὀφθέντα
 περιπετῆ. πλείω δὲ λέγειν τὸ ἐπεῖγον οὐδέν, οἷκοθεν σπουδάζοντά σε τὸ
 συνοῖσον δεδυστηχηκότι φίλῳ προσεξευρεῖν.

112(120). Θεοδώρῳ μυστικῶ¹.

113(121). Θεοδώρῳ πρωτοσπαθαρίῳ.

2045 Πρόχειροι μὲν αἱ κατανεύσεις, ἐτοιμότεραι δὲ αἱ τούτων ἐκβάσεις, καὶ
 αἱ τῶν ὑποθέσεων ἀρχαὶ εὐρέσεις σαί, καὶ αἱ ἀποπληρώσεις σπουδαὶ σαί,
 ε. 228v καὶ συγχωρεῖς οὐδαμῶς | ἐτέρῳ τοῦ πραγματοποιήσου σοι μερίτην εἶναι καλοῦ,
 καὶ οὔτε τὴν ἐξευρισκομένην ἀφορμὴν ὁ ὑποβάλλων ὀρᾷται, οὔτε τὴν ἀπο-
 2050 περάτωσιν ταύτης ἐπισπεύδων γινώσκειται, ἀλλὰ σὺ καὶ εὐρετής, σὺ καὶ
 ἐκπληρωτής, σὺ καὶ πρέσβυς, σὺ καὶ κύριος τοῦ πρεσβευομένου, κινούσης
 μὲν τῆς ἀνυπερβλήτου προαιρέσεως, ἐξάγοντος δὲ πρὸς ἔργα τοῦ ἀγαθοῦ

2024 Post αὕτη spatium duarum vel trium litterarum ubi fortasse γὰρ legi potest

¹ « Byzantion », ἔνθ' ἄν. 452.

συνειδότης. ἄρχων οὖν διασκέπειν τοιούτων ἔσο διὰ παντός, καὶ τὰ προ-
σβεῖα φέρε πάντων μόνος αὐτός. καὶ ὀλίγους μὲν, εἴ γε καὶ ὀλίγους, ἔξεις τοὺς
εἰς τοῦτο ζηλοῦντας, οὐδένα δὲ τὸν παρευδοκιμοῦντα. ἐγὼ δὲ χάριν ἔχω τῷ
2055 θεῷ ὅτι με καὶ τοῦ λέγειν στερεῖς, ἄφωνον τῇ ὑπερβολῇ τῶν χαρίτων ποιῶν.

114(122). Θεοδώρῳ κουβουκλεισίῳ καὶ χαρτουλαρίῳ.

Εὐφρανεν ἡμᾶς οὐχ ἡ δόσις μόνον δαιριλῆς οὖσα καὶ ἱκανὴ δηλώσαι
προαίρεσιν ἀγαθὴν, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς ἐκείνην πρότερον ἀμέσως κλίνασα νεύ-
2059 σις. τὸ μὲν γὰρ τὴν τοῦ διδόντος πρόσθεσιν πρὸς τὰ βελτίῳ δεικνύσιν αὐτο-
ι. 229 κίνητον, | τὰ δὲ ἀποφαίνει συμμεγείας καὶ τοὺς πρὸς τοῦτο συνωθοῦντας
τοῦ ἀγαθοῦ. ἔχομεν δὲ καὶ ἄλλοθεν τῆς εὐφροσύνης ταύτης ἐξευρεῖν ὑποθέ-
σεις, ὅτι τε καὶ τῷ νῦν βίῳ περιέεισιν ἀγαθοί, καὶ οὐ πάντῃ τῶν καλῶν
ἄμοιρος, κἂν ἡ «οἱ κακοὶ πλείονες» ἐπικρατοῦσα τοῦ πάλαι ταύτην ἐξενεγ-
κόντος ἀπόφασις καὶ τοὺς μὴ τοιούτους ἐκλογίζεσθαι τινας ὡς τοιούτους
2065 ποιεῖ, ὅτι τε τῆς διαθέσεως παραμένουσιν, ἧς πρὸς ἡμᾶς εἶχες, σπινθῆρες,
καὶ οὔτε χρόνος τούτους οὔτε διάξενξις ἐνεπέσβεσεν, ὅτι τε ὁ σκάζων ἡμῶν
ἐπηνώρθωται λογισμὸς, κενὴν γεγενῆσθαι τὴν τότε συνήθειαν ὑποβάλλων.
Ἐπισημαίνει μὲν οὖν ἡ τοῦ τὴν ὄψιν συντριβάντος τῷ μετώπῳ ἐγράφετο κλη-
σις, ὡς ἂν ὁ ὑβριστὴς ὅστις γνωρίζοιτο καὶ σιγῶντος ἐκείνου· ἡμῶν δέ, ἵνα
2070 σου τὸ φιλότιμον ἀνακηρυχθῆ, λαλήσει μὲν ὅτι καὶ οἷς ἐξὸν καὶ τὸ φωνοῦν
ι. 229ν ὄργανον, ὁ δ' ἐν τῇ ψυχῇ λόγος οὐκ ἀποκάμοι ποτὲ περιστρέφων τὸ | τῆς
φιλοτιμίας εἶδος ἐν ἑαυτῷ. σὺ δέ, χρηστὲ διὰ πάντα καὶ τίμιε, μὴ περὶ ἡμᾶς
τοὺς ἀνάγραπτον ἔξοντας τὴν χάριν ἔσο τοιοῦτος, ἀλλὰ καὶ περὶ ἄλλους, οἷς
πολλάκις ἡ γνώμη ὀλισθηρὰ ἢ φαῦλος τρόπος διατίθησιν ἀχαρίστους. ἀπο-
2075 μιμεῖσθαι γὰρ σοὶ τὸ θεῖον δίδωσιν ὁ καιρός, ὃ τῆς εὐποιίας ἐπίσης νέμει
τὸ μέτρον ἀγαθοῖς καὶ κακοῖς.

115(123). Συμεῶν ἀσηκρηῆτις.

Ἡτιώμην τὸν χρόνον, ὅτι μὴ πρὸ πολλοῦ μοι τοιοῦτον φίλον ἐδεί-
κνυεν, ἠνίκα τὸ καθαρὸν ὡς ἀληθῶς καὶ ἀνόθευτον ἔγνωσται τῆς ἀγάπης
2080 σου. ἔγνωσται δὲ οὐ μακρᾷ συνουσίᾳ, ἢ καὶ διακρίνειν οἶδε ταῦτα καὶ διο-
ρίζειν, ἀλλ' ἔργοις, οἷς ῥιζοῦται μᾶλλον ἐκεῖνα καὶ μένουσι πάγια. ἀπέλυσα
δὲ τῆς τοιαύτης αὐτὸν οὐδὲ νῦν αἰτίας, καὶ μετὰ τὸ προσομολογεῖν τοιαύτην
χάριν αὐτῷ, ὅτι μὴ συσκηνοῖ με τοιούτῳ καλῷ, ἢ καί, ὅπερ μέρος τοῖς
2084 φιλοῦσι παραψηχῆς, τούτῳ με ὄσαι ὦραι παρασκευάζει καθομιλεῖν. ἐντε-
ι. 230 λῆς | γὰρ ἂν οὕτως ἡ χάρις αὐτῷ ἐλελόγιστο. νῦν δὲ τῷ δίψει με τῆς σῆς
ἐκτηκόμενον ἀγάπης πόρρω τοῦ τῶν ὧν ἀπορρέοντος νάματος χειλέων
ποιεῖ. καὶ ὄν μὲν οἱ μῦθοι φασὶ Τάνταλον ἔσειᾷ τὰ ὀρώμενα, συγχωροῦσι

2059 Nihil nisi π...θεσιν legi potest

γὰρ οἱ λόγοι τὴν ὄψιν τοῖς ἡδίστοις ἐπεντροφᾶν, εἰ καὶ τὴν ἀφὴν ἀποκω-
 λύνουσι ὄραν ὃ ἐκείνης ἔργον ὑπάρχει· ἐμὲ δὲ καὶ τῆς ἐκ τούτου παραμυθίας
 2090 ὃ νῦν ἀποστρεφεί βάσκανος χρόνος· ἀλλ' οὐτός μὲν ποιείτω τὸ ἑαυτοῦ· ἀπε-
 κλήρωσε γὰρ αὐτῷ ἢ ἐμὴ μοχθηρία ἐπινοεῖσθαι τοιαῦτα καὶ δύνασθαι· τὴν
 γοῦν ἐν τῇ ψυχῇ διάθεσιν, ἣτις ἐνοῖ καὶ συσφίγγει τὸν πόθον καὶ ὄραν ποιεῖ
 καὶ συνομιλεῖν, οὗ χρόνος οὐδὲ τοῦ χρόνου ἀνώμαλον ἀφαιρήσεται.

116(124). Θεοδώρῳ πρωτονοταρίῳ.

2095 Ἡ μικροψυχίας καθυποβάλλεις, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀνοίας, γραφῆ, ἢ
 τέκνα καὶ φίλους ἔχειν οἷς ἤρησαι ποιεῖν ἀπωθῆ, καὶ τὴν ἡμῶν ἐπὶ τοῦτο
 καύχησιν ὑποτέμνεις. τοίνυν ἢ μὴ πέραινε τὸ ἐννόημα, καὶ ἀποτριψόμεθα
 τὸ ἐπίκλημα, ἢ τὸ δόξαν ἀμειταθέτως ἔχον ἐκπλήρου, καὶ τῆς παρρησίας
 2099 ἡμεῖς ἐκστησόμεθα. |

f. 230v 117(125). Στεφάνῳ μαθητῇ.

Τί καταρρητορεύει ἡμῶν ἐφρουάξω, ἀντιθέσεις πλάττων καὶ τοῦτο
 λύσεις ἐκείναις οὐκ ἐξευρίσκων ἐδλόγους, καὶ αἰτίας ἀνυπόπτους ἀπαρι-
 θμῶν, οὐδ' εἰς ἐννοίαν ἐλθοῦσας ἐμήν; ἐνὶ μὲν οὖν ἤρκει λόγῳ δηλῶσαι τὸ
 πᾶν, ὑποπιῶν ἀπηλλαγμένῳ τοιούτων. ἤλωσ δὲ μακρὰν ἀποτεινάμενος τὴν
 2105 γραφῆν, τῷ τοιαύταις συμπεσεῖν περιαγωγαῖς κατασοφισθεὶς ἢ κατασοφισά-
 μενος. ἔχον γοῦν εἴ τι κἄν ποσῶς ἐμοὶ πείθῃ, τῆς ὑποδειχθείσης καὶ ὑπο-
 δειχθησομένης μαθήσεως. καὶ τῶν ἐλπίδων εἴκων ἀλλὰ μὴ ἀποπηδῶν οὐ
 διαφευσθήσῃ. καὶ ὡς διδασκάλοις ἡμῖν, μὴ ὡς πώλοις χρῶ, οὐκ ἐπικάμ-
 πτων, καμπτόμενος δέ, καὶ μαστιγούμενος, ἀλλ' οὐ μαστιγῶν. καὶ τοιοῦτος
 2110 ὢν, τὸ συνεῖρον ἔξεις τὸ κεχηγός. ἐγὼ δὲ τῶν ἐθίμων τι διαπίπτον βλέπων
 οὐδὲν ἡσθήσομαι, καὶ ὡς ἐπὶ τέκνοις φιλοπάτορι τὰ φιλόπαιδος ἐνδείξομαι
 πατρός. εἰ τῷ μικρῷ δὲ παροράματι σὺχ ὡς ἐπὶ παισὶν ἀναπαύσομαι, ὑπο-
 i. 231 κύπτωντας φιλίως τοῖς φθάσασιν ὑμᾶς οὐ λαβῶν, ἀνιάσομαι μὲν | κἄν ἀπο-
 2115 ἑμῶν ὄρω ὑμᾶς ἀγκαλῶν, καταλείπων ὑμῖν τὰ τοῖς ἀπειθέσι παισὶ σκοπεῖν
 συναντήματα.

118(126). Θεοδώρῳ μυστικῷ¹.

119(127). Θεοδώρῳ κουβουκλεισίῳ καὶ βασιλικῷ κληρικῷ.

Ἐξηρητῆσθαι δοκῶ ἐν σοὶ καὶ βλεπομένῳ μοι καὶ μὴ τὰ ἐμά. διὸ καὶ
 2120 ὄρων, περὶ τούτων συνομιλῶ· καὶ μὴ ἐντυγχάνων, ἀναφέρειν κρίνω εἰς σέ

2113 ἡμᾶς cod.

¹ « Byzantion », ἐνθ' ἀν. 452.

ἐν ἄλλοις ταῦτα σιγῶν. ἔχεις οὖν τὸ σταλέν· ἐπίδος οἷς δεῖ, καὶ ὑπόθεσις ἂν δεῖ, καὶ ὠθεὶ περὶ ὧν δεῖ, καὶ τύχοις καὶ ὧν δεῖ καὶ ὅτε δεῖ. |

f. 231v **120(128). Θεοφίλω ἀσηκρητίς.**

Χρεία κατήπειξεν ἀναγκαῖα τὸ βιβλίον ζητεῖν. καὶ ὁ τοῦτο κατέχων
2125 σὺ φίλος, καὶ ὁ νῦν αὐτὸ λαβεῖν ἀξιῶν τῶν ἀγαπωμένων. εὐφρανεῖς οὖν
ἀποδιδούς, λυπήσεις δὲ μὴ ἀποδιδούς.

121(129). Θεοδώρῳ πρωτοσπαθαρίῳ καὶ κριτῆ.

Ἔχει τι διδόναι καὶ τῇ φίλῳ τὸ δίκαιον, ὅποτε μὴ παραποιοῖτο, φανε-
ρὰν δὲ παραδεικνύει τῆς ἀκριβοῦς ἐξετάσεως τὴν ἀνέτηιν. εἰ οὖν ὄρας,
2130 φίλη ἐμοὶ ψυχῇ, ἀντεχόμενον τοῦ δικαίου τὸν τὸ γράμμα σοι φέροντα, τοῖς
δικαίοις ἀκολουθῶν ταχεῖαν, τοῦτο γὰρ ἡ γραφὴ δεῖται, τὴν δικαιοῦσαν
ψῆφον ἐπάγαγε. εἰ δὲ παρεκβαίνοντα μὲν τῆς ἀληθείας, πλεονεκτούμενον
δὲ κατὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου, ἐπεὶ καὶ τοῖς νικῶσι στέργεται μὴ ἀρκει-
σθαι τῇ νίκῃ ἀλλὰ βιαιότερον ἐπικεῖσθαι τῷ ἡττημένῳ, δίδου τι αὐτὸς συνε-
2135 τὸς ὧν τοῖς φιλοῦσιν ἡμῖν, ὃ καὶ τὸ νικῶν οὐ λυπεῖ μέρος, καὶ τῷ ἡττη-
μένῳ χαρίζεται.

122(130). Θεοδοσίῳ μοναχῷ.

Οἷς ἀπεστάλη τὰ ὑμέτερα δέδοται γράμματα. καὶ αὐθις τὰ παρ' αὐτῶν
f. 232 ἀντιγραφέντα, βία μὲν, ἀνείληπται δ' οὖν ὄμως. | ἐπέχει γὰρ τὰ πολλὰ τῶν
2140 πραγμάτων ὁ ὄχλος. ἀπαλειφθεῖσαν μὲν οὖν τὴν μνήμην αὐτοῖς τὴν σὴν οὐκ
ἦν ἰδεῖν, ἐντετυπωμένην δὲ καὶ μένουσαν ἔτι καὶ τοῦτο ἐδῆλου ἡ μετὰ
περιχαρείας καὶ σπουδῆς τῶν σῶν γραμμάτων ἀνάληψις. ἀλλ' ἐμφανῆς τῷ
γράμματι μὴ ὧν ὁ σκοπός, δι' ὃν ἡ πρὸς ἐκείνους ἀποστολὴ γέγονεν, οὐκ
ἔδωκε γνώρισμά τι, ᾧ καταλαβεῖν τὸν ἐκείνων ἡδυνήθη ἰσοκρόν. πλὴν τοῦ
2145 περιφερομένου τῷ προτέρῳ ἀνέμνησα γράμματι, καὶ ἡ αὐτὴ μετὰ τῆς αὐτῆς
ἑωρᾶτο ἀπορία προθέσεως. καὶ οἶδα ὅτι ἀφορμῆς διδομένης εὐκαίρου οὐκ
αὔρας φορᾶ τὸ ἐδραῖον αὐτῶν οἰχέσεται τῆς ἀγάπης. σὺ δέ, τῷ θεῷ μεμε-
λημένη ψυχῇ, τῷ καθ' ἐκάστην εὐχὰς ἀναφέρειν ἀταράχῳ νοῦ μεμνησθαι
τῶν συνηθῶν ἀγάπα καὶ φίλων.

Σημείωσις. Ὁ διευθυντὴς τῆς Ἐπετηρίδος ἀνέγνωσε τὸ ἐκδιδόμενον κείμε-
νον μέχρι τῆς σ. 196 καὶ ἐσημείωσεν ἀνευ τῆς ἐγκρίσεως τῶν ἐκδοτῶν αὐτοῦ. Τῇ
παρακλήσει των δὲ ἀπέσχε περαιτέρω ἐπεμβάσεως.

N. B. T.